

Besluit financiële dienstverlening

Nota van Toelichting

Algemeen

Hoofdstuk 1. Inleiding

De Wet financiële dienstverlening (Wfd) voorziet ten aanzien van een aantal wettelijke bepalingen in de mogelijkheid om deze bij algemene maatregel van bestuur verder uit te werken. Er is voor gekozen de regels ter uitwerking van de wettelijke bepalingen onder te brengen in één algemene maatregel van bestuur, het Besluit financiële dienstverlening (Bfd). De regels in het Bfd hebben betrekking op:

- het register, bedoeld in artikel 23 Wfd;
- de in artikel 26, eerste lid, Wfd bedoelde betrouwbaarheid en de aanwijzing van een andere categorie van personen dan de (mede)beleidsbepalers waarvoor de betrouwbaarheidsregels ook gelden;
- de adequate en integere bedrijfsvoering als bedoeld in artikel 29, tweede lid en derde lid, onder a, Wfd;
- de nadere invulling van de in artikel 27, tweede lid, Wfd bedoelde vereisten ten aanzien van de deskundigheid;
- de beroepsaansprakelijkheidsverzekering en de daarmee vergelijkbare voorziening, bedoeld in artikel 29 Wfd;
- de informatie die de financiële dienstverlener al dan niet verplicht op grond van de Wfd dient te verstrekken;
- de klachten- en geschillenregeling en de erkenning van geschilleninstanties, bedoeld in artikel 37 Wfd; en
- het voorkomen van overcreditering bij het aangaan van krediettransacties als bedoeld in artikel 51 Wfd en de beloning of vergoeding van financiële dienstverleners ter bevordering van een zorgvuldige bemiddeling in krediet.

Conform het advies van de SER¹ hebben de marktpartijen een prominente rol gekregen bij het ontwikkelen van voorstellen voor de uitwerking van het geschetste wettelijke kader. Daartoe heeft de Autoriteit Financiële Markten op verzoek van het ministerie van Financiën in maart 2003 het Platform Financiële Dienstverlening opgericht. In dit platform en de daaronder ressorterende werkgroepen is een groot deel van de markt nauw betrokken geweest bij het formuleren van de adviezen aan de Autoriteit Financiële Markten, op basis waarvan de Autoriteit Financiële Markten in juli 2004 de minister van Financiën heeft geadviseerd over de uitwerking van de wettelijke bepalingen in lagere regelgeving. De adviezen van de Autoriteit Financiële Markten en van het Platform Financiële Dienstverlening zijn zeer waardevol gebleken en bij de totstandkoming van het Bfd hebben de adviezen een

¹ Advies over Bemiddeling in financiële diensten uitgebracht aan de Minister van Financiën, Publicatienummer 13, 18 oktober 2002.

belangrijke rol gespeeld bij de afwegingen die ten grondslag liggen aan de concrete uitwerking van de wettelijke bepalingen.

Hoofdstuk 2. Het Bfd op hoofdlijnen

2.1 Betrouwbaarheid

Op grond van de financiële toezichtwetgeving² hebben de Autoriteit Financiële Markten, De Nederlandsche Bank N.V. (DNB), de Stichting Pensioen- & Verzekeringskamer (PVK) alledrie taken en bevoegdheden in het kader van de beoordeling van de betrouwbaarheid van (mede)beleidsbepalers. In de Beleidsregel betrouwbaarheidstoetsing³ hebben de toezichthouders en het ministerie van Financiën hun onderling afgestemde beleid neergelegd met betrekking tot de beoordeling van de betrouwbaarheid van (mede)beleidsbepalers en van houders van gekwalificeerde deelnemingen in het kapitaal of de stemrechten van financiële instellingen. Het ligt in de rede dat de Autoriteit Financiële Markten bij het formuleren van beleid voor de beoordeling van de betrouwbaarheid van (mede)beleidsbepalers als bedoeld in de Wfd, zoveel aansluiting zal zoeken bij het bestaande beleid van de financiële toezichthouders zoals neergelegd in de Beleidsregel betrouwbaarheid. De Wfd en het daarop gebaseerde Bfd beogen in dat opzicht geen vernieuwing aan te brengen ten opzichte van de overige financiële toezichtwetgeving.

In artikel 4 Bfd wordt de reikwijdte van de wettelijk vereiste betrouwbaarheid uitgebreid tot medewerkers die zich rechtstreeks bezighouden met financiële dienstverlening, voorzover zij daarbij, al dan niet als uitzendkracht of gedetacheerde, werkzaam zijn bij een financiële dienstverlener die niet ook onder prudentiele toezicht valt. Het gaat derhalve om medewerkers die uit hoofde van hun functie het contact hebben met de klant en werkzaam zijn bij een verzekerings-, hypotheek- of kredietbemiddelaar of bij een consumentenkredietverstrekker die geen Wtk-vergunning heeft. Deze uitbreiding volgt, wat betreft de klantmedewerkers van een verzekeringsbemiddelaar, uit de richtlijn Verzekeringsbemiddeling en is vanuit het oogpunt van cross-sector en distributieconstentie in meer brede zin van toepassing verklaard op alle financiële dienstverleners die niet ook onder de reikwijdte van een prudentiële toezichtwet vallen. Reden voor deze beperking is dat een financiële dienstverlener die onder de reikwijdte van een prudentiele toezichtwet valt, voor wat het onderwerp betrouwbaarheid al onder toezicht van de prudentieel toezichthouder valt.

Door middel van beleidsregels zal de Autoriteit Financiële Markten een nadere invulling kunnen geven aan de vereiste betrouwbaarheid van klantmedewerkers en de toetsing daarvan.

2.2 Bedrijfsvoering

De uitwerking in het Bfd van de wettelijke vereisten inzake de administratieve organisatie en het systeem van interne controle (ao/ic) kan worden onderverdeeld in twee categorieën:

1. bepalingen ten aanzien van de bedrijfsvoering die er op zijn gericht de Autoriteit financiële markten in staat te stellen op een adequate wijze toezicht te houden op de naleving van de bij en krachtens de Wfd gestelde regels; en
2. bepalingen ten aanzien de integere bedrijfsvoering.

² Wet toezicht kredietwezen 1992, Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993, Wet toezicht natuura-uitvaartverzekeringsbedrijf, Wet toezicht effectenverkeer 1995, Wet toezicht beleggingsinstellingen.

³ Stcrt, 2004, nr. 74.

De bepalingen ten aanzien van de integere bedrijfsvoering zijn in belangrijke mate gebaseerd op het Besluit integere bedrijfsvoering kredietinstellingen en verzekeraars⁴ en hebben ten doel de integriteitrisico's die zijn verbonden aan het bedrijf van de financiële dienstverlener te beheersen. De beheersing van integriteitrisico's omvat de bewustwording, de bevordering en de handhaving van integer handelen binnen de verschillende lagen van de onderneming van een financiële dienstverlening. Daarbij is van belang dat de financiële dienstverleners zelf er naar streven hun integriteit te handhaven. De verantwoordelijkheid voor de handhaving van de integriteit ligt in de eerste plaats bij hen. Niet-integer handelen van bestuurders en andere personeelsleden van een financiële dienstverlener kan deze dienstverlener en de financiële sector als geheel schade toebrengen. De Autoriteit Financiële Markten is verantwoordelijk voor het toezicht op de effectuering van de integere bedrijfsvoering door de financiële dienstverleners.

Voor de andere categorie van bepalingen ten aanzien van de bedrijfsvoering (ao/ic-bepalingen met het oog op het toezicht door de Autoriteit Financiële Markten) geldt het volgende. Op grond van artikel 28, eerste lid, Wfd, dient de ao/ic van een financiële dienstverlener zodanig te zijn ingericht dat de Autoriteit Financiële Markten in staat is om toezicht te houden op de naleving van regels van de Wfd en de daarop gebaseerde regels. De bewijslast met betrekking tot de naleving van deze regels ligt bij de financiële dienstverlener. Het is de financiële dienstverlener die aan de Autoriteit Financiële Markten moet kunnen aantonen dat hij de Wfd-regels naleeft. Daarvoor kunnen verschillende toezichtmodellen worden uitgewerkt, variërend van het stellen van stringente en gedetailleerde eisen aan de bedrijfsvoering – zowel aan de protocollering als aan de output – tot het geheel achterwege laten van voorschriften ten aanzien van de bedrijfsvoering. In het kader van de totstandkoming van de Wfd en de nadere uitwerking in het Bfd zijn de verschillende toezichtmodellen naast elkaar gezet, waarbij de verwachte kosten van de toezichtmodellen en de verwachte effectiviteit van het toezicht op de normen van de Wfd en de daarop te baseren regels tegen elkaar zijn afgewogen. Dit heeft geleid tot de keuze voor een zoveel mogelijk 'vormvrij' toezichtmodel. In dit model kan de financiële dienstverlener grotendeels zelf bepalen op welke wijze hij de naleving van de Wfd en de daarop gebaseerde regels aantoont aan de Autoriteit Financiële Markten⁵. Op slechts enkele punten is de wettelijke bepaling inzake de bedrijfsvoering concreet uitgewerkt in het Bfd. Dit betreft onder meer de bewaarplicht ingeval van advies. Verwezen wordt naar de artikelsgewijze toelichting op de artikelen 11 tot en met 13.

2.3 Deskundigheid

Doel van het stellen van eisen aan de deskundigheid van financiële dienstverleners is, zoals vermeld in de Memorie van Toelichting op de Wfd, 'het vastleggen door de overheid van een minimum kwaliteitsniveau van financiële dienstverlening'.

Bij de uitwerking van de deskundigheidseisen is gezocht naar een balans tussen consumentenbescherming enerzijds en het behouden van een toegankelijke markt voor financiële dienstverlening, zowel voor (potentiële) nieuwe toetreders als voor consumenten die geconfronteerd kunnen worden met hogere kosten voor financiële dienstverlening, anderzijds. Daarbij heeft het kostenaspect een rol gespeeld. De kosten verbonden aan het voldoen aan deskundigheidseisen zouden niet tot gevolg moeten hebben dat bepaalde financiële dienstverleners van de markt verdwijnen, wanneer deze reeds een voldoende kwaliteit leveren. De uitwerking van de deskundigheidseisen, inclusief het daarbij behorende overgangsregime, is voor een belangrijk deel gebaseerd op de adviezen van de Autoriteit Financiële Markten en het Platform Financiële Dienstverlening.

⁴ Stb. 2003, 396.

⁵ Kamerstuk II 2003-2004, 29507, nr. 9, pag. 52.

In het Bfd wordt geen uitwerking gegeven aan de bestuurdersdeskundigheid neergelegd in artikel 27, eerste lid, van de Wfd. De bepalingen in hoofdstuk 5 zien uitsluitend op de uitwerking van het vakbekwaamheidsvereiste neergelegd in artikel 27, tweede lid, Wfd. Het gaat daarbij om de inhoudelijke vakbekwaamheid van werknemers en van andere personen die zich onder de verantwoordelijkheid van een financiële dienstverlener, rechtstreeks bezighouden met financiële dienstverlening.

In het Bfd is, mede op basis van de adviezen van de het Platform Financiële Dienstverlening en de Autoriteit Financiële Markten, gekozen voor een modulair systeem van eindtermen. Het modulair systeem is opgebouwd uit een basismodule (bijlage 1), daarnaast zes productspecifieke modules (bijlagen 2 tot en met 7) en een module voor het optreden als gevolmachtigde agent (bijlage 8). Deze modules bevatten de relevante eindtermen voor vakbekwaamheid. Bovenop het modulaire systeem kan de markt zich verder specialiseren door middel van eigen initiatieven.

De in de bijlagen opgenomen eindtermen zijn te beschouwen als normen waarin is vastgelegd over welke kennis en vaardigheden iemand dient te beschikken om een financiële dienst met betrekking tot een bepaald financieel product te mogen verlenen. Daar waar in de eindtermen wordt gesproken over een vaardigheid moet dit geïnterpreteerd worden als de vaardigheid om verworven kennis en inzicht in concrete situaties toe te kunnen passen (bijvoorbeeld maken van berekeningen). Het gaat dus niet om sociale en communicatieve vaardigheden.

De uitwerking van eindtermen naar meer praktijkgerichte toetstermen voor examens waarin is vastgelegd op welke wijze een persoon moet worden getoetst om vast te stellen of hij voldoet aan de eindtermen, zal plaatsvinden door het college van deskundigen waarvan de leden worden benoemd en kunnen worden ontslagen door de minister van Financiën. Aan de hand van de toetstermen kunnen exameninstellingen vervolgens examens opstellen en afnemen en, indien de examens met goed gevolg worden afgelegd, diploma's afgeven. Voorwaarde daarvoor is wel dat een exameninstituut als zodanig is erkend door het college van deskundigen. De voorwaarden waaraan een exameninstituut moet voldoen om voor erkenning in aanmerking te komen zijn opgenomen in artikel 24. Het college van deskundigen houdt vervolgens ook toezicht op de naleving van de Bfd-regels door erkende exameninstellingen. Deze regels zien met name op de inhoud van de af te nemen examens en de wijze van examinering.

Conform het advies van de Autoriteit Financiële Markten en het Platform Financiële Dienstverlening biedt het Bfd voor een financiële dienstverlener de mogelijkheid om de deskundigheid van zijn werknemers behalve door middel van diploma's ook aan te tonen:

1. door te beschikken over een bedrijfsvoering die naar het oordeel van de Autoriteit Financiële Markten de kwaliteit van de dienstverlening aan de consument voldoende waarborgt (zie de artikelsgewijs toelichting op artikel 15, eerste lid, onderdeel c, en tweede lid, onderdeel c); of
2. door middel van een zogenaamd 'competentiebewijs'. Een competentiebewijs is tot op zekere hoogte vergelijkbaar met een diploma afgegeven door een erkend exameninstituut voor een met goed gevolg afgelegd examen, met dien verstande dat een competentiebewijs wordt afgegeven door het college van deskundigen voor een met goed gevolg afgelegde individuele toets (een assessment). Tijdens een assessment wordt een persoon op individuele basis getoetst of hij voldoet aan de voor hem relevante eindtermen zoals opgenomen in de bijlagen 1 tot en met 8. Het deskundigheidsniveau van een persoon die een diploma heeft behaald zal dus vergelijkbaar zijn met het deskundigheidsniveau van iemand die met goed gevolg een individuele toets heeft afgelegd en daarvoor een competentiebewijs heeft gekregen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op artikel 15, eerste lid, onderdeel b, en tweede lid, onderdeel b.

Naast het afgeven van competentiebewijzen voor een met goed gevolg afgelegde individuele toetsen, stelt het college van deskundigen ook de criteria vast voor de afgifte van een competentiebewijs.

Het college van deskundigen heeft tenslotte tot taak om relevante ontwikkelingen in de financiële markten of daarop betrekking hebbende regelgeving te vertalen naar toetstermen voor permanente educatie. Daarbij kan het college tevens vaststellen op welke wijze aan deze toetstermen voor permanente educatie kan worden voldaan (daarbij kan worden gedacht aan het bijwonen van bepaalde congressen of workshops).

2.4 Informatieverstrekking

Adequate informatieverstrekking is een basisvoorwaarde voor de consument om invulling te kunnen geven aan zijn eigen verantwoordelijkheid bij de aanschaf van een financieel product. Om een aangeboden financiële dienst of financieel product op zijn waarde te kunnen schatten en zo een goed geïnformeerde keuze te kunnen maken uit het aanbod, zal de consument vóór het sluiten van de overeenkomst over de nodige informatie moeten kunnen beschikken. De in het Bfd opgenomen informatieverplichtingen dienen om de informatieachterstand van de consument ten opzichte van de financiële dienstverlener te verminderen. Deze regels hebben dan ook als doel te garanderen dat de consument tijdig informatie ter beschikking wordt gesteld over de belangrijke kenmerken van een financieel product. Met behulp van deze informatie kan de consument de aangeboden producten op waarde schatten, vergelijken en eventueel een (professionele) derde om advies vragen bij zijn keuze. Tevens zal als gevolg van de vergrote transparantie over onder meer de prijs van financiële producten, het prijsmechanisme op de markt voor financiële producten beter kunnen werken.

2.4.1. Verhouding tussen wet, besluit en nadere regels

Hoofdstuk 7 van het Bfd bestaat uit eisen die verband houden met de inhoud van informatie over financiële producten en diensten, uit voorschriften ten aanzien van de wijze waarop informatie ter beschikking moet komen aan de consument en normen betreffende het moment waarop informatie ter beschikking moet staan aan de consument.

Als uitgangspunt gelden de basisnormen voor informatieverstrekking die in de artikel 30 en verder van de Wfd zijn vastgelegd. Door een financiële dienstverlener verstrekte informatie over financiële producten en diensten dient feitelijk juist, voor de consument begrijpelijk en niet misleidend te zijn. Informatie die vrijwillig wordt verstrekt door een financiële dienstverlener, mag geen afbreuk doen aan informatie die de financiële dienstverlener verplicht moet verstrekken op grond van de wet en onderliggende regelgeving. Een ander voorbeeld van een in de wet neergelegde basisnorm is dat de consument, voordat deze tot aanschaf van een product over gaat, alle informatie moet ontvangen van de financiële dienstverlener die voor de consument redelijkerwijs relevant is voor een adequate beoordeling van dat product.

Deze basisnormen bieden financiële dienstverleners en consumenten echter onvoldoende duidelijkheid over het gedrag dat van ze wordt gevraagd en worden daarom in het besluit geconcretiseerd. De grondslag voor deze concretisering kan worden gevonden in artikel 35 Wfd. Voor het geval het nodig blijkt één of meer van de concrete informatieverplichtingen uit het Bfd een technische of organisatorische uitwerking te geven om zeker te stellen dat deze door iedereen op gelijke wijze worden nageleefd, bieden geclausuleerde regelgevende bevoegdheden de Autoriteit Financiële Markten de mogelijkheid de normen van het besluit uit te werken in nadere regels. Hierbij kan gedacht worden aan het voorschrijven van concrete waarschuwingsszinnen die moeten worden opgenomen in reclame-uitingen,

voorschriften over de wijze waarop een risico(indicator) moet worden gepresenteerd in een reclame-uiting of eisen aan de wijze waarop (voorbeeld)rendementen en kosten worden berekend en gepresenteerd.

In de artikelen 31 en verder van de Wfd en in hoofdstuk 7 van het Bfd zijn de informatieverplichtingen allereerst georganiseerd naar de functie die de informatie over een financieel product heeft voor de consument. Er worden twee fasen onderscheiden. De fase voorafgaand aan de aankoop van een financieel product, de zogenaamde precontractuele fase, en de fase na het sluiten van een overeenkomst inzake een financieel product, de postcontractuele fase.

Binnen de zogenaamde precontractuele fase wordt bovendien een onderscheid gemaakt tussen onderwerpen, waarover een financiële dienstverlener op grond van de Wfd, het Bfd en eventuele nadere regelingen moet verstrekken (verplichte precontractuele informatie), en informatie die een financiële dienstverlener op vrijwillige basis verstrekt aan de consument (onverplichte precontractuele informatie). Een voorbeeld van een verplichte precontractuele informatieverplichting is de wettelijke eis dat voor een complex product een financiële bijsluiter beschikbaar moet worden gehouden of op verzoek moet worden verstrekt aan een consument. Ter toelichting van de term onverplichte precontractuele informatie kunnen reclame-uitingen en gepersonaliseerde offertes worden genoemd.

De informatieverplichtingen in het Bfd zijn zoveel mogelijk gestandaardiseerd, dat wil zeggen geschikt gemaakt voor gebruik door zoveel mogelijk financiële dienstverleners in zoveel mogelijk gelijk te stellen handelssituaties. Dit om de duidelijkheid van de informatieverplichtingen die gelden voor de financiële sector te verbeteren en ongerechtvaardigde verschillen tussen sectoren ongedaan te maken. Waar onderscheid tussen producten en distributiemethoden wel gerechtvaardigd is, bijvoorbeeld omdat de voordelen voor de consument niet opwegen tegen de bedrijfslasten die de norm met zich brengt, gelden uitzonderingen of aanvullingen op de gestandaardiseerde informatieverplichtingen. Zo wordt er onderscheid gemaakt naar de aard van bepaalde producten (schade-, levens-, (natura)uitvaartverzekeringen, krediet en complexe producten). Ook gelden distributiespecifieke informatieverstrekkings-eisen voor de totstandkoming van zogenaamde overeenkomsten op afstand.

Per categorie van informatieverplichtingen is aangegeven of de informatie actief door de financiële dienstverlener aan de consument moet worden verstrekt (actieve verstrekkingsplicht), of dat de financiële dienstverlener de informatie ter beschikking moet houden en desgevraagd op verzoek van de consument moet verstrekken (passieve verstrekkingsplicht). Daarnaast is per categorie bepaald op welk moment informatie beschikbaar moet zijn voor de consument; voorafgaand aan de totstandkoming van een overeenkomst of op een tijdstip daarna, gedurende de looptijd van de overeenkomst.

Indien een financiële dienstverlener wettelijk gehouden is bepaalde informatie te verstrekken aan een consument, zal deze informatie in beginsel schriftelijk moeten worden verstrekt. Onder de term "schriftelijk" wordt echter tevens verstaan het verstrekken van informatie via een digitale duurzame informatiedrager, indien de financiële dienstverlener heeft onderzocht of de consument de middelen heeft om kennis te nemen van dergelijke informatie.

Bij informatieverstrekking aan de consument mag de financiële dienstverlener rekening houden met informatie die deze al op een eerder moment heeft verstrekt, bijvoorbeeld in de vorm van een financiële bijsluiter. De financiële dienstverlener is niet gehouden dezelfde informatie nogmaals te verstrekken.

2.4.2. Aard van de normen

In het Bfd worden onderwerpen benoemd ten aanzien waarvan in ieder geval informatie moet worden verstrekt door de financiële dienstverlener. Bij precontractuele informatieverstrekking betreft het bijvoorbeeld de naam van de financiële dienstverlener en de aard van de door hem aangeboden diensten (artikel 33, eerste lid, onderdelen a en b) of de meest wezenlijke kenmerken van een levensverzekering, bijvoorbeeld de uitkering waartoe de aanbieder zich verplicht, de keuzemogelijkheden die de consument heeft, de hoogte en de frequentie van de premie die door de consument moet worden voldaan en de looptijd van de overeenkomst (artikel 35, eerste lid, onderdelen b, g, i, en h).

De basisnormen, dat informatie niet-misleitend mag zijn en dat een consument voor de aankoop van een financieel product adequaat moet worden geïnformeerd over het voorliggende aanbod, zijn voor een aantal thema's bovendien uitgewerkt in normen die voorschrijven dat de informatie evenwichtig moet zijn. Dergelijke normen zijn als volgt vormgegeven: "indien ... dan...". Voor deze thema's geldt dat de regering het van groot belang acht dat in regelgeving wordt geëxpliciteerd dat, ook wanneer een financiële dienstverlener onverplicht inlichtingen verstrekt, de verstrekte informatie geen eenzijdig perspectief mag vormen op de financiële dienst of het product. Zo meent de regering bijvoorbeeld dat bij vermelding van rendementen ook de risico's en kosten duidelijk moeten worden gepresenteerd (artikel 30, derde lid).

Daarnaast bevat het Bfd, ter uitwerking van eerdergenoemde algemene normen, enkele verbodsbepalingen. Het betreft bijvoorbeeld het verbod om in reclame-uitingen over kredieten fiscale voordelen te verwerken (artikel 31, elfde lid, sub c). Dit omdat deze voordelen niet op iedere consument van toepassing en dus misleitend kunnen zijn. Ook is het verboden om informatie te verstrekken die de consument ertoe tracht te overreden snel te reageren op een aanbod, zodat deze zich niet voldoende tijd gunt om het aangeboden product adequaat te beoordelen (artikel 31, elfde lid, sub a).

2.4.3. Precontractuele informatie

a. reclame-uitingen

Primair kenmerk van reclame-uitingen is de selectieve weergave van de eigenschappen van een product en het wervende karakter dat deze informatie daardoor krijgt. Aangezien voor een substantieel deel van de consumenten geldt dat de keuze voor de aankoop van een product in belangrijke mate reeds wordt bepaald door de indruk die een reclame-uiting nalaat, is het van groot belang dat de aangeboden informatie, ondanks het wervende karakter, voldoende evenwichtig is om de consument te behoeden voor een aankoop van een product waarvan hij de relevante eigenschappen niet kent of kan kennen. De algemene wettelijke eis dat ook reclame-uitingen niet misleitend mogen zijn beschermt de consument van financiële producten echter onvoldoende. In het Bfd worden de eisen die gelden voor reclame-uitingen over financiële producten dan ook geconcretiseerd en verscherpt. In elke reclame-uiting over een complex product dient melding te worden gemaakt van de risico's die het product met zich brengt en moeten deze risico's ten minste inzichtelijk worden gemaakt door een risico-indicator (artikel 30, tweede lid). Bovendien gelden voorschriften voor het weergeven van rendementen, kosten en garantieregelingen. Deze laatste voorschriften gelden overigens ook voor overige onverplichte precontractuele informatie en worden daarom hieronder toegelicht. Bovendien dient de consument in reclame-uitingen te worden gewezen op de beschikbaarheid van een financiële bijsluiter of prospectus, waarin alle relevante kenmerken van een complex product of krediet op een gestandaardiseerde wijze worden beschreven (artikelen 30, vijfde lid, en 31, twaalfde lid). Tenslotte gelden specifieke eisen ten aanzien van reclame-uitingen voor krediet (artikel 31). Deze voorschriften zijn gebaseerd op het Besluit kredietaanbiedingen (Bka).

b. (overige) onverplichte precontractuele informatie

Zoals gezegd gelden voor alle vormen van onverplichte precontractuele informatie, dus ook reclame-uitingen, voorschriften voor het weergeven van rendementen, kosten, risico's en garantieregelingen (artikel 30, derde en vierde lid). Indien een financiële dienstverlener informatie over rendementen en garantieregelingen ter beschikking stelt aan een consument, zal deze informatie niet misleidend zijn wanneer deze evenwichtig is en tevens melding wordt gemaakt van de risico's en de kosten van het product of van de voorwaarden waaronder een garantie kan worden ingeroepen. Een dergelijke evenwichtigheid in de informatievoorziening aan de consument is wenselijk in elke fase voorafgaand aan de aankoop voor een product en moet dus zowel gelden voor ongerichte reclame-uitingen als voor informatie die aan een individuele consument wordt verstrekt, bijvoorbeeld in de vorm van een (gepersonaliseerde) offerte.

c. verplichte precontractuele informatie

Voorafgaand aan de totstandkoming van een overeenkomst inzake een financieel product moet iedere financiële dienstverlener de consument verplicht informeren over de in artikel 33, eerste lid, genoemde kenmerken ten aanzien van de financiële dienstverlener. Bovendien gelden in de precontractuele fase aanvullende regels voor de verkoop van bepaalde financiële producten en voor de verkoop op afstand van financiële producten. Zo gelden in aanvulling op de algemene precontractuele informatieverplichtingen productspecifieke voorschriften voor schade-, levens- en (natura-)uitvaartverzekeringen. Deze voorschriften voor verzekeringen vloeien voort uit de Regeling informatieverstrekking aan verzekeringnemers (RIAV 1998) respectievelijk de Regeling informatieverstrekking WTN. Ook gelden aanvullende productspecifieke informatievoorschriften voor (niet) doorlopend krediet. Deze aanvullende bepalingen ten aanzien van krediet zijn gebaseerd op het Besluit Kredietaanbiedingen (Bka). Consumentenbescherming bij kredietverstrekking gebeurt onder meer door inzicht te verschaffen in de kenmerken van het product. De invulling van deze bescherming geschiedt voornamelijk met behulp van adequate informatieverschaffing in reclame-uitingen (zie boven) en andersoortige aanbiedingen, opdat de consument wordt geïnformeerd over de verschillende typen producten en de verschillende aanbieders. Ter voorkoming van overkreditering van consumenten is informatieverschaffing van groot belang naast het feit dat de financiële dienstverlener het profiel van de consument duidelijk voor ogen moet hebben (artikel 51 van de wet). Ten aanzien van complexe producten gelden tenslotte voorschriften die voorheen in het Besluit financiële bijsluiter (BFB) waren opgenomen. De voorschriften in het Bfd ten aanzien van de financiële bijsluiter gelden ook voor effecteninstellingen en beleggingsinstellingen, dit voor zover zij financiële diensten verlenen ten aanzien van complexe producten. Bij de integratie van deze voorschriften in het Bfd is rekening gehouden met de uitkomsten van de evaluatie van de financiële bijsluiter die in 2004 is uitgevoerd.

Op grond van de uitkomsten van de evaluatie van de financiële bijsluiter kan worden geconcludeerd dat de informatie die actief aan de consument ter beschikking wordt gesteld niet te uitgebreid moet zijn en de wezenlijke kenmerken van het financiële product moet bevatten. Het "kunnen kennen" en het "kunnen vergelijken" (binnen dezelfde productgroep en in mindere mate cross-sectoraal) zijn belangrijke uitgangspunten voor de financiële bijsluiter. In de financiële bijsluiter moeten daarom altijd de volgende onderwerpen worden behandeld: wat is een financiële bijsluiter, wat houdt het product in, wat zijn de financiële risico's, waartoe verplicht de consument zich, is het mogelijk om uit het product (te) stappen en wat zijn de gevolgen daarvan, wat gebeurt er bij overlijden en voorbeelden van rendementen en kosten.

Op grond van de richtlijn Verkoop op afstand van financiële diensten⁶ gelden specifieke informatieregels wanneer alle communicatie tussen de financiële dienstverlener en de consument geschiedt door middel van technische toepassingen. De informatie moet voorafgaand aan de totstandkoming van de overeenkomst worden verstrekt, tenzij op verzoek van de consument een techniek is gebruikt die dit verhindert of de informatie betrekking heeft op een levensverzekering en de consument het recht heeft de gesloten overeenkomst te herroepen binnen 30 kalenderdagen na ontvangst van de informatie. Gedurende de looptijd van de overeenkomst moet de informatie op papier worden verstrekt. Verder zijn er specifieke eisen opgenomen voor het geval de overeenkomst tot stand komt via spraaktelefonie. Hiervoor geldt een uitzondering van de plicht de informatie op papier dan wel via een digitale informatiedrager te verstrekken indien de consument uitdrukkelijk instemt met mondelinge verstrekking van de informatie.

2.4.4. Postcontractuele informatie

Voor wat betreft de postcontractuele informatie, geldt dat deze informatie op een zodanig moment moet worden verstrekt dat aan de consument een reële mogelijkheid wordt geboden om naar aanleiding van de te ontvangen informatie een eventuele actie te ondernemen.

2.4.5. Administratieve lasten

Uit onder meer de discussie over de administratieve lasten die de wet tot gevolg zal hebben, is gebleken dat de administratieve lasten veel beperkter zijn als er geen vormvoorschriften worden gesteld. Daarom is in het onderhavige besluit als uitgangspunt gekozen dat de informatie niet in een specifieke vorm hoeft te worden aangeboden aan de consument. Hierbij geldt een uitzondering voor het geval een vaste vorm uitdrukkelijk bijdraagt aan de herkenbaarheid van de informatie en de vergelijkbaarheid van de producten. Deze uitzondering is van toepassing op de informatievoorziening over complexe producten waarvoor een verplichting tot het beschikbaar houden van een financiële bijsluiter geldt.

2.5 Klachten- en geschillenregeling

Artikel 37 Wfd verplicht financiële dienstverleners tot een adequate behandeling van klachten van consumenten. Deze wettelijke verplichting ziet zowel op de interne afhandeling van klachten door de financiële dienstverleners als op de afhandeling van geschillen bij een externe geschilleninstantie. Dit laatste door de verplichte aansluiting bij een erkende geschilleninstantie.

De uitwerking in het Bfd ziet zowel op de interne afhandeling van klachten door de financiële dienstverlener, als op de erkenning van geschilleninstanties. Wat betreft de interne afhandeling van klachten heeft de uitwerking in het Bfd vooral betrekking op de wijze waarop de financiële dienstverlener een klacht van een consument dient te administreren, zonder dat nadere inhoudelijke eisen worden gesteld aan de klachtafhandeling.

Met betrekking tot de erkenning van geschilleninstanties zijn in het Bfd de vereisten uitgewerkt waaraan een geschilleninstantie dient te voldoen om voor een erkenning door de minister van Financiën in aanmerking te komen. Daarnaast stelt het Bfd eisen aan de behandeling van geschillen door een erkende geschilleninstantie en zijn de gronden voor intrekking van een erkenning nader uitgewerkt.

2.6 Krediettransacties

In het Bfd is een aantal bepalingen opgenomen dat zich specifiek richt op de financiële dienstverlening ten aanzien van krediet. Ten eerste worden de financiële dienstverleners ten

⁶ Richtlijn nr. 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 23 september 2002 betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten (PbEG L 271).

aanzien van krediet extra reclamevoorschriften opgelegd en dienen zij te voldoen aan informatieverplichtingen in de precontractuele fase. Deze regels zijn deels overgenomen uit het Besluit kredietaanbiedingen onder de Wet op het consumentenkrediet (Wck). Deels betreft het aanscherpingen van deze regels door middel van het wijzigen van bestaande bepalingen en het introduceren van nieuwe regels.

Ten tweede dient de aanbieder van krediet, in verband met het voorkomen van overkreditering, naast deze informatievoorschriften op grond van artikel 51 Wfd te beoordelen of het aangaan van een overeenkomst inzake krediet verantwoord is. Deze bepaling is in het Bfd uitgewerkt door opname van een aantal regels die zich richten op het inwinnen van informatie door de aanbieder. Zo dient hij bij grotere kredieten de consument op registratie bij het BKR te toetsen en bepaalde informatie op schrift, of andere duurzame drager, te hebben. Daarnaast dient de aanbieder zijn acceptatiecriteria vast te leggen. Ter uitwerking van artikel 53, tweede lid, Wfd zijn tenslotte ter bevordering van zorgvuldige kredietbemiddeling ten slotte regels opgenomen ten aanzien van de provisie van kredietbemiddelaars, overgenomen uit het Besluit provisie kredietbemiddeling onder de Wck.

Hoofdstuk 3. Kostenberekeningen behorende bij het Bfd

3.1 Algemene Inleiding

In paragraaf 10 van het algemeen deel van de memorie van toelichting bij de Wfd is een totaaloverzicht weergegeven van de bedrijfseffecten die de Wfd en onderliggende regelgeving, waaronder ook begrepen het Bfd, naar verwachting met zich zullen brengen voor financiële dienstverleners. Deze bedrijfseffecten zijn in dat document uitgesplitst in directe toezichtkosten (bijvoorbeeld leges die betaald moeten worden vanwege het overheidstoezicht), administratieve lasten (lasten die gemaakt worden vanwege de naleving van door de overheid opgelegde informatieverplichtingen) en overige nalevingskosten. Drie ontwikkelingen geven aanleiding tot een aanvulling of correctie op de eerder gemaakte berekeningen ten aanzien van de omvang van de administratieve lasten en de overige nalevingskosten. In de eerste plaats is de normstelling op bepaalde punten in overleg met marktpartijen aangepast. In de tweede plaats is een second opinion uitgevoerd op een aantal veronderstellingen die gemaakt zijn bij de berekeningen in paragraaf 10 van het algemeen deel van de memorie van toelichting bij de Wfd. Dit heeft op een aantal punten geleid tot aanpassing van die veronderstellingen. In de derde plaats hebben de beleidsmatige conclusies die de regering heeft getrokken uit de uitkomsten van de evaluatie van de financiële bijsluiter gevolgen voor de administratieve lasten. In het vervolg wordt stil gestaan bij de belangrijkste wijzigingen en wordt aangegeven waardoor deze wijzigingen veroorzaakt zijn.

Financiële gevolgen gewijzigde normstelling

Hieronder wordt allereerst verantwoord of in het Bfd inderdaad die normen zijn opgenomen die destijds zijn aangekondigd in de toelichting op de wettelijke (kader)bepalingen en daarbij behorende (minimum – maximum) kostenberekeningen. Eventuele verschillen tussen de voornemens, zoals destijds gepresenteerd in de toelichting bij de Wfd, en het uiteindelijke resultaat van de normstelling in het Bfd, worden hieronder en in de artikelsgewijze toelichting toegelicht. Daarmee wordt een antwoord gegeven op de volgende vragen: *Heeft de regering gedaan wat ze zei dat ze zou doen ter uitwerking van de kadernormen van de Wfd? Heeft de regering minder of meer normen gesteld ter uitwerking van de Wfd dan dat ze had aangekondigd? Zo ja, heeft de gewijzigde normstelling betrekking op een bepaling die haar oorsprong vindt in Europese regelgeving of in nationale beleidsinitiatieven?*

Financiële gevolgen gewijzigde inzichten t.a.v. de kosten & kostenreducerende maatregelen

In de nota naar aanleiding van het verslag is reeds gemeld dat in het kader van het Platform financiële dienstverlening door marktpartijen met de Autoriteit Financiële Markten een 'pilot' is uitgevoerd, onder meer om na te gaan tot welke inspanningen de voorgestelde wettelijke

bepalingen zullen noodzaken. Na afloop van deze pilot – in juni 2004 – zijn door de marktpartijen en door de Autoriteit Financiële Markten nieuwe berekeningen gemaakt van de administratieve lasten en van de overige bedrijfseffecten. Deze berekeningen bleken aanzienlijk hoger te zijn dan de berekening die in de memorie van toelichting staat vermeld. Deze verschillen waren voor het ministerie aanleiding om overleg met de marktpartijen op te starten teneinde na te gaan welke mogelijke verklaringen voor deze verschillen aanwezig waren. Dit overleg heeft ertoe geleid dat er meer inzicht in de verschillen is ontstaan en dat er drie kostenreducerende voorstellen zijn geformuleerd. Deze voorstellen worden hieronder kort beschreven en worden geïmplementeerd in het Bfd of in een nog te ontwerpen vrijstellingsregeling.

1) In het toezichtmodel zal worden uitgegaan van vormvrijheid

Wettelijke eisen die noodzaken tot protocollering van processen en/of bewaren van output zijn kostbaar. Het ligt daarom in de rede om te beginnen met een 'vormvrij' toezichtmodel. In beginsel gelden geen vormvoorschriften voor de wijze waarop een dienstverlener mag aantonen dat deze zich aan de Wfd houdt. Deze regel is met name van belang voor het aantonen van de naleving van de zogenaamde adviesregels (artikel 32 van de Wfd). In artikel 12 van het Bfd is vastgelegd dat de financiële dienstverlener het klantprofiel en tevens de gegevens over het verkochte financiële product tenminste gedurende één jaar moet bewaren. Deze termijn van een jaar stelt de Autoriteit Financiële Markten in staat zich een redelijk beeld te vormen over de algemene kwaliteit van advisering door een financiële dienstverlener. Van deze eis mag worden afgeweken indien de financiële dienstverlener kan aantonen dat de wijze waarop het adviesproces door hem is geprotocolleerd waarborgt dat altijd de relevante vragen worden gesteld en dat er een logisch verband is tussen de antwoorden op die vragen en het geadviseerde product. Indien een consument een product aankoopt dat hem niet is geadviseerd, dan dient de financiële dienstverlener aan te kunnen tonen, dat hij de consument daar tijdig op heeft gewezen.

Indien marktpartijen aangeven behoefte te hebben aan meer duidelijkheid over het gewenste gedrag om 'overcompliance' (vanwege onzekerheid over het geldende recht zullen compliance-officers de neiging hebben om het zekere voor het onzekere te nemen en de onderneming op 'worst-case' voorbereiden) te voorkomen, kan de Autoriteit Financiële Markten een aantal 'best practices' formuleren voor (een deel van) markt. Dit zal naar verwachting met name van belang kunnen zijn voor het intermediair. Deze 'best practices' kunnen dan via een comply-or-explain principe worden toegepast.

2) Voor sparen en betalen zijn de deskundigheidseisen en de adviesregels (artikel 32 van de Wfd) niet van toepassing

De baten van het stellen van specifieke deskundigheidseisen aan de financiële dienstverlening ten aanzien van de producten sparen en betalen wegen niet op tegen de kosten van dergelijke eisen. Daarom is in het Bfd en de bijhorende bijlagen geen verplichting tot het behalen van een bewijs van het voldoen aan de eindtermen van de module 'sparen en betalen' opgenomen. De toegevoegde waarde van de adviesverplichtingen bij de verkoop van deze eenvoudige producten zijn bovendien te gering om artikel 32 van de Wfd daarop van toepassing te laten zijn. Betaal- en spaarproducten zullen daarom in een vrijstellingsregeling worden uitgezonderd van de reikwijdte van de adviesregel van artikel 32 van de Wfd.

3) De adviesregels (artikel 32 van de Wfd) zullen ook niet van toepassing zijn op overige eenvoudige producten

Ook andere eenvoudige producten waarvoor geldt dat de aard, de gevolgen en de risico's van het product goed te overzien en te waarderen zijn door de (gemiddelde) consument, waardoor de kans dat deze een, gezien zijn kenmerken en wensen,

ongeschikt product koopt, wanneer deze zich bij zijn keuze niet baseert op het advies van een financiële dienstverlener, relatief klein is, zullen in een vrijstellingsregeling worden uitgezonderd van de adviesregels van artikel 32 van de Wfd. Dit omdat de toegevoegde waarde van die regels niet in een redelijke verhouding staat tot de bedrijfslasten. Overwogen wordt om bovendien producten uit te zonderen van de reikwijdte van de adviesregels die een beperkte financiële impact hebben. Dat wil zeggen dat zeggen producten die geen substantiële financiële waarde (kunnen) hebben, noch voorzien in een belangrijke financiële behoefte. Als voorbeeld van een product met een substantiële financiële waarde kan een hypothecair krediet worden genoemd. Een financieel product dat strekt tot het uitkeren van een vervangend inkomen of een pensioenvoorziening zal een product zijn dat voorziet in een belangrijke financiële behoefte.

Daarnaast heeft het departement een second opinion laten uitvoeren naar een aantal door marktpartijen opgeworpen kostensoorten waarover, ondanks intensief overleg met deze marktpartijen, nog steeds twijfels bestaan met betrekking tot hun noodzaak, omvang en de bij de berekeningen van de omvang gebruikte aannames. Ook de uitkomsten van deze second opinion geven aanleiding tot het melden van mutaties op de kostenberekening zoals eerder weergegeven in paragraaf 10 van de Wfd. De belangrijkste mutaties vanwege deze second opinion zijn hieronder kort samengevat.

Adviesregels (kosten van de reconstrueerbaarheid voor de toezichthouder)

Op verzoek van marktpartijen is rekening gehouden met eenmalige en structurele investeringen in ICT-oplossingen die de reconstrueerbaarheid van de adviestrajecten voor de toezichthouder moeten ondersteunen. Bovendien is het aantal adviezen ten aanzien waarvan kosten moeten worden gemaakt getoetst en is de tijd welke is benodigd om de voorgeschreven informatie vast te leggen, tegen de achtergrond van genoemde investeringen in ICT-oplossingen, opnieuw bepaald.

Deskundigheid

Kosten van verlet in verband met het volgen van een opleiding of het afleggen van een examen evenals de kosten van de opleiding worden, op advies van de externe consultant die de second opinion heeft uitgevoerd, alsnog toegerekend aan de Wfd.

Financiële gevolgen beleidswijziging ten aanzien van de financiële bijsluiter

In paragraaf 2.4 van deze algemene toelichting en tevens in de artikelsgewijze toelichting op de artikelen 39, 40 en 41 zijn uitkomsten van de evaluatie van de financiële bijsluiter en de beleidsmatige conclusies die de regering daaraan heeft verbonden reeds besproken. Het voldoen aan de verplichting om een financiële bijsluiter beschikbaar te houden en op verzoek van de consument toe te sturen, conform artikel 39 e.v. van het Bfd, zal voor financiële dienstverleners die complexe producten aanbieden, administratieve lasten ten gevolge hebben. Bij de evaluatie van de bijsluiter is door de Autoriteit Financiële Markten in samenwerking met de marktpartijen een berekening gemaakt van verschillende varianten voor toekomstige regelgeving. De onderstaande getallen zijn gebaseerd op deze berekeningen en voorzover mogelijk omgezet naar de systematiek van het standaard kostenmodel. De lasten zijn van toepassing op verzekeraars, banken en beleggingsinstellingen. De administratieve lasten veroorzaakt door de nieuwe financiële bijsluiter zijn voor alle financiële dienstverleners samen berekend op 70,6 mln. euro aan éénmalige investeringen en 14,1 mln. euro aan jaarlijks terugkerende lasten. Deze lasten vormen een bovengrens omdat zij gebaseerd zijn op de huidige stand van zaken van de uitwerking van de risico-indicator. De Autoriteit Financiële Markten is nog met marktpartijen in gesprek over mogelijkheden om de risico-indicator zodanig vorm te geven dat de administratieve lasten beperkt worden.

3.2 Nadere toelichting op de meest significante mutaties

Net als in de toelichting op de bedrijfseffecten van de Wfd zal in het onderstaande een onderscheid worden gemaakt tussen wijzigingen in de omvang van de administratieve lasten en mutaties in de (overige) nalevingskosten.

ADMINISTRATIEVE LASTEN (AL)

De volgende onderwerpen nopen tot het vaststellen van mutaties in de omvang van de administratieve lasten die verband houden met de Wfd en onderliggende regelgeving:

- 1) Kostenreducerende maatregelen en nieuwe berekeningen van de kosten die verband houden met de adviesregels van artikel 32 van de Wfd;
- 2) Gewijzigd beleid ten aanzien van de financiële bijsluiter;
- 3) Gewijzigd beleid ten aanzien van overige informatieverstrekkingsverplichtingen, waaronder tevens reclamevoorschriften worden begrepen.

1. Adviesregels (kosten van de reconstrueerbaarheid van de naleving door de toezichthouder)

Zoals gezegd hebben marktpartijen verzocht rekening te houden met eenmalige en structurele investeringen in ICT-oplossingen die de reconstrueerbaarheid van de adviestrajecten voor de toezichthouder moeten ondersteunen. Hieronder wordt aangegeven hoe met deze kosten rekening is gehouden en wat dit voor gevolgen heeft voor de tijd (en de kosten) welke benodigd is (zijn) om de voorgeschreven informatie vast te leggen. Hierboven is bovendien aangegeven, dat de reikwijdte van de adviesregels van artikel 32 van de Wfd zal worden beperkt tot impactvolle producten. Dit wil zeggen dat de adviesregels niet van toepassing zullen zijn op spaar- of betaalproducten of (andere) eenvoudige producten. Deze beperking in de reikwijdte is nog niet meegenomen in de berekeningen van paragraaf 10 van de memorie van toelichting bij de Wfd. Hoewel met marktpartijen -zomer 2004- gesproken is over deze kostenbeperkende maatregel, werd uit de door hen aangeleverde kostenberekeningen niet voldoende duidelijk welke adviessoorten (adviezen ten aanzien van bepaalde productgroepen) zij hebben meegenomen in de berekeningen. Dit gaf aanleiding om het aantal adviezen dat onder de reikwijdte van de adviesregels van artikel 32 van de Wfd moet worden begrepen tot onderwerp te maken van de second opinion.

Investeringen in ICT

Door de marktpartijen zijn de volgende eenmalige kosten voor ICT, implementatie en compliance naar voren gebracht:

Bemiddelaars € 4 mln. (totale initiële kosten in de Reality check⁷)
Banken € 30 mln. (totale initiële kosten conform bijlage bij brief NVB 11 augustus 2004)
Verzekeraars € 75 mln. (totale initiële kosten conform brief VvV dd 27 augustus 2004, waarvan € 60 mln. voor de direct writers)

Als structurele kosten hebben banken en verzekeraars de volgende cijfers voor ICT, implementatiekosten en compliancekosten aangevoerd:

Banken € 7,5 mln. (structurele kosten conform bijlage bij brief NVB 11 augustus 2004)
Verzekeraars € 37,5 mln. (structurele kosten conform brief VvV 27 augustus 2004, waarvan € 32,5 mln. voor de direct writers)

⁷ Eindrapportage Reality Check Wfd bemiddelaars, onderzoek voor Platform financiële dienstverlening uitgevoerd door NVA, NBVA en Autoriteit Financiële Markten, verschenen 8 juli 2004.

Compliance / Instelkosten

Banken en verzekeraars hebben in de door hen gepresenteerde kostenberekeningen forse bedragen genoemd ter dekking van kosten die worden aangeduid als compliance of instelkosten. Dergelijke kosten hebben betrekking op projecten die tot doel hebben de (medewerkers in een) onderneming te informeren en voor te bereiden op een nieuwe werkwijze, die in dit geval wordt voorgeschreven door nieuwe regelgeving. Het is voor Capgemini niet mogelijk gebleken binnen het second opinion onderzoek een betrouwbare inschatting te maken van de hoogte van de compliance kosten, aangezien daarvoor een diepgaand onderzoek nodig zou zijn naar de bestaande processen, systemen en infrastructuur van de marktpartijen. Volgens Capgemini zijn de implementatiekosten of compliance kosten meegenomen in de eerder geschatte ICT-investeringen. Deze veronderstelling is overgenomen in de berekeningen.

Eenmalige investeringen in ICT

De door bemiddelaars aangekondigde investeringen in ICT-toepassingen zijn tijdens de second opinion geverifieerd en geven aanleiding tot het overnemen van een bedrag van ongeveer € 4 mln. eenmalig in kostenberekeningen. De ICT-investeringen van banken en verzekeraars zijn echter niet verifieerbaar gebleken. Noch was het voor Capgemini mogelijk om tot een betrouwbare alternatieve inschatting te komen voor deze kosten, aangezien ook hiervoor een diepgaand onderzoek nodig zou zijn naar de bestaande processen, systemen en infrastructuur van de marktpartijen. Er is daarom geen voldoende betrouwbaar cijfer beschikbaar dat aangeeft hoe hoog deze investeringen daadwerkelijk zullen zijn. Hierover hieronder, na een toelichting op de waarschijnlijke structurele kosten in verband met de adviesregels van artikel 32 van de Wfd, meer.

Tijd benodigd voor het vastleggen van informatie t.a.v. het advies (structurele kosten)

De extra tijd die nodig is als gevolg van de adviesregels wordt door de marktpartijen heel verschillend ingeschat. Bij de banken loopt deze bijvoorbeeld uiteen van minder dan 5 minuten tot bijna een uur. Er zal een samenhang moeten zijn tussen de investeringen in ICT en de tijd die nodig is om te voldoen aan de adviesregels. Grote marktpartijen zullen meer in de automatisering van deze activiteiten investeren dan de kleinere bemiddelaars en de banken met een gering marktaandeel in impactvolle producten. De verzekeraars geven aan dat de meeste kosten worden veroorzaakt door de eenmalige ICT investeringen van de direct writers. Dit houdt in dat er een verschil zal zijn in de benodigde extra tijd voor de verschillende marktsegmenten. De second opinion geeft aanleiding tot het uitgaan van de volgende extra tijd voor het vastleggen van informatie over het advies die een jaar lang reconstrueerbaar moet zijn:

bemiddelaars	12 minuten	0,2 uur
banken	6 minuten	0,1 uur
verzekeraars	3 minuten	0,05 uur

Aantal adviezen waarvoor artikel 32 Wfd relevant zal zijn

De bemiddelaars gaan (in de Reality Check) uit van het geschatte aantal van 1,25 mln. impactvolle adviezen per jaar door de bemiddelaars. Volgens marktgegevens (onderzoek ESI-VU) en deskundigen hebben bemiddelaars een marktaandeel van 60 %, terwijl de banken en direct writers de overige 40 % ongeveer gelijkmatig verdelen. Dit geldt voor alle producten. Het is aannemelijk dat het marktaandeel van de bemiddelaars bij de impactvolle producten nog hoger zal zijn dan voor alle producten.

Over het totale aantal verkochte impactvolle producten zijn geen marktgegevens bekend. Evenmin is bekend welke aantallen door de banken, verzekeraars en intermediair afzonderlijk worden verkocht. In de berekeningen die door de marktpartijen zijn gemaakt zijn ook grote verschillen te constateren. De schatting voor de bemiddelaars gaat uit van

impactvolle adviezen en een conversie percentage (% van het aantal adviezen dat tot verkoop leidt). De banken lijken uit te gaan van alle uitgebrachte adviezen. Voor de verzekeraars is het aantal adviezen niet af te leiden uit de toegepaste methode.

Mede bepalend voor het antwoord op de vraag of adviezen tot extra lasten leiden is ook het moment waarop de gegevens over de zorgplicht worden vastgelegd. Capgemini gaat er van uit dat dit bij grote organisaties eerder in het verkoopproces plaatsvindt dan bij een intermediair. Dit leidt er toe dat voor banken en verzekeraars een andere (lagere) conversie wordt toegepast dan voor de bemiddelaars. In feite is hier verondersteld dat voor banken en verzekeraars 1 op de 2 adviezen uiteindelijk tot verkoop leidt, maar dat ook adviezen die niet tot verkoop leiden lasten met zich meebrengen omdat deze door banken en verzekeraars wel vastgelegd worden.

Capgemini stelt voor het aantal impactvolle adviezen voor bemiddelaars te stellen op 1,4 mln., gebaseerd op 100 respectievelijk 300 impactvolle adviezen per jaar voor de kleine en grote bemiddelaars. Uitgaande van 40% directe distributie voor banken en verzekeraars bedraagt het aantal direct verkochte impactvolle producten dus circa 1 mln. Voor de banken en verzekeraars is echter niet het aantal verkochte producten, maar het aantal adviezen relevant. Uitgaande van een conversiefactor van 2 komt Capgemini op 2 mln. impactvolle adviezen voor banken en verzekeraars, waarmee het aantal impactvolle adviezen voor elk op 1 mln. uitkomt. In totaal komt het aantal adviezen daarmee op 3,4 mln. Bij de berekening hiervan is geen rekening gehouden met het feit dat het marktaandeel van bemiddelaars in impactvolle producten waarschijnlijk groter is dan 60%. Het betreft daarom een maximum schatting.

Structurele kosten van ICT-investeringen

Capgemini heeft niet alleen de eenmalige ICT-investeringen, maar ook de structurele kosten in verband met deze investeringen, niet kunnen verifiëren. Zoals gezegd bleek het ook niet mogelijk in het kader van dit onderzoek een alternatieve inschatting te geven voor deze kosten. Hierboven is al opgemerkt dat er een samenhang moet zijn tussen ICT-investeringen en overige structurele kosten ter naleving van de adviesregels van artikel 32 van de Wfd. In dat kader moet worden opgemerkt dat Capgemini van oordeel is dat de schattingen van de kosten van ICT-investeringen van aanbieders (en met name die van verzekeraars) tamelijk hoog zijn in vergelijking tot de investeringen die bemiddelaars zeggen te zullen gaan doen.

Uitgaande van een eenmalige investering in ICT door banken van €30 mln. en door verzekeraars voor €75 mln. plus daarbij structurele kosten in verband met extra adviestijd (conform bovenstaande berekeningen) voor banken voor een bedrag van €7,5 mln. en voor verzekeraars voor een bedrag van €3,75 mln., betekent dit (uitgaande van een afschrijving van ICT-investeringen in 5 jaar) een bedrag van €14⁸ voor banken en €19 voor verzekeraars per impactvol advies (versus een bedrag van €13 per impactvol advies voor bemiddelaars). Echter, indien de kosten van verzekeraars over 5 jaar cumulatief worden verlaagd (hetzij vanwege lagere eenmalige ICT-kosten, hetzij vanwege lagere structurele ICT-kosten), tot in totaal €50 mln., dan komt de kostprijs voor impactvol advies door verzekeraars overeen met de kostprijs die banken rekenen voor impactvol advies (namelijk €14, circa 10% hoger dan voor bemiddelaars).

⁸ Als men naast de structurele kosten in verband met extra adviestijd tevens de door banken en verzekeraars genoemde bedragen ter dekking van structurele ict en/of compliance en instelkosten zou meenemen in de berekeningen, dan zou men uitkomen op een bedrag van €21 voor banken en €56 voor verzekeraars per impactvol advies. Dit wederom versus een bedrag van €13 per impactvol advies voor bemiddelaars.

Adviesregels (kosten van de reconstrueerbaarheid van de naleving door de toezichthouder)					
Relevant voor wie?	Kosten	Frequentie	Totaal	Mutatie	Aard
Bemiddelaars	€ 4 mln.	1	€ 4 mln.	€ 4 mln.	eenmalig
Banken	€ 30 mln.	1	€ 30 mln.	€ 30 mln.	eenmalig
Verzekeraars	€ 50 mln.	1	€ 50 mln.	€ 50 mln.	eenmalig
Totaal				€ 84 mln.	eenmalig
Bemiddelaars	€ 12 (0,2 uur maal € 60)	1,4 mln.	€ 16,8 mln.	-/- € ⁹ 20 mln.	structureel
Banken	€ 7,5 (0,1 uur maal € 75)	1 mln.	€ 7,5 mln.	-// € 1,7 mln.	structureel
Verzekeraars	€ 3,75 (0,05 uur maal € 75)	1 mln.	€ 3,75 mln.	-/- € 5,5 mln.	structureel
Totaal				€ -/- € 27,2 mln.	structureel

2. Administratieve lasten van de aangepaste financiële bijsluiter

Er zijn drie veranderingen die leiden tot wijziging van de administratieve lasten van de financiële bijsluiter, namelijk de gewijzigde vormgeving (toename), de uitbreiding van de reikwijdte (toename) en de gewijzigde verstrekkingwijze (afname). Per saldo dalen de administratieve lasten van de financiële bijsluiter ten opzichte van de nulmeting en ten opzichte van de huidige situatie.

Aanpassing vormgeving

De bestaande regelgeving van de financiële bijsluiter wordt aangepast. Zoals beschreven wordt de financiële bijsluiter verkort voor wat betreft de hoeveelheid informatiecategorieën, wordt de informatie op een eenvoudiger manier weergegeven, en wordt er een risico-indicator toegevoegd.

Deze aanpassingen leiden ertoe dat de financiële dienstverleners die complexe producten aanbieden en momenteel reeds een financiële bijsluiter opstellen, kosten zullen moeten maken om hun bijsluiters en de wijze van verstrekking hiervan te laten voldoen aan de in het Bfd gestelde eisen. De voornaamste bron van AL zijn dan ook de eenmalige aanpassingsinvesteringen in ICT toepassingen. De totale eenmalige investeringen die door de financiële ondernemingen moeten worden gedaan om de aanpassingen van de vormgeving en inhoud van de bijsluiter door te voeren bedragen 44,9 mln. euro. Een belangrijk deel (circa 75%) van deze investering wordt veroorzaakt door de verplichting een risico-indicator op te nemen.¹⁰ Daarnaast moeten financiële ondernemingen jaarlijks kosten maken om te blijven voldoen aan de nieuwe voorschriften; deze doorlopende administratieve lasten bedragen 12 mln. euro.¹¹

Het van toepassing verklaren van deze eisen op alle beleggingsinstellingen betekent dat deze, evenals banken en verzekeraars, aanpassingen dienen te plegen aan de inhoud van de huidige bijsluiters. Wij veronderstellen dat hoewel de aanpassingen inhoudelijk verschillend zijn, de met deze aanpassing gemoeide lasten vergelijkbaar zijn.

⁹ In de memorie van toelichting op de wet zijn de totale structurele kosten voor bemiddelaars geschat op € 36,8 mln. en de totale structurele kosten voor banken en verzekeraars op € 18,4 mln., dat betekent een totaal voor beide categorieën van € 55,2 mln.

¹⁰ Door de AFM is een mogelijke variant geformuleerd waarin voor de berekening van de risico-indicator aangesloten wordt bij standaardgegevens in de huidige financiële bijsluiter (pessimistisch rendement). Volgens een eerste schatting van de AFM zou hiermee nog 16 mln. eenmalig en 1 mln. structureel bespaard kunnen worden op de invoering van de risico-indicator. De hoogte van deze besparingen is een schatting van AFM en nog niet afgestemd met de marktpartijen.

¹¹ Voor beleggingsinstellingen wordt voor de invulling van de financiële bijsluiter aangesloten bij de eisen die worden gesteld in schema C van bijlage I van richtlijn nr. 85/611/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 20 december 1985 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's) met het oog op reglementering van beheermaatschappijen en vereenvoudigde prospectussen (PbEG L 41/20)..

Beleggingsinstellingen zijn gehouden de financiële bijsluiter beschikbaar te houden en op verzoek toe te sturen. Voor ICBE-beleggingsinstellingen geldt bovendien op grond van de bovengenoemde richtlijn een actieve verstrekingsplicht waarvan de kosten in totaal op circa 0,2 mln. geschat kunnen worden.¹²

Uitbreiding reikwijdte

De reikwijdte van de financiële bijsluiter wordt uitgebreid naar alle levensverzekeringen waarbij kapitaal wordt opgebouwd of renten worden uitgesteld of uitgekeerd en naar alle combinatiehypotheken (hypotheekvormen waarbij een deel van de aflossing plaatsvindt door middel van een kapitaalverzekering of beleggingsrekening). Deze uitbreiding van de reikwijdte houdt in dat aanbieders van dergelijke levensverzekeraars en hypotheken een financiële bijsluiter zullen moeten opstellen en bijhouden.

De daarmee gemoeide lasten bedragen 12,3 mln. euro aan eenmalige investeringen. Daarnaast moeten financiële ondernemingen jaarlijks kosten maken om ook voor deze producten te blijven voldoen aan de voorschriften; deze doorlopende administratieve lasten bedragen 1,9 mln. euro.

Verstrekkingwijze

Passieve verstrekking van de financiële bijsluiter leidt tot een verlaging van de administratieve lasten. In eerste instantie leidt het feit dat verzekeraars een maatmens financiële bijsluiter (standaardiseerde bijsluiter voor bepaalde leeftijdscategorie en geslacht) moeten opstellen tot een eenmalige lastenstijging. Het passief maken van de bijsluiter leidt echter tegelijkertijd tot een daling van de variabele kosten die verband houden met de verstrekking van de financiële bijsluiter.

Opbouw van de lasten van de nieuwe financiële bijsluiter

	Enmalig	Structureel	Totaal per jaar ^a
Aanpassen en opstellen	44,9	12	21
Elektronisch beschikbaar houden	13,4	0,2 (ICBE's)	2,9
Uitbreiding reikwijdte	12,3	1,9	4,3
Totaal	70,6	14,1	28,4

^aEenmalige lasten worden in 5 jaar afgeschreven

Totaal

Indien de jaarlijkse lasten van de aangepaste financiële bijsluiter worden berekend, waarbij de eenmalige invoeringskosten worden afgeschreven in een termijn van vijf (gebaseerd op de termijn die ook gehanteerd is in de nulmeting), bedragen de jaarlijkse lasten van de nieuwe financiële bijsluiter ruim 28,4 mln. euro.

Mutatie in de lasten van de FB

Capgemini heeft bij haar nulmeting van de administratieve lasten voortvloeiend uit de regelgeving van het ministerie van Financiën berekend, dat op 31 december 2002 de jaarlijkse lasten inclusief afschrijving van eenmalige kosten van de financiële bijsluiter 141,1 mln. euro bedroegen, en de structurele (jaarlijks terugkerende) lasten 111 mln. euro. Deze berekeningen zijn gebaseerd op de inschatting van marktpartijen van de eenmalige en doorlopende kosten ten tijde van de invoering van de financiële bijsluiter. Ten opzichte van de nulmeting worden de lasten dus aanzienlijk lager.

¹² Het gaat in dit geval alleen om de additionele variabele kosten van actieve verstrekking; het opstellen en onderhouden van de bijsluiter is immers al meegenomen in de berekening voor het aanpassen en onderhouden van de FB. Het totaal is als volgt berekend: 17 ICBE-instellingen * 6000 bijsluiters per jaar gemiddeld per beleggingsinstelling (gebaseerd op gegevens uit de steekproef die in het kader van de evaluatie is gemaakt), waarvan 60% elektronisch verstrekt tegen 0,43 € en 40% op papier verstrekt tegen 8 €. De verdeling over elektronische en papieren verstrekking is eveneens gebaseerd op de steekproef (zie voetnoot 6). De kosten per bijsluiter zijn ontleend aan de nulmeting en betreffen een bovengrens voor deze kosten.

Deze forse daling wordt slechts gedeeltelijk gevoeld door de ondernemers. Hiervoor zijn verschillende verklaringen aan te voeren. Uit een actualisatie van de lastenberekening die gemaakt is bij de evaluatie van de bijsluiters blijkt dat de lasten die bedrijven ervaren van de *huidige*, actief verstrekte bijsluiters reeds aanzienlijk lager zijn dan in de oorspronkelijke berekeningen van de nulmeting. In de eerste plaats kunnen er verschillen zijn tussen de nulmeting en de lasten die bedrijven nu ervaren doordat de eenmalige kosten inmiddels niet langer gevoeld worden door bedrijven. Een tweede verklaring is dat bedrijven in geval van non-compliance geen lasten voelen, terwijl er in de administratieve lastenberekening uitgegaan wordt van de fictie van volledige naleving. Daarnaast zijn er ontwikkelingen die de lastendruk van de bijsluiters in de praktijk beperkt hebben, namelijk de daling van het aantal verstrekte financiële bijsluiters door het slechte beursklimaat en de opkomst van elektronisch bankieren die heeft geleid tot meer elektronisch (en dus tegen lagere kosten) verstrekte financiële bijsluiters, vooral bij beleggingsfondsen. Ook zijn er wijzigingen geweest in de uitvoeringspraktijk (zoals het toestaan van elektronische verstrekking van financiële bijsluiters en passieve verstrekking van bijsluiters van beleggingsfondsen bij wijzigingen in het beleggingsbeleid) die een lastenverlichting tot gevolg hadden, welke nog niet eerder in de AL cijfers van de FB waren verdisconteerd. Ten slotte is een deel van de lagere lasten die bedrijven ervaren waarschijnlijk te wijten aan een overschatting van het volume en vooral van de prijs van de financiële bijsluiters in de nulmeting.¹³

3. Overige informatieverstrekkingsverplichtingen inclusief reclamevoorschriften

In de toelichting op de waarschijnlijke bedrijfseffecten van de (precontractuele) informatieverstrekkingsverplichtingen in de Wfd wordt ervan uitgegaan dat er een advieswijzer verplicht zal worden gesteld en dat de kosten van overige informatieverstrekkingsverplichtingen kunnen worden gerelateerd aan (kosten van) deze advieswijzer. Deze aanname was gebaseerd op de breed gedragen verwachting, dat de Commissie Transparantie en Zorgplicht Bemiddeling en Advisering (CTZBA) van het Platform Financiële Dienstverlening zou adviseren tot het verplicht stellen van een dergelijk document. Bij publicatie van haar advies op 14 april 2004 bleek de advieswijzer echter geen deel (meer) uit te maken van haar aanbevelingen. De papier- en drukkosten welke zijn opgenomen in de kostenberekeningen bij de Wfd vanwege artikel 31 (informatieverstrekking) behoeven daarom niet te worden gemaakt en geven reden tot een neerwaartse bijstelling van de kosten. De overige kosten welke zijn berekend in verband met artikel 31 van de Wfd blijven echter bestaan, want worden niet beïnvloed door het gegeven dat er geen separaat document verplicht wordt gesteld.

Bijstelling omdat niet wordt verplicht tot het verstrekken van een advieswijzer					
Relevant voor wie?	Kosten	Frequentie	Totaal	Mutatie	Aard
Bemiddelaars	€ 0,71 ¹⁴	8.000.000 ¹⁵	€ 5.680.000	-/- € 5,7 mln.	structureel
Banken en verzekeraars	€ 0,71	4.000.000	€ 2.840.000	-/- € 2,8 mln.	structureel

Zoals aangekondigd in de memorie van toelichting bij de Wfd zijn de bestaande informatievoorschriften, zoals voorschriften uit de Regeling informatieverstrekking aan verzekerden 1998 (Riav 1989) en de Regeling informatieverstrekking wet natura-uitvaartverzekeringen (Ria-WTN) geïncorporeerd in het Bfd. Bij de omzetting van deze 'oude informatiebepalingen' naar hoofdstuk 7 van het Bfd zijn de bewoordingen van deze artikelen

¹³ Op dit punt vindt momenteel nog nadere analyse plaats in overleg met IPAL. De uitkomst hiervan kan mogelijk later aanleiding geven voor een (technische) correctie toe te passen op de AL-boekhouding.

¹⁴ Dit bedrag komt overeen met de druk- en papierkosten van de 'oude' financiële bijsluiters.

¹⁵ Deze aantallen hebben betrekking op het aantal adviezen waarvan werd uitgegaan ten tijde van het opstellen van de toelichting op de kostenberekeningen behorende bij de wet. Aangenomen werd dat het aantal advieswijzers / dienstenwijzer dat diende te worden verstrekt ongeveer gelijk zou zijn aan het aantal adviezen dat zou worden verstrekt.

soms gewijzigd. Behalve wanneer in de toelichting anders is aangegeven, hebben deze herformuleringen niet tot doel de inhoud of strekking van de bepaling te wijzigen, maar om de desbetreffende bepaling qua terminologie in te passen in de nieuwe structuur van het Bfd. Wanneer inhoud en strekking van informatiebepalingen niet anders worden, zullen er geen consequenties zijn voor de lasten die een bestaande bepaling met zich brengt en worden deze hieronder ook niet verantwoord.

Naast het omzetten van 'oude informatieregels' in het Bfd is in dit besluit ook een aantal wijzigingen doorgevoerd in de eisen aan de informatieverstrekking door financiële dienstverleners aan consumenten. Deze wijzigingen houden verband met de volgende beleidsvoornemens:

- 1) overige (precontractuele) informatieverstrekkingsverplichtingen, waaronder reclamevoorschriften, moeten worden aangepast aan de nieuwe systematiek ten aanzien van de verkrijgbaarheid van (informatie over elementen van) de financiële bijsluiter en de prospectus;
- 2) de verplichtingen i.v.m. reclame-uitingen over aangeboden kredieten (voornamelijk consumentenkrediet) moeten worden aangescherpt opdat de consumentenbescherming op dit punt wordt uitgebreid.

De verplichting voor de financiële dienstverlener, om een financiële bijsluiter of prospectus beschikbaar te houden op het internet of deze op verzoek van de consument te verstrekken, verbetert de mogelijkheid van de consument om al in een vroeg stadium complexe producten of kredieten met elkaar te vergelijken. Teneinde de consument meer bewust te maken van het bestaan van de financiële bijsluiter en het prospectus, is het van belang dat zowel de financiële bijsluiter als de kredietwijzer nadrukkelijk onder de aandacht van de consument wordt gebracht. Om die reden worden financiële dienstverleners verplicht om in reclame-uitingen over complexe producten of kredieten te verwijzen naar de verkrijgbaarheid van de financiële bijsluiter of het prospectus. Voor wat de financiële bijsluiter betreft maakt deze verplichting al deel uit van de Nadere regeling financiële bijsluiter van de Autoriteit Financiële Markten en brengt dus geen nieuwe kosten met zich. De verwijzing naar de verkrijgbaarheid van het prospectus is echter nieuw, doch levert naar verwachting geen significante kosten op. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

In de financiële bijsluiter en het prospectus wordt relevante informatie over een product op een gestandaardiseerde wijze aangeboden. De overige informatieverstrekking aan de consument mag geen afbreuk doen aan deze standaardinformatie, welke immers een belangrijk hulpmiddel is voor de consument. Daarom geldt ook voor de overige precontractuele informatieverstrekking (waaronder begrepen reclame-uitingen), dat wanneer wordt gesproken over elementen uit de financiële bijsluiter (rendementen, kosten en risico's) of het prospectus (kredietlimiet, de maandlast, het effectief kredietvergoedingspercentage, de theoretische looptijd of de totale kosten van het krediet op basis van de theoretische looptijd) enkele andere in de wet benoemde elementen van het product dienen te worden benoemd. Zo wordt voorkomen dat tegenover het evenwichtige beeld dat een financiële bijsluiter of het prospectus geeft van een complex product of een krediet, dermate onevenwichtige informatie wordt verspreid dat de consument de relevante eigenschappen van het product niet kan kennen. Hieronder worden de kosten van nieuwe verplichtingen die verband houden met deze uitgangspunten toegelicht.

Artikel 30, eerste lid: in reclame-uitingen moet worden verwezen naar de AFM-registratie. De kosten van een reclame-uiting worden niet per 'reclamezin' bepaald. Een advertentie gaat vaak per pagina of per halve pagina. De kosten voor een televisiereclame worden gemeten aan het aantal seconden dat een beeld wordt uitgezonden. Naar verwachting zal deze ene regel die aan een advertentie of een televisiebeeld moet worden toegevoegd binnen de bestaande capaciteit van de pagina of het beeld worden opgevangen. Dat geldt ook voor radioreclame. Substantiële meerkosten worden daarom niet verwacht.

Artikel 30, tweede lid: in reclame-uitingen over complexe producten moeten risico's worden weergegeven, in ieder geval door middel van een risico-indicator.

Ook voor deze bepaling geldt dat wordt verwacht dat de plaatsingskosten binnen de bestaande capaciteit van de advertentiepagina of het televisiebeeld worden opgevangen. De kosten van de ontwikkeling van de risico-indicator zijn reeds meegenomen bij de berekeningen van de kosten van de financiële bijsluiter.

Artikel 30, derde lid: indien in precontractuele informatie gebruik wordt gemaakt van voorbeeldrendementen, dan moeten kosten en risico's ook worden weergegeven, in ieder geval door middel van een risico-indicator.

Zoals gezegd zijn de kosten van de risico-indicator reeds meegenomen bij de berekeningen van de kosten van de financiële bijsluiter. Voor de overige elementen die uitdrukkelijk aan de orde dienen te komen in de precontractuele informatievoorziening wordt verwacht dat dit niet zal leiden tot een vraag naar extra paginaruimte, radiotijd, televisiebeelden of ruimte in reclamefolders, maar dat de inhoud van de boodschap zal worden aangepast.

Artikel 30, vierde lid: indien in precontractuele informatie wordt verwezen naar een garantieregeling, moeten de voorwaarden van die regeling ook worden genoemd.

Weinig (beleggings)producten kennen een garantiewaarde, dus het aantal producten waarvoor deze regel zal gelden zal beperkt zijn. Daarnaast wordt verwacht dat het noemen van de garantievoorwaarde(n) niet zal leiden tot extra vraag naar pagina's voor schriftelijke advertenties, televisiebeelden of reclamefolders.

Artikel 31, zesde lid: indien reclame wordt gemaakt voor met krediet aan te schaffen goederen of diensten, moeten alle toepasselijke kenmerken van het krediet te worden genoemd.

Ook van dit voorschrift wordt verwacht dat dit niet zal leiden tot een vraag naar extra pagina's voor een advertentie, extra televisiebeelden, radiotijd of extra ruimte in reclamefolders, maar dat de financiële dienstverlener de inhoud van zijn boodschap zal aanpassen.

Artikel 31, zevende lid: indien wordt geadverteerd met actietarieven dient de actieperiode te worden vermeld, de hoogte van de rente na afloop van de actieperiode. Bovendien dient informatie over alle toepasselijke kenmerken van het krediet te worden gebaseerd op de reguliere kredietvergoeding of het effectief kredietvergoedingspercentage.

Ook hier geldt dat wordt verwacht dat dit voorschrift niet zal leiden tot een vraag naar extra pagina's voor een advertentie, extra televisiebeelden, radiotijd of extra ruimte in reclamefolders, maar dat de financiële dienstverlener de inhoud van zijn boodschap zal aanpassen.

Artikel 31, twaalfde lid: indien reclame wordt gemaakt over krediet, dient tevens informatie over de verkrijgbaarheid van het prospectus te worden verstrekt.

Naar verwachting zal deze ene regel die aan een (radio)advertentie of een televisiebeeld moet worden toegevoegd binnen de bestaande capaciteit van de pagina of het beeld worden opgevangen. Substantiële meerkosten worden daarom niet verwacht.

Ten aanzien van de postcontractuele informatieverstrekkingsverplichtingen kan nog worden opgemerkt dat, conform de verwachting zoals verwoord in de toelichting op de bedrijfseffecten in de memorie van toelichting bij de Wfd, in het Bfd geen aanvullende eisen worden gesteld aan de informatieverstrekking door de financiële dienstverlener gedurende de looptijd van een overeenkomst inzake een financieel product. Er behoeven dus ook geen nieuwe kosten te worden verantwoord in verband met de (kader)norm van artikel 31, derde lid, van de Wfd.

4. Correctie op opsomming administratieve lasten in memorie van toelichting bij de Wfd

In de kostenberekeningen bij artikel 31 van de Wfd (informatieverstrekking) is er bij de weergave van de eenmalige lasten een typefout gemaakt die heeft doorgewerkt in het totaaloverzicht. In plaats van een bedrag van € 2.725.800 is een bedrag van € 275.800 opgenomen (dus een 2 te weinig). Het verschil van € 2,45 mln. euro wordt hieronder alsnog aan het totaaloverzicht toegevoegd.

Opsomming van administratieve lasten					
Relevant voor wie?	Kosten	Frequentie	Totaal	Mutatie	Aard
Bemiddelaars		1	€ 2,45 mln.	€ 2,45 mln.	eenmalig

5. Ontbreken van een berekening administratieve lasten ten behoeve van betrouwbaarheidstoetsing

In de kostenberekeningen in de memorie van toelichting bij de Wfd is nagelaten administratieve lasten te administreren in verband met de verplichting om een administratie bij te houden van de resultaten van de betrouwbaarheidstoets. Aangenomen wordt dat deze kosten ongeveer gelijk zullen zijn aan de administratieve lasten die verband houden met de deskundigheidseisen.

Ontbreken van een berekening AL ten behoeve van betrouwbaarheidstoetsing					
Relevant voor wie?	Kosten	Frequentie	Totaal	Mutatie	Aard
Bemiddelaars	€ 13,75 (0,25 uur maal € 55)	15.460	€ 212.600	€ 212.600	structureel
Banken en Verzekeraars	€ 110 (€ 2 uur maal € 55)	2.559	€ 281.500	€ 281.500	structureel

(OVERIGE) NALEVINGSKOSTEN

De volgende onderwerpen nopen tot het vaststellen van mutaties in de omvang van de (overige) nalevingskosten die verband houden met de Wfd en onderliggende regelgeving:

- 1) Nadere bepaling van de inhoud van de deskundigheidseis en bijbehorende overgangsregime, alsmede een herijking van de kostensoorten die in verband met deze eis aan de Wfd kunnen worden toegerekend;
- 2) Beroepsaansprakelijkheidsverzekering (of vergelijkbare voorziening);
- 3) Bewaarplicht klachtenregeling;
- 4) Zorgplicht (niet uitgewerkt in dit besluit).

1. Deskundigheid

Naar aanleiding van de second opinion in verband met de kosten van deskundigheid zijn twee nieuwe kostensoorten betrokken bij de berekeningen van de nalevingskosten. Nieuw zijn de verletkosten in verband met het aanwezig zijn bij een cursus(mid)dag of examen en kosten van de opleiding. Bovendien is rekening gehouden met de laatste inzichten ten aanzien van de opleidingsmodules welke verplicht zullen worden gesteld, het overgangsregime dat zal gelden voor diegenen die reeds over een vergelijkbaar (module)diploma beschikken en de PE-verplichtingen.

De eisen gesteld aan deskundigheid zijn door Capgemini zowel voor de eenmalige lasten als voor de structurele lasten bepaald. Deze berekeningen scheppen vooral meer duidelijkheid voor de bemiddelaars. De uitwerking door Capgemini van de kosten van de deskundigheidseis voor de bemiddelaars is opgenomen in bijlage 1. Voor de bemiddelaars leidt dit tot eenmalige kosten van € 12,5 mln. per jaar gedurende de eerste twee jaren en tot jaarlijkse structurele kosten van € 7 mln.

In de MINVER berekeningen van het Verbond van Verzekeraars van mei 2004 wordt eenmalig € 2 mln. genoemd voor deskundigheid.

De banken hebben in de bijlage bij de brief van de NVB van 11 augustus 2004 voor eenmalige lasten deskundigheid ongeveer €16 mln. aangegeven en ongeveer € 5 mln. voor structurele lasten (inclusief de in de berekening opgenomen reductie). Hoe deze cijfers zijn opgebouwd is niet duidelijk geworden. Wel zijn er aanzienlijke verschillen bij de (grote) banken geconstateerd wat betreft de aantallen te trainen medewerkers. Een aanname van Capgemini dat de banken 12.000 medewerkers die over impactvolle producten adviseren, gedurende 1 dag opleidt, leidt tot eenmalige kosten van € 7 mln. De kosten van een tweedaagse opleiding komen dan ongeveer overeen met de kosten die de banken hebben berekend.

Deskundigheid					
Relevant voor wie?	Kosten	Frequentie	Totaal	Mutatie	Aard
Bemiddelaars		1	€ 25 mln.	€ 13,4 mln. ¹⁶	eenmalig
			€ 7 mln.	€ 4,7 mln.	structureel
Banken		1	€ 16 mln.	Zie onder ¹⁷	eenmalig
			€ 5 mln.	Zie onder	structureel
Verzekeraars		1	€ 2 mln.	Zie onder	eenmalig
Totaal banken en verzekeraars			€ 18 mln.	€ 15,2 mln.	eenmalig
Totaal banken en verzekeraars			€ 5 mln.	€ 0,7 mln.	structureel

2. Beroepsaansprakelijkheidsverzekering (of vergelijkbare voorziening)

In het Bfd zijn geen normen opgenomen die tot een wijziging nopen van de reikwijdte van de wettelijke bepaling (artikel 29 van de Wfd), die bemiddelaars ertoe verplicht een beroepsaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten of een vergelijkbare voorziening te treffen. Reacties van marktpartijen op de kostenbeperkingen, zoals weergegeven in de memorie van toelichting bij de Wfd, hebben wel aanleiding gegeven tot het opnieuw onderzoeken van de (gemiddelde) kosten van deze verplichting. Dit is geschiedt in het kader

¹⁶ In de memorie van toelichting op de wet zijn de totale eenmalige kosten voor bemiddelaars geschat € 11,6 mln. en de structurele kosten op € 2,3 mln.

¹⁷ In de memorie van toelichting op de wet zijn de totale eenmalige kosten voor banken en verzekeraars geschat op € 2,8 mln. en de structurele kosten op € 4,3 mln.

van het second opinion-onderzoek. De resultaten uit dit onderzoek hebben geen mutatie tot gevolg, omdat de alternatieve berekening van Capgemini een vergelijkbare uitkomst oplevert, als de kosten waarvan is uitgegaan in de memorie van toelichting bij de wet, namelijk ongeveer € 5 mln. per jaar.

3. Bewaarplicht klachtenregeling

Nieuwe kosten, ten opzichte van de berekeningen zoals weergegeven in de memorie van toelichting bij de Wfd, zijn de kosten welke moeten worden gemaakt voor het bewaren van informatie over de ontvangst, inhoud en afhandeling van klachten van consumenten over de verleende financiële diensten op grond van artikel 52 van het Bfd.

Bewaarplicht klachtenregeling					
Relevant voor wie?	Kosten	Frequentie	Totaal	Mutatie	Aard
Bemiddelaars	€ 166 ¹⁸	15.460	€ 300.000	€ 300.000	structureel
Banken en verzekeraars	€ 166	2.559	€ 2,6 mln.	€ 2,6 mln.	structureel

4. Zorgplicht (niet uitgewerkt in het Bfd)

Op het moment dat de Wfd werd aangeboden aan de Tweede Kamer was nog niet bekend of en welke uitwerking zou worden gegeven aan artikel 38 van de Wfd. Daarom zijn in de kostenberekeningen bij de Wfd een minimum- en een maximumscenario geschetst ten aanzien van de kosten van uitwerking van deze bepaling. De bepaling wordt niet uitgewerkt in het Bfd en daarmee realiseert het minimumscenario zich. Dat wil zeggen dat de kosten die zich zouden voordoen in een maximumscenario zich niet zullen voordoen.

Zorgplicht (niet uitgewerkt in dit besluit)					
Relevant voor wie?	Kosten	Frequentie	Totaal	Mutatie	Aard
Banken en verzekeraars	€ 2.200 ¹⁹	2.559	-/- € 5,6 mln.	-/- € 5,6 mln.	structureel

3.3 Schematisch totaaloverzicht van de bovengenoemde financiële gevolgen

Nieuwe administratieve lasten Wfd/Bfd excl. financiële bijsluiter (in mln. €)

	Stand MvT	Aanpassing	Stand Bfd
Enmalige lasten	11,2	+ 86,5	97,7
Wv adviesregels	0	+ 84	84
Wv overige correcties	0	+ 2,5	2,5
Structurele lasten	71,7	- 35,2	36,5
Wv adviesregels	55,2	- 27,2	28,3
Wv overige correcties	8,5	- 8,5	0
Wv betrouwbaarheidstoets	0	+ 0,5	0,5

Nieuwe nalevingskosten Wfd/Bfd excl. financiële bijsluiter (in mln. €)

	Stand MvT	Aanpassing	Stand Bfd
Enmalige lasten	21,8	+ 28,6	50,4

¹⁸ 1/10 van de gegevens die op grond van de artikelen 30 en 40 van de Wet toezicht effectenverkeer 1995 moeten worden verstrekt, maal 1/5 omdat het om de informatie een jaar moet worden bewaard in plaats van 5 jaar, zoals in genoemde artikelen van de Wte.

¹⁹ Veranderen en implementeren van de bedrijfsprocessen a 5 werkdagen van 8 uur maal € 55 uurloon medewerker = € 2.200.

Wv deskundigheid	14,4	+ 28,6	43
Structurele lasten	23,8	+ 8,3	32,1
Wv deskundigheid	6,6	+ 5,4	12
Wv bewaarplicht	0	+ 2,9	2,9

Nieuwe administratieve lasten financiële bijsluiter (in mln. €)

	Nulmeting 2002	Aanpassing	Stand Bfd
Eenmalige lasten	150 (2002)	+ 70,6	70,6
Structurele lasten	111	- 96,9	14,1

De aanpassingen van de financiële bijsluiter leiden tot een grote boekhoudkundige reductie op de structurele lasten ten opzichte van de nulmeting. Deze reductie is deels te danken aan een overschatting van de lasten in de nulmeting. In de AL-boekhouding zal daarom een correctie worden aangebracht. Op dit punt vindt momenteel nog nadere analyse plaats in overleg met IPAL.

Artikelsgewijs

Hoofdstuk 1 Definities

Artikel 1

a. betalingstermijn

De definitie van 'betalingstermijn' is overgenomen uit artikel 1, onderdeel c, van het Besluit kredietaanbiedingen. De terminologie is aangepast zodat deze coherent is met de rest van de Wfd en dit besluit. Er is geen wijziging beoogd in de reikwijdte en uitleg van dit begrip.

c. complex product

Het begrip complex product heeft in het Bfd een andere, meeromvattende, inhoud gekregen in vergelijking tot het begrip complex product dat in het Besluit financiële bijsluiter is gebruikt. Complexe producten zijn tot op heden gedefinieerd als combinatieproducten waarvan een element tot gevolg heeft dat de waarde van het product (mede) afhankelijk is van de ontwikkeling op de financiële markten of andere markten (artikel 1, onderdeel m, Wfd). Gebleken is dat niet alleen het inzicht in en de vergelijking tussen dergelijke producten bijzonder lastig is voor de consument. Ook het inzicht in en de vergelijking van dergelijke producten met producten waarmee eenzelfde doel kan worden gerealiseerd, die zijn samengesteld uit meerdere componenten, maar die geen beleggingselement kennen, vraagt bijzonder veel van de consument. Het betreft dus voor de consument ingewikkelde producten die fungeren als substituten van samengestelde producten die vanwege hun speculatieve component bijsluiterplichtig zijn.

In het bijzonder betreft het levensverzekeringen waarbij kapitaal wordt opgebouwd of renten worden uitgesteld of uitgekeerd en alle combinatiehypotheken (hypotheekvormen waarbij een deel van de aflossing plaatsvindt door middel van een kapitaalverzekering of beleggingsrekening). Het is gerechtvaardigd dat ook voor deze producten gestandaardiseerde informatie in de vorm van een financiële bijsluiter beschikbaar komt voor de consument. De regering meent met de Autoriteit Financiële Markten dat het wenselijk is de reikwijdte van de financiële bijsluiter aldus uit te breiden. Daarbij is in het bijzonder rekening gehouden met de eigenschappen van deze producten en de meerwaarde die een financiële bijsluiter kan hebben bij hun verkoop evenals met de impact die een uitbreiding van de bijsluiterplicht zal hebben op de bedrijfslasten.

Daarnaast worden deelnemingsrechten in een beleggingsinstelling en beleggingsobjecten als complex product beschouwd. Dit om een verplichting tot het verstrekken van een financiële bijsluiter (artikel 41) mogelijk te maken.

d. consumptief krediet:

In dit besluit en daarop berustende bepalingen wordt uitgegaan van twee vormen van krediet: het consumptief krediet en het hypothecair krediet. Krediet wordt als consumptief aangemerkt als het geen hypothecair krediet is. Of een krediet een consumptief krediet is of een hypothecair krediet is afhankelijk van de zekerheidsrechten die op het krediet worden gevestigd. Hier wordt verder op ingegaan in de toelichting bij onderdeel i van dit artikel.

f. doorlopend krediet

De definitie van doorlopend krediet valt in twee onderdelen uiteen. Onderdeel 1 ziet op doorlopend geldkrediet en onderdeel 2 ziet op doorlopend goederenkrediet. Wederom is sprake van overname uit het bij of krachtens de Wck. In dit geval is de definitie overgenomen uit de onderdelen f en g van artikel 1 Wck zelf.

h. financiële bijsluiter

De financiële bijsluiter is een document dat bevat informatie over een complex product. De in de artikelen 39 en 40 genoemde algemene essentiële kenmerken van een complex product dienen in maximaal twee pagina's in een voor de consument begrijpelijke taal te worden beschreven, zodat de consument de mogelijkheid heeft een complex product te kunnen kennen en te kunnen vergelijken. Het document bevat slechts de gestandaardiseerde kenmerken van het product teneinde de vergelijkbaarheid van de financiële bijsluiters van een zelfde soort product mogelijk te maken. Het is daarom niet toegestaan in het kader van de financiële bijsluiter gegevens op te nemen die zijn toegeschreven op de persoonlijke situatie van een bepaalde consument. De financiële dienstverlener houdt de financiële bijsluiter ter beschikking op het internet en verstrekt het document op verzoek van de consument. Dit neemt niet weg dat de financiële dienstverlener de financiële bijsluiter ook aan de consument kan verstrekken zonder dat de consument hier expliciet om heeft gevraagd.

i. hypothecair krediet

De definitie van hypothecair krediet is afgeleid van de uitzondering van hypothecair krediet van de reikwijdte van de Wck zoals bepaald in artikel 4, eerste lid, onderdeel f, van die wet. Onder de Wck wordt hypothecair krediet uitgezonderd van (het grootste gedeelte van) de werking van de wet. In de Wfd is dat niet het geval. Wel is het in bepaalde gevallen wenselijk onderscheid te maken tussen hypothecair krediet en consumptief krediet. In die gevallen zal door deze definitie gebruik worden gemaakt van de scheidlijn die in de Wck werd gehanteerd ten opzicht van hypothecair krediet.

j. kosten

Het is van belang dat de consument over alle kosten die op welke wijze dan ook voor rekening komen van de consument wordt geïnformeerd. Onder kosten wordt bijvoorbeeld ook verstaan de opbrengsten uit een beleggingsportefeuille (zoals rente en dividend) die als vergoeding voor de activiteiten van de financiële dienstverlener in rekening worden gebracht bij de consument.

k. kredietlimiet

De definitie van kredietlimiet kon in de Wck worden afgeleid uit de definities van doorlopend geld- en goederenkrediet in artikel 1, onderdelen f en g van die wet. In de Wfd worden binnen de definities geen andere definities opgenomen. Kredietlimiet is daarom in het Bfd apart gedefinieerd. Wederom is de strekking in vergelijking tot die onder de Wck gelijk gebleven. De definitie valt in twee onderdelen uiteen, waarbij het eerste onderdeel ziet op het kredietlimiet in geval van doorlopend geldkrediet en het tweede onderdeel ziet op het kredietlimiet in geval van doorlopend goederenkrediet.

l. kredietsom

De in artikel 1, onderdelen l en m, Wck gebezigde definities voor kredietsom bij geldkrediet en kredietsom bij goederenkrediet, zijn overgenomen in dit onderdeel van het Bfd. Ook hier is een kleine wijziging in terminologie gemaakt teneinde coherentie met de terminologie van de Wfd te bewerkstelligen, en is geen wijziging van de reikwijdte van dit begrip beoogd.

m. kredietvergoeding

De definitie van kredietvergoeding is overgenomen uit artikel 1, onderdeel j, Wck. Onder dit begrip vallen verschillende soorten vergoedingen. In de Wck zijn in artikel 34 de verschillende vormen van kredietvergoeding opgenomen die de aanbieder van krediet mag bedingen. Het gaat hier om de vergoeding verschuldigd bij de afwikkeling van de overeenkomst, de vergoeding verschuldigd ingeval de consument na ingebrekestelling nalatig blijft in zijn verplichting tot betaling en de vergoeding verschuldigd bij vervroegde aflossing. De vergoedingen verschuldigd bij de afwikkeling zijn de kosten die bij een regelmatige afwikkeling moeten worden betaald. Dit zijn vergoedingen als: de kosten voor het aantrekken van gelden door de aanbieder van krediet, de bedrijfsvoeringskosten, kosten

voor tussenpersonen en incassokosten. Ook kosten die niet 'puur' uit het verlenen van krediet voortvloeien maar voortvloeit uit dienstverlening die verder gaat dan het aanbieden van krediet (bijvoorbeeld kosten voortvloeiend uit een overlijdensrisicoverzekering) worden hieronder gevat. De vergoeding voor vervroegde aflossing treedt in de plaats van de vergoeding bij regelmatige afwikkeling en wordt ook wel aangeduid als 'boeterente'. Zowel artikel 1, onderdeel j, als artikel 34 Wck en de daarbij behorende toelichting geven richting aan de invulling van het begrip kredietvergoeding.

n. maandlast

De maandlast is het bedrag dat de consument verschuldigd is aan betalingen ter zake van krediet, berekend over één kalendermaand. De maandlast dient te worden uitgedrukt in een concrete geldsom.

o. provisie

De beloning of vergoeding voor het verlenen van bemiddeling terzake van een krediet, niet zijnde hypothecair krediet, wordt provisie genoemd. De definitie vloeit voort uit artikel 1, onderdeel b, van het Besluit provisie kredietbemiddeling en de uitzondering voor hypothecair krediet vastgelegd in artikel 4, eerste lid, onderdeel f, van de Wck.

g. risico-indicator

De risico-indicator vormt een nieuw element in de risicobeschrijving van het complexe product. De risico-indicator beoogt de consument snel inzicht te verschaffen in het risiconiveau dat bij het desbetreffende complexe product hoort door middel van een eenduidige weergave van dat risico-niveau. Deze indicator vormt een afgeleide van de volledige beschrijving van de risico's die bij het desbetreffende product horen. De wijze waarop de risico-indicator moet worden berekend zal worden uitgeschreven in de nadere regels van de Autoriteit Financiële Markten.

s. termijnbedrag

De definitie van termijnbedrag vloeit voort uit artikel 1, onderdeel c, van het Besluit kredietvergoeding. Het termijnbedrag kan worden uitgedrukt in een concreet bedrag of in een percentage van het kredietlimiet of uitstaand saldo. Het termijnbedrag is het bedrag dat de consument aan het eind van elke betalingstermijn moet hebben betaald.

t. theoretische looptijd

De definitie van theoretische looptijd is overgenomen uit artikel 1, onderdeel e, Besluit kredietaanbiedingen. Zowel in de toelichting bij artikel 1, onderdeel e, als bij de toelichting op artikel 8, onderdeel b, Besluit kredietaanbiedingen wordt dit begrip nader toegelicht. Bij de theoretische looptijd gaat het om de geschatte lengte van de periode gedurende welke, bij een doorlopend krediet, door de consument betalingen moeten worden gedaan. Dit dient de consument inzicht te geven in de duur van de betalingsverplichtingen die voortvloeien uit een overeenkomst inzake doorlopend krediet. Artikel 49 Bfd bevat de grondslag voor de in bijlage 9 vastgelegde berekening van de theoretische looptijd. Voor verdere toelichting op de berekening van de theoretische looptijd zie de toelichting bij artikel 49 Bfd.

v. totale kosten van het krediet

De term 'totale kosten van het krediet' wordt in dit besluit geïntroduceerd. Het weergeven van de totale kosten dient ter verduidelijking aan de consument hoeveel hij uiteindelijk na volledige afwikkeling van de overeenkomst concreet wordt geacht te hebben betaald vooral in vergelijking met de kredietlimiet, dan wel kredietlimiet. De totale kosten van het krediet ziet in geval van niet-doorlopend krediet op: de kredietvergoeding per kalendermaand vermenigvuldigd met de looptijd in kalendermaanden, vermeerderd met de kredietlimiet. In geval van doorlopend krediet ziet de totale kosten van het krediet op: de kredietvergoeding per kalendermaand vermenigvuldigd met de theoretische looptijd uitgedrukt in kalendermaanden, vermeerderd met de kredietlimiet.

w. voorbeeldwaarden

In de financiële bijsluiter dienen voorbeeldwaarden van rendementen te worden opgenomen teneinde de consument inzicht te verschaffen in de mogelijke opbrengsten van het desbetreffende product. De voorbeeldwaarde wordt berekend op grond van bepaalde aannames gedurende de looptijd van het product die waardevermeerdering of –vermindering tot gevolg kunnen hebben. Zo is bij verzekeringsproducten dit bijvoorbeeld afkoop- of afdrachtwaarde dan wel het voorbeeldkapitaal, waaronder wordt verstaan de waarde die daadwerkelijk uitgekeerd wordt na aftrek van alle kosten, maar voor heffing van de inkomstenbelasting. Bij beleggingsinstellingen wordt de opbrengst bij verkoop van een deelneming in de beleggingsinstelling bedoeld, waarbij de verkoopkosten daar reeds van afgetrokken zijn. Bij effectenleaseproducten is dit de netto-opbrengst bij verkoop of beëindiging van de overeenkomst.

Artikel 2

De bepalingen uit het Besluit financiële bijsluiter richten zich onder meer op effecteninstellingen, bedoeld in artikel 11, eerste en vierde lid, van de Wet toezicht effectenverkeer 1995 en beleggingsinstellingen, bedoeld in 12, eerste lid, van de Wet toezicht beleggingsinstellingen. Er voor is gekozen het Besluit financiële bijsluiter volledig in het Bfd op te nemen en het besluit te laten vervallen met de inwerkingtreding van de Wfd en de daarop gebaseerde lagere regelgeving. Om de verplichtingen met betrekking tot de financiële bijsluiter ook in de nieuwe situatie van toepassing te laten zijn op eerder genoemde instellingen, geven de bepalingen opgenomen in paragraaf 4 van hoofdstuk 7 van het Bfd niet alleen uitvoering aan de artikelen 31, eerste lid, en 35 van de Wfd, maar ook aan de artikelen 11, eerste lid, onderdeel e, van de Wet toezicht effectenverkeer 1995 en artikel 12, eerste lid, van de Wet toezicht beleggingsinstellingen. Aangezien het geenszins de bedoeling is om ook de overige bepalingen van het Bfd van toepassing te laten te zijn op effecteninstellingen en beleggingsinstellingen (zie de uitzondering opgenomen in artikel 2, tweede lid, onderdelen c, d, e en f, van de Wfd), is dit in artikel 2 van het Bfd expliciet opgenomen.

Hoofdstuk 2 Het register

Artikel 3

Het register is bedoeld als instrument voor het publiek aan de hand waarvan men zelf kan controleren of een instelling of persoon die zich voordoet als een bepaalde financiële dienstverlener ook werkelijk bevoegd is als zodanig op te treden. Verlening van een vergunning of ontheffing is in die zin onlosmakelijk verbonden aan het laten neerslaan van de daarbij behorende relevante gegevens in een register dat voor een ieder toegankelijk is. Indien een persoon of onderneming beschikt over een vergunning of ontheffing ingevolge de Wfd, zal uit het register moeten kunnen worden afgeleid voor welke financiële diensten en ten aanzien van welke financiële producten de betreffende vergunning of ontheffing is verleend. Onder een 'vergunning' wordt ook verstaan een van rechtswege verleende vergunning als bedoeld in artikel 14, eerste lid, Wfd en een collectieve vergunning als bedoeld in artikel 16, eerste lid, Wfd.

De gegevens die op grond van het eerste lid in het register moeten worden opgenomen vallen uiteen in gegevens betreffende de identiteit van de financiële dienstverlener, zoals de naam en het adres van de financiële dienstverlener (onderdelen a tot en met e), en gegevens die betrekking hebben op de -reikwijdte- van de vergunning of ontheffing (onderdelen f, g en h). Zo moet uit het register kunnen worden afgeleid waartoe een bepaalde financiële dienstverlener op grond van zijn vergunning precies bevoegd is: welke financiële diensten is hij bevoegd te verlenen en ten aanzien van welke financiële producten.

Het tweede lid, onder a, is opgenomen ter implementatie van artikel 3, eerste lid, van de richtlijn Verzekeringsbemiddeling.

Het tweede lid, onder c, betreffende de gegevens die ten aanzien van de gevolmachtigde agent in het register worden opgenomen, is overgenomen uit de artikelen 20, derde lid, en 21, zesde lid, van de Wet assurantiebemiddelingsbedrijf.

De Autoriteit Financiële Markten is verantwoordelijk voor het register. Deze verantwoordelijkheid omvat ook de toegankelijkheid van de gegevens in het register voor het publiek. De Autoriteit Financiële Markten dient het register op een zodanige wijze in te richten dat het publiek op een logische en overzichtelijke wijze kan controleren welke financiële diensten een bepaalde financiële dienstverlener mag verlenen en ten aanzien van welke financiële producten.

Hoofdstuk 3 Betrouwbaarheid

Artikel 4

Op grond van de richtlijn Verzekeringsbemiddeling dienen niet alleen de (mede)beleidbepalers van een bemiddelaar in verzekeringen betrouwbaar te zijn, ook alle medewerkers die zich rechtstreeks bezighouden met bemiddeling ter zake van verzekeringen dienen aan dat vereiste te voldoen. Om die reden is de reikwijdte van het wettelijke betrouwbaarheidsvereiste, zoals neergelegd in artikel 26, eerste lid Wfd, op grond van artikel 26, tweede lid, Wfd, uitgebreid met werknemers en andere personen die zich onder de verantwoordelijkheid van de financiële dienstverlener rechtstreeks bezighouden met bemiddeling ter zake van verzekeringen. Net als in de Wfd (artikel 27, tweede lid) worden onder personen 'die zich rechtstreeks bezighouden met financiële dienstverlening' verstaan de personen die het contact met de klant hebben. Vanuit het oogpunt van distributie- en cross-sectorconsistentie is de betreffende bepaling uit de richtlijn Verzekeringsbemiddeling in brede zin uitgewerkt. Hierdoor is het betrouwbaarheidsvereiste van toepassing op de klantmedewerkers van alle financiële dienstverleners, tenzij de financiële dienstverlener reeds onder toezicht staat van de prudentieel toezichthouder, zoals banken en verzekeraars op grond van de Wet toezicht kredietwezen 1992, de Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993 en de Wet toezicht natura-uitvaartverzekeringsbedrijf. Reden hiervoor is gelegen in de omstandigheid dat het onderwerp betrouwbaarheid in relatie tot deze financiële dienstverleners tot het domein van de prudentieel toezichthouder behoort.

De Richtlijn verzekeringbemiddeling legt het begrip betrouwbaarheid voor de in het Bfd aangewezen groep van klantmedewerkers zo uit dat deze personen minimaal moeten beschikken over een blanco strafblad met betrekking tot ernstige strafbare feiten in verband met vermogensdelicten of andere met financiële activiteiten verband houdende delicten en dat zij voorheen niet failliet mogen zijn verklaard, tenzij rehabilitatie heeft plaatsgevonden. Het ligt in de rede dat de Autoriteit Financiële Markten zich bij het toezicht op de naleving van artikel 4 zal baseren op de uitleg in de richtlijn. Het ligt bovendien in de rede dat de Autoriteit Financiële Markten niet zelf de betrouwbaarheidstoets van klantmedewerkers zal uitvoeren maar dat dit, gezien de omvang van en de mutaties binnen de te toetsen groep van 'klantmedewerkers', in beginsel wordt overgelaten aan de financiële dienstverleners. Het kostenaspect en de bij de Autoriteit Financiële Markten beschikbare capaciteit zullen daarbij een belangrijke rol spelen.

Artikel 5

Net als bij de overige financiële toezichtwetgeving zal de beoordeling door de Autoriteit Financiële Markten van de betrouwbaarheid van – beoogd - (mede)beleidbepalers van financiële dienstverleners op grond van de Wfd plaatsvinden aan de hand van nader uitgewerkte beleidsregels.

Het ligt in de rede dat de Autoriteit Financiële Markten zich daarbij zal baseren op eerdergenoemde Beleidsregel betrouwbaarheidstoetsing. Met ingang van 1 januari 2005 worden op grond van deze beleidsregel ook de fiscaal bestuursrechtelijke antecedenten betrokken bij de beoordeling van de betrouwbaarheid van (mede)beleidsbepalers. Om inzicht in deze antecedenten te verkrijgen dient de Belastingdienst te worden geraadpleegd. Naar verwachting zal de Autoriteit Financiële Markten deze vernieuwing ook doorvoeren voor de betrouwbaarheidstoetsing van (mede)beleidsbepalers op grond van de Wfd. Om te kunnen toetsen op fiscaal bestuursrechtelijke antecedenten dient de Autoriteit Financiële Markten te beschikken over het sofi-nummer van betreffende personen. Daartoe zal door middel van artikel 72 van het Bfd het Besluit gebruik sofi-nummer Wbp worden aangepast.

Artikel 6

Uit dit artikel blijkt dat de betrouwbaarheid van een (mede)beleidsbepaler in principe slechts eenmaal door de Autoriteit Financiële Markten wordt getoetst. Ongeacht of deze toets heeft plaatsgevonden ter uitvoering van de Wfd, de Wet toezicht effectenverkeer 1995 of de Wet toezicht beleggingsinstellingen. Van dit uitgangspunt wordt slechts afgeweken indien de Autoriteit Financiële Markten aanleiding heeft om te veronderstellen dat zich sinds de eerdere toetsing wijzigingen hebben voorgedaan in relevante feiten of omstandigheden. De geldigheid van de betrouwbaarheidstoetsing is dus niet aan een bepaalde termijn gebonden of werkgever. De persoon die in het verleden als beleidsbepaler bij een effecteninstelling uit hoofde van de Wet toezicht effectenverkeer 1995 is getoetst door de Autoriteit Financiële Markten hoeft in beginsel niet opnieuw te worden getoetst indien hij als beleidsbepaler in dienst treedt bij een hypotheekbemiddelaar.

Artikel 7

De wettelijke verplichting van een financiële dienstverlener om zorg te dragen voor de betrouwbaarheid van zijn (mede)beleidsbepalers is een doorlopende verplichting. Het doorlopende karakter van deze verplichting komt tot uitdrukking in dit artikel waarin concreet is uitgewerkt dat indien een financiële dienstverlener in het kader van zijn normale bedrijfsuitoefening constateert dat zich een wijziging heeft voorgedaan van de voor de beoordeling relevante gegevens (zoals bepaalde antecedenten) van een (mede)beleidsbepaler, hij dit moet melden aan de Autoriteit Financiële Markten. De Autoriteit Financiële Markten zal op basis van deze melding moeten beoordelen of de betrouwbaarheid van betrokkene (nog steeds) buiten twijfel staat.

Hoofdstuk 4 Bedrijfsvoering

§ 1. Integere bedrijfsvoering

Artikelen 8, 9 en 10

Artikel 8 bepaalt dat tot de in artikel 28, derde lid Wfd bedoelde maatregelen ter bevordering van een integere bedrijfsvoering in ieder geval de behandeling en de administratieve vastlegging behoort van incidenten die een ernstig gevaar vormen voor een integere bedrijfsvoering van de financiële dienstverlener. Het is van groot belang dat dergelijke incidenten zorgvuldig worden vastgelegd en afgehandeld omdat er een zeker risico bestaat dat het vertrouwen in de financiële dienstverlener of in de financiële markten in het algemeen wordt geschaad. Artikel 8 verlangt dat de financiële dienstverlener ten aanzien van de behandeling en de administratieve vastlegging van incidenten zelf een beleid bepaalt en dat beleid ook daadwerkelijk uitvoert. Van een financiële dienstverlener wordt verwacht dat hij systematisch en vooraf heeft nagedacht over de omgang met incidenten. In beginsel beslist de financiële dienstverlener zelf hoe hij invulling aan geeft aan 'incidentenmanagement', met dien verstande dat artikel 9 voorschrijft wat de financiële dienstverlener minimaal met betrekking tot een incident dient te vast te leggen. De uitwerking en implementatie van het beleid in organisatorische en administratieve procedures en maatregelen is een cruciale

stap. De procedures en maatregelen moeten bijdragen aan een integriteitsbewuste bedrijfscultuur en moeten geïntegreerd zijn in de bedrijfsprocessen.

De interne organisatie van een financiële dienstverlener moet zodanig zijn opgezet dat incidenten die inbreuk kunnen maken of hebben gemaakt op de integriteit van de dienstverlener, worden geconstateerd, vastgelegd en aanleiding zijn tot het nemen van corrigerende maatregelen. Behalve maatregelen jegens degene die het incident heeft bewerkstelligd, kunnen gepaste maatregelen ook bestaan uit het verbeteren van interne procedures of het aanpassen van het beleid om incidenten te voorkomen.

Benadrukt wordt dat de administratieve vastlegging van incidenten een instrument is ten behoeve van de financiële dienstverlener zelf. De Autoriteit Financiële Markten zal de administratieve vastlegging van incidenten weliswaar in het kader van het lopende toezicht kunnen inzien op grond van zijn inlichtingen- en inzagerecht, maar dit toezicht zal er vooral op gericht zijn te verifiëren of de financiële dienstverlener op de juiste manier met de onderhavige verplichtingen omgaat en of hij in zijn beleid serieuze aandacht geeft aan genoemde integriteitaspecten. Dit moet blijken aan de hand van duidelijke documenten waarin het beleid is verwoord.

De uitvoering van de onderhavige bepalingen betekent dat er verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden door de financiële dienstverlener. Dat betekent dat de Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP) van toepassing zal zijn. Het is de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke financiële dienstverleners om de volgens de WBP vereiste formaliteiten te verrichten.

§ 2. Adequate bedrijfsvoering

Artikel 11

Dit artikel beoogt de transparantie van de organisatie van financiële dienstverleners te borgen. De organisatiestructuur van bepaalde financiële dienstverleners, zoals bijvoorbeeld financiële dienstverleners ten aanzien van beleggingsobjecten, kan vrij ingewikkeld zijn. Dit kan worden veroorzaakt door het hanteren van een combinatie van rechtsvormen of een bepaalde internationale context. Deze bepaling beoogt niet een rem te zetten op het kiezen van een bepaalde structuur of rechtsvorm, maar stelt als voorwaarde dat de Autoriteit Financiële Markten bij de uitoefening van haar toezichttaken geen belemmering mag ondervinden van onnodig ingewikkelde structuren binnen de organisatie van een financiële dienstverlener of de wijze waarop deze worden gepresenteerd.

Artikel 12

Uitgangspunt bij de uitwerking van de wettelijke bepaling inzake de bedrijfsvoering met het oog op de toezichttaak van de Autoriteit Financiële Markten (artikel 28, eerste en tweede lid Wfd), is dat de financiële dienstverlener in beginsel zelf moet kunnen bepalen op welke wijze hij de naleving van de Wfd en de daarop gebaseerde regels aantoont aan de Autoriteit Financiële Markten. Voor enkele specifieke onderwerpen bevat het onderhavige besluit wel concrete voorschriften ten aanzien van de bedrijfsvoering.

De eerste uitzondering op het 'vormvrije' toezichtmodel betreft de reconstrueerbaarheid van een verstrekt advies. Dit artikel schrijft concreet voor hoe een financiële dienstverlener zijn administratieve organisatie en systeem van interne controle dient in te richten indien hij consumenten adviseert over financiële producten. Om aan te kunnen tonen dat hij heeft voldaan aan het bepaalde in artikel 32 Wfd - namelijk dat een door hem geadviseerd financieel product past bij de informatie die hij op grond van artikel 32 Wfd over de consument moet hebben ingewonnen - dient de financiële dienstverlener de bij de consument ingewonnen informatie over diens financiële positie, kennis ervaring, doelstellingen en risicobereidheid (tezamen genoemd het klantprofiel), en de gegevens omtrent het door hem geadviseerde en verkochte product gedurende een jaar te bewaren.

Het klantprofiel moet zo duidelijk zijn dat de financiële dienstverlener aan de hand van die informatie aannemelijk kan maken dat het verkochte product past bij de consument. Met 'de gegevens omtrent het 'verkochte product' worden de gegevens bedoeld aan de hand waarvan kan worden vastgesteld welk financieel product aan de consument is geadviseerd en verkocht.

Gekozen is voor een bewaartermijn van een jaar omdat deze termijn de Autoriteit Financiële Markten in staat stelt zich een redelijk beeld te vormen van de algemene kwaliteit van advisering door een financiële dienstverlener.

In het tweede lid wordt tot uitdrukking gebracht dat de financiële dienstverlener mag afwijken van de bewaarplicht indien hij aan de Autoriteit Financiële Markten kan aantonen dat de wijze waarop het adviesproces door hem is geprotocolleerd waarborgt dat aan een consument altijd de relevante vragen worden gesteld en dat er altijd sprake is van een logisch verband tussen de antwoorden op die vragen en het geadviseerde product. Van de uitzondering opgenomen in het tweede lid kan alleen gebruik worden gemaakt indien toepassing van de gestandaardiseerde en gesystematiseerde procedure uitsluit dat financiële producten worden aanbevolen die onvoldoende passen bij de kenmerken van de consument. Bovendien dient te zijn gewaarborgd dat de adviezen die door (klant)medewerkers van een financiële dienstverlener worden verstrekt, altijd de uitkomst zijn van de toegepaste gestandaardiseerde en gesystematiseerde procedure.

Het derde lid is opgenomen ter bescherming van de consument die besluit een ander financieel product te kopen dan hem is aanbevolen door de financiële dienstverlener. De waarschuwing aan de consument dat hij door het aanschaffen van een ander dan het aanbevolen product niet het product koopt dat volgens de dienstverlener past bij zijn klantprofiel, is dermate belangrijk dat de financiële dienstverlener aan de Autoriteit Financiële Markten moet kunnen aantonen (door middel van bijvoorbeeld een brief of een e-mail) dat hij de consument daar tijdig op gewezen heeft. 'Tijdig' wil zeggen voorafgaande aan de aanschaf van het financiële product. Indien de consument na afloop van een advies buiten medeweten van de financiële dienstverlener die hem heeft geadviseerd, besluit tot het aanschaffen van een ander financieel product afkomstig van of via een andere financiële dienstverlener, kan van de adviserende financiële dienstverlener niet worden verlangd dat hij de consument waarschuwt.

Artikel 13

In dit artikel is de bewaarplicht overgenomen uit artikel 23, derde lid, van de Wck. De terminologie is aangepast om consistentie te bereiken ten aanzien van de in de wet en dit besluit gebruikte termen. Er is geen wijziging van de strekking van dit artikel uit de Wck beoogd. Deze bepaling is een aanvulling op de bewaarplicht zoals die nu is vastgelegd in artikel 15 a van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek. Onder bescheiden worden niet slechts schriftelijke stukken verstaan. Ook gegevens op een andere duurzame drager kunnen onder deze bewaarplicht vallen. De bewaarplicht strekt zich uit tot alle bescheiden die gegevens inhouden met betrekking tot het aanbieden, waaronder in ieder geval de informatie die is verzameld op grond van het bepaalde in artikel 51 van de wet en de artikelen 59 en 60 van dit besluit, en alle bescheiden die gegevens inhouden met betrekking tot de afgesloten overeenkomst. De termijn van vijf jaar begint te lopen vanaf het moment dat de overeenkomst inzake krediet volledig is afgewikkeld. In het geval dat er wel een aanbod voor het sluiten van een overeenkomst wordt gedaan, maar geen overeenkomst wordt afgesloten geldt de bewaarplicht zodoende niet.

Hoofdstuk 5 Deskundigheid

Artikel 14

De basis voor de uitwerking van de wettelijk vereiste deskundigheid wordt gevormd door een modulair systeem bestaande uit een algemene basismodule, zes modules die betrekking hebben op bepaalde financiële producten (hypotheek, consumptief krediet, schade- en levensverzekeringen en eenvoudige en complexe beleggingsproducten) en een module die betrekking heeft op de gevolmachtigde en de ondergevolmachtigde agent. Voor iedere module zijn eindtermen vastgesteld. Deze eindtermen, opgenomen in de bijlagen 1 tot en met 7, geven in feite inhoud aan het begrip 'deskundigheid'. Met 'deskundigheid' wordt bedoeld op de inhoudelijke vakbekwaamheid waarop artikel 27, tweede lid, van de Wfd betrekking heeft. De eindtermen die zijn opgenomen in de bijlagen bij artikel 14 zijn gebaseerd op de adviezen van het Platform Financiële Dienstverlening.

Op grond van het eerste lid dient de financiële dienstverlener er allereerst voor zorg te dragen dat zijn medewerkers beschikken over de kennis en vaardigheden die zijn neergelegd in bijlage 1. De eindtermen van deze module vormen de basisopleiding voor financiële dienstverlening, waaraan iedere persoon die onder de reikwijdte van het Wfd-deskundigheidsvereiste valt (artikel 27, tweede lid Wfd) dient te voldoen. Dit zijn niet alleen de feitelijk leidinggevenden, maar alle personen die zich onder de verantwoordelijkheid van een financiële dienstverlener rechtstreeks bezighouden met financiële dienstverlening en derhalve het contact met de klant hebben.

Daarnaast dienen de personen die zich onder de verantwoordelijkheid van de financiële dienstverlener rechtstreeks bezighouden met financiële dienstverlening ten aanzien van een of meer van de onder a tot en met f genoemde financiële producten, naast de basismodule ook te beschikken over de kennis en vaardigheden die zijn neergelegd in de bij die financiële producten behorende bijlagen 2 tot en met 7 (modules hypothecair krediet, consumptief krediet, schadeverzekeringen, levensverzekeringen, eenvoudige beleggingsproducten en complexe beleggingsproducten). Of een bepaalde persoon dient te beschikken over de kennis en vaardigheden van een van deze productgerelateerde modules is dus afhankelijk van zijn werkgebied: indien deze persoon zich uitsluitend rechtstreeks bezighoudt met financiële dienstverlening ten aanzien van hypothecair krediet, dient hij te beschikken over de kennis en vaardigheden opgenomen in de basismodule en de module hypothecair krediet. Indien een medewerker van een financiële dienstverlener optreedt als een (onder)gevolmachtigde agent, dient hij behalve de basismodule ook de daarbij behorende module (bijlage 8) voor het optreden als (onder)gevolmachtigde agent te beheersen.

Artikel 15

De artikelen 15 en 16 werken uit op welke wijze de financiële dienstverlener kan voldoen aan de wettelijke vereisten inzake vakbekwaamheid, waarbij artikel 16 betrekking heeft op permanente educatie.

Artikel 15, eerste lid, bepaalt dat een financiële dienstverlener op drie manieren kan voldoen aan het vereiste dat een klantmedewerker inhoudelijk vakbekwaamheid dient te zijn:

- a. door middel van een geldig diploma afgegeven door een erkend exameninstituut (zie de toelichting op artikel 23); of
- b. een geldig competentiebewijs afgegeven door het college van deskundigen (zie de toelichting op de artikelen 21 en 22); of
- c. door te beschikken over een zodanige bedrijfsvoering dat naar het oordeel van de Autoriteit Financiële Markten de kwaliteit van de financiële dienstverlening aan de consument voldoende is gewaarborgd. Deze bepaling biedt bijvoorbeeld uitkomst aan financiële dienstverleners die beschikken over een uitgebreid systeem van interne opleidingstrajecten. Ook kan worden gedacht aan financiële dienstverleners met een bedrijfsvoering waarbij wordt voorzien in een systeem waarbij deskundige personen binnen de organisatie hun

kennis en vaardigheden voor klantmedewerkers toegankelijk maken door deze kennis en vaardigheden bijvoorbeeld in computersystemen of handleidingen te vatten. Onderdeel c biedt ook uitkomst aan veelal 'grotere' financiële dienstverleners waarvan klantmedewerkers uitsluitend werkzaam zijn op heel specifieke deelgebieden, zoals bemiddeling in brandverzekeringen. Voorop staat dat de kwaliteit van de financiële dienstverlening aan de consument in de bedrijfsvoering voldoende moet zijn gewaarborgd

Op welke wijze een financiële dienstverlener kan voldoen aan het vereiste dat zijn feitelijk leidinggevend, bedoeld in artikel 27, tweede lid, tweede volzin, Wfd, vakbekwaam zijn, wordt nader uitgewerkt in artikel 15, tweede lid.

Voorop staat dat niet alle feitelijke leidinggevenden van een financiële dienstverlener vallen onder de reikwijdte van artikel 15, tweede lid. Slechts 'een zodanig aantal' feitelijke leidinggevenden dat de kwaliteit van de financiële dienstverlening aan de consument kan worden gewaarborgd, zoals bepaald in artikel 27, tweede lid, tweede volzin, Wfd. Wat onder 'een zodanig aantal' dient te worden verstaan is afhankelijk van de omvang van de financiële dienstverlener.

Feitelijk leidinggevenden zijn degenen die het verkoopproces (het klantencontact) inhoudelijk effectief kunnen sturen of beïnvloeden. Dit hoeft niet in alle gevallen de leidinggevende van een klantmedewerker te zijn. Indien een klantmedewerker met betrekking tot het verkooptraject van een financieel product inhoudelijk wordt gestuurd door bijvoorbeeld de productspecialist binnen de organisatie (van wie hij bijvoorbeeld de inhoudelijke instructies voor de verkoop van het product ontvangt en bij wie hij terecht kan voor nadere vragen ten aanzien van een bepaald product) en niet door zijn eigen directe leidinggevende, dient de betreffende productspecialist te worden aangemerkt als de feitelijk leidinggevende in de zin van artikel 27, tweede lid, tweede volzin, Wfd.

De regeling in het tweede lid ten aanzien van feitelijk leidinggevenden is vergelijkbaar met het eerste lid. De feitelijk leidinggevenden dienen te beschikken over:

- a. een geldig diploma, afgegeven door een erkend exameninstituut; of
- b. een geldig competentiebewijs afgegeven door het college van deskundigen; of
- c. een zodanige bedrijfsvoering dat de kwaliteit van de dienstverlening aan de consument naar het oordeel van de Autoriteit Financiële Markten voldoende is gewaarborgd. In afwijking van het eerste lid geldt daarbij wel als voorwaarde dat degene die binnen de organisatie van de financiële dienstverlener eindverantwoordelijk is voor de kwaliteitsborging richting de consument, in het bezit is van een geldig diploma of geldig competentiebewijs. Dit waarborgt immers het kwaliteitsniveau van een intern opleidingstraject en dat de vereiste kennis en vaardigheden, waaronder ook permanente educatie, steeds wordt doorvertaald in het opleidingstraject van de financiële dienstverlener. Het ligt in de rede dat de Autoriteit Financiële Markten nadere beleidsregels ontwikkelt ten aanzien van de criteria die zij hanteert bij de beoordeling of de bedrijfsvoering van een financiële dienstverlening kan dienen als alternatief voor diploma's of competentiebewijzen.

Onderdeel d bepaalt dat ook de verbonden bemiddelaar de deskundigheid van zijn feitelijk leidinggevend behalve door middel van diploma's of competentiebewijzen, ook kan aantonen door te beschikken over een bedrijfsvoering die naar het oordeel van de Autoriteit Financiële Markten de kwaliteit van de financiële dienstverlening aan de consument voldoende waarborgt, vergelijkbaar met de regeling voor de financiële dienstverlener voor het aantonen van de deskundigheid van andere personen dan feitelijke leidinggevenden (eerste lid). Reden hiervoor is de bijzondere relatie tussen de verbonden bemiddelaar en de aanbieder die de verantwoordelijkheid neemt voor het handelen van de verbonden bemiddelaar via welke hij overeenkomsten met consumenten aangaat. Omdat deze verantwoordelijkheid van de aanbieder voor een verbonden bemiddelaar vergelijkbaar is met

de verantwoordelijkheid die de aanbieder draagt voor zijn eigen werknemers, is gekozen voor een daarmee vergelijkbare regeling. Voor het aantonen door een verbonden bemiddelaar van de deskundigheid van andere bij hem werkzame personen dan feitelijk leidinggevenden, geldt het bepaalde in het eerste lid.

Artikel 16

In dit artikel ligt de verplichting tot permanente educatie besloten. Dit artikel dient te worden gelezen in samenhang met artikel 15. Daar waar artikel 15 bepaalt dat de deskundigheid kan worden aangetoond door een *geldig* diploma of een *geldig* competentiebewijs, regelt artikel 16 wanneer er sprake is van een *geldig* diploma of een *geldig* competentiebewijs. Door aan deze geldigheid in onderdeel a de verplichting te koppelen dat binnen twaalf maanden op de door het college van deskundigen vastgestelde wijze moet zijn voldaan aan de openbaar gemaakte toetstermen voor permanente educatie (zie de toelichting bij artikel 21), ontstaat een systeem van verplichte permanente educatie.

Onderdeel b vormt een alternatief op de verplichting om binnen twaalf maanden te voldoen aan de nieuw vastgestelde toetstermen voor permanente educatie. Dit alternatief houdt in dat een persoon die binnen dezelfde periode van twaalf maanden met goed gevolg een examen heeft afgelegd, dat voldoet aan de meest recente door het college van deskundigen openbaar gemaakte toetstermen voor examens. In die toetstermen voor examens zullen immers de nieuw toetstermen voor permanente educatie zijn verwerkt.

Stel het college van deskundigen maakt op 1 januari 2007 nieuwe toetstermen voor zowel examens als permanente educatie openbaar. In de nieuwe toetstermen voor examens zullen de nieuwe eisen in het kader van permanente educatie zijn verwerkt. Op grond van artikel 24, vierde lid, dient een door een erkend exameninstituut af te nemen examen binnen zes maanden na openbaarmaking te voldoen aan de nieuwe toetstermen voor examens. Indien het exameninstituut vanaf maart 2007 het nieuwe aangepaste examen aanbiedt en een persoon kiest er voor om het nieuwe examen in augustus af te leggen, dan hoeft hij daarnaast niet ook nog aan de nieuwe verplichtingen in het kader van permanente educatie te voldoen (mits hij het examen met goed gevolg aflegt). Indien een persoon er voor kiest om in maart 2007 het 'oude' examen te doen, zal hij daarnaast vóór 1 januari 2008 ook aan de op 1 januari 2007 openbaar gemaakte toetstermen voor permanente educatie moeten voldoen.

Het tweede lid is opgenomen, omdat zonder deze bepaling onduidelijkheid zou kunnen ontstaan over de wijze waarop een financiële dienstverlener wiens werknemer(s) niet tijdig heeft of hebben voldaan aan de verplichting tot permanente educatie, deze situatie zou kunnen herstellen. Het tweede lid maakt duidelijk dat 'alleen' de achterstallige permanente educatie dient te worden ingehaald en dat de betreffende personen niet opnieuw een diploma hoeft te behalen dan wel opnieuw een competentiebewijs hoeft te verkrijgen.

Artikel 17

De minister van Financiën (her)benoemt de leden van het college van deskundigen. De keuze om het college van deskundigen door de minister van Financiën en niet door de sector zelf te laten instellen is gebaseerd op de gedachte dat het niet wenselijk is om de toetreding tot de markt van financiële dienstverlening, die voor een belangrijk deel wordt bepaald door de concrete invulling van de deskundigheidsnormen, te laten bepalen door de marktpartijen zelf. Dit zou kunnen leiden tot een onredelijke belemmering van de toegang tot de markt voor (potentiële) concurrenten.

PM Artikel 19

Op grond van dit artikel zal worden geregeld dat de kosten van het college van deskundigen in rekening kunnen worden gebracht bij de erkende exameninstellingen. Ook zal worden

geregeld op welke wijze het college van deskundigen verantwoording aflegt aan de Minister van Financiën.

Artikel 20

Een van de taken van het college van deskundigen betreft het toezien op de naleving door erkende exameninstellingen van het bepaalde in artikel 24. De overige taken van het college van deskundigen zijn opgenomen in de artikelen 21 en 22.

Artikel 21

Op grond van het eerste lid stelt het college van deskundigen de toetstermen vast voor examens. Dit ter uitwerking van de eindtermen, bedoeld in artikel 14. De examens die door de erkende exameninstellingen worden afgenomen die op grond van artikel 24, vierde lid, dienen aan deze toetstermen te voldoen. Aldus zijn de toetstermen in belangrijke mate bepalend voor de inhoud van een af te nemen examen. Daarnaast stelt artikel 24 een aantal procedurele eisen aan de examinering door erkende exameninstellingen.

Behalve het vaststellen van toetstermen stelt het college van deskundigen ter uitwerking van de eindtermen ook de criteria vast voor de afgifte van competentiebewijzen. Het ligt in de rede dat deze criteria zien op zowel de inhoud (welke inhoudelijke aspecten spelen een rol bij de afgifte van een competentiebewijs), als de procedure en/of methode die moet worden gevolgd bij de vaststelling van de deskundigheid van een bepaalde persoon.

Het vaststellen van toetstermen voor examens en van criteria voor de afgifte van competentiebewijzen is een doorlopende taak. Indien het college van deskundigen nieuwe toetstermen voor permanente educatie vaststelt, zullen betreffende vernieuwingen ook door het college van deskundigen worden doorgevoerd in de toetstermen voor examens en de criteria voor de afgifte van competentiebewijzen.

Op grond van het tweede lid stelt het college van deskundigen toetstermen vast in het kader van permanente educatie. Dit omvat ook de wijze waarop aan deze toetstermen kan worden voldaan. De bepaling is zo geformuleerd dat het vaststellen van toetstermen in het kader van permanente educatie geen periodieke verplichting is voor het college. Alleen indien relevante ontwikkelingen in de financiële markten of daarop betrekking hebbende regelgeving daartoe aanleiding geven, zal het college van deskundigen tot het vaststellen van nieuwe toetstermen in het kader van permanente educatie overgaan.

Het college van deskundigen zal op grond van het derde lid voorgenomen toetstermen in het kader van een openbare consultatie voorleggen aan belanghebbenden. Het ligt in de rede dat in ieder geval de Stichting Financiële Dienstverlening actief door het college van deskundigen wordt geconsulteerd.

In verband met artikel 16, eerste lid, onderdeel b, is het van belang dat ingeval het college van deskundigen in een bepaalde periode nieuwe toetstermen vaststelt voor examens én voor permanente educatie, dat beide categorieën van toetstermen op hetzelfde moment openbaar worden gemaakt.

Artikel 22

Een financiële dienstverlener kan de deskundigheid van een werknemer aantonen door middel van een diploma afgegeven door een erkend exameninstituut voor het behaald hebben van een examen (artikel 15, eerste lid, onderdeel a, en tweede lid, onderdeel a). Daarnaast kan deze deskundigheid worden aangetoond door te beschikken over een bepaalde bedrijfsvoering (zie artikel 15, eerste lid, onderdeel c, en tweede lid, onderdelen c en d). De derde mogelijkheid voor het aantonen van de deskundigheid is een competentiebewijs afgegeven door het college van deskundigen. Deze mogelijkheid is

opgenomen met het oog op personen die weliswaar beschikken over de vereiste kennis en vaardigheden op het gebied van financiële dienstverlening, maar zichzelf niet in staat achten dit aan te tonen door middel van het met goed gevolg afleggen van een examen. Gedacht kan worden aan personen die nooit eerder tijdens hun loopbaan een vakexamen hebben afgelegd en daarvoor in de loop der jaren een bepaalde vrees hebben ontwikkeld. Voor deze groep van personen voorziet het Bfd in de mogelijkheid om door middel van een individuele competentietoets de deskundigheid aan te tonen. Het afleggen van een individuele competentietoets, in de praktijk ook bekend als een 'eerder verworven competentie') is vergelijkbaar met het afleggen van een examen, met dat verschil dat er geen sprake is van een examen of examenvragen, maar dat aan de hand van een individuele toets of 'assessment' wordt bepaald of een persoon beschikt over de vereiste deskundigheid. Bij een 'assessment' wordt de betrokken persoon op individuele basis getoetst op zijn deskundigheid. De uitkomst van een assessment dient een beeld op te leveren dat equivalent is aan een met goed gevolg afgelegd examen. De randvoorwaarden waaraan een dergelijk beeld moet voldoen - zowel wat betreft de vakinhoudelijke aspecten, als de wijze waarop het beeld tot stand is gekomen – zullen worden bepaald door de door het college van deskundigen vast te stellen criteria voor de afgifte van een competentiebewijs. In deze criteria zal het college van deskundigen de eindtermen vertalen in een vakinhoudelijk toetsingskader. Daarnaast hebben de criteria ten doel te waarborgen dat de beoordeling van een assessment op een onafhankelijke, zorgvuldige en betrouwbare wijze plaatsvindt. In dat kader kan het college van deskundigen door middel van het vaststellen van criteria eisen stellen aan de instanties die dergelijke assessments uitvoeren.

Artikel 23

In artikel 23 zijn de regels neergelegd voor de erkenning van een exameninstituut door het college van deskundigen en voor de intrekking van een dergelijke erkenning. Om voor een erkenning in aanmerking te komen dient het exameninstituut te voldoen aan het bepaalde in artikel 25, eerste, tweede, derde, vijfde, zesde, zevende en achtste lid.

Op grond van het derde lid van dit artikel dient het college van deskundigen binnen vier maanden te beslissen op de aanvraag om erkenning. Gezien de complexiteit van het door het college van deskundigen te nemen besluit wordt een kortere termijn niet redelijk geacht.

In het vierde lid wordt de mogelijkheid vastgelegd nadere voorschriften te verbinden aan de erkenning. Deze voorschriften vormen geen aanvullende voorwaarde voor het verkrijgen van een erkenning en kunnen in die zin het verlenen van een erkenning niet blokkeren. De voorschriften kunnen aan een te verlenen of reeds verleende erkenning worden verbonden.

Het college van deskundigen kan op grond van het vijfde lid de erkenning op een beperkt aantal gronden intrekken. Ten eerste is dat op verzoek van een exameninstituut zelf. Ten tweede, zoals vastgelegd in onderdeel b van dit lid, indien op grond van onjuiste of onvolledige gegevens erkenning is verleend terwijl, waren de juiste of volledige gegevens ten tijde van de behandeling van de aanvraag om erkenning bekend geweest, deze erkenning nooit zou hebben plaatsgevonden. Daarnaast kan de erkenning worden ingetrokken indien een exameninstituut niet (meer) voldoet aan de artikelen 24 en 25.

Artikel 24

Artikel 24 bevat de 'spelregels' die een erkend exameninstituut in acht dient te nemen bij het opstellen en afnemen van examens, al dan niet in de vorm van zogenaamde 'examenbanken' waarin examenvragen zijn opgenomen en waarbij de examinering digitaal op afstand kan plaatsvinden.

Opleiden en examineren maken beide weliswaar onderdeel uit van dezelfde kennisketen, een opleider heeft evenwel een ander belang en een andere verantwoordelijkheid dan

degene die examineert. Het tweede lid is opgenomen om te voorkomen dat deze belangen met elkaar conflicteren.

Het vijfde lid is opgenomen om te voorkomen dat examenkandidaten die niet over de vereiste kennis en vaardigheden beschikken toch met goed gevolg een examen kunnen afleggen enkel en alleen omdat zij bij de beantwoording van examenvragen bijvoorbeeld met andere kandidaten kunnen overleggen of literatuur kunnen raadplegen, waaruit op eenvoudige wijze de antwoorden op de examenvragen kunnen worden afgeleid. Van een erkend exameninstituut wordt verwacht dat het maatregelen neemt die redelijkerwijs nodig zijn om dergelijke situaties te voorkomen.

Het ligt in de rede dat het college van deskundigen beleidsregels opstelt ter uitwerking van de bepaling dat een erkend exameninstituut zorgdraagt voor een vakinhoudelijk juiste en objectieve beoordeling van afgenomen examens (zesde lid).

Het zevende lid bevat de onderwerpen die moeten zijn geregeld in een examenreglement dat door een erkend exameninstituut moet worden opgesteld en nageleefd.

Hoofdstuk 6 Beroepsaansprakelijkheidsverzekering

Artikel 26

Op grond van artikel 29 Wfd dient iedere verzekeringsbemiddelaar en herverzekeringsbemiddelaar te beschikken over een beroepsaansprakelijkheidsverzekering of een daarmee vergelijkbare voorziening. Deze verplichting volgt uit de richtlijn Verzekeringsbemiddeling die door middel van de Wfd wordt geïmplementeerd. Artikel 26 schrijft voor aan welke eisen de wettelijk verplichte beroepsaansprakelijkheidsverzekering dient te voldoen. Deze nadere uitwerking opgenomen in het eerste lid volgt eveneens uit de richtlijn Verzekeringsbemiddeling. In het tweede lid is daar een aanvullende voorwaarde aan toegevoegd: de beroepsaansprakelijkheidsverzekering dient te zijn gesloten bij een verzekeraar die bevoegd is in Nederland het verzekeringsbedrijf uit te voeren en in dat kader ook onder toezicht staat ingevolge de Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993, althans de vereiste notificatieprocedure heeft doorlopen.

Artikel 27

In navolging van de richtlijn Verzekeringsbemiddeling bepaalt artikel 29 Wfd dat het ook voldoende is indien de bemiddelaar in verzekeringen en de herverzekeringsbemiddelaar beschikt over een voorziening die vergelijkbaar is met een beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Artikel 27 concretiseert wat onder 'een daarmee vergelijkbare voorziening' wordt verstaan. Daarbij is gekozen voor de onvoorwaardelijke garantiestelling af te geven door een kredietinstelling in de zin van de Wet toezicht kredietwezen 1992 en die dat kader ook onder toezicht staat ingevolge de Wet toezicht kredietwezen 1992, althans de vereiste notificatieprocedure heeft doorlopen. Het bedrag dat minimaal moet zijn gegarandeerd is gelijk aan het bedrag waarvoor men zich minimaal dient te verzekeren door middel van een beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Dit minimum bedrag volgt uit de richtlijn Verzekeringsbemiddeling, te weten ten minste € 1.000.000 per schadegeval en in totaal ten minste €1.500.000 per jaar voor alle schadegevallen gezamenlijk.

Artikel 28

Ter implementatie van artikel 4, zevende lid, van de richtlijn Verzekeringsbemiddeling bepaalt artikel 28 dat de hiervoor genoemde minimumbedragen om de vijf jaar bij ministeriële regeling zullen worden aangepast aan de veranderingen in het door Eurostat bekend gemaakte Europees indexcijfer van de consumentenprijzen, voor de eerste maal op 1 januari 2008. Deze aanpassing zal geschieden door het basisbedrag te verhogen met de procentuele mutatie van het indexcijfer gedurende de periode tussen de inwerkingtreding van de richtlijn en de eerste actualiseringsdatum, of tussen de laatste actualiseringsdatum en de volgende actualiseringsdatum. Deze formule volgt uit de richtlijn Verzekeringsbemiddelaar en is daarmee voor alle lidstaten en de daarin werkzame verzekeringsbemiddelaars en herverzekeringsbemiddelaars gelijk. Om te waarborgen dat alle in

beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen en garantiestellingen (zowel bestaande als nieuw te sluiten/verstrekken) wordt uitgegaan van dezelfde minimumbedragen is er voor gekozen deze bij ministeriële regeling aan te passen.

De bemiddelaar in verzekeringen en de herverzekeringsbemiddelaar zullen worden vrijgesteld van de wettelijke verplichting om te beschikken over een beroepsaansprakelijkheidsverzekering of een daarmee vergelijkbare voorziening, indien zij als verbonden bemiddelaar optreden voor een financiële dienstverlener en de beroepsaansprakelijkheidsverzekering of de daarmee vergelijkbare voorziening reeds door deze dienstverlener wordt geboden.

Hoofdstuk 7 Informatieverstrekking

Artikel 29

De informatie die op grond van de Wfd en het Bfd moet worden verstrekt dient op papier of op een andere duurzame drager van gegevens voor de consument beschikbaar en toegankelijk te zijn. Onder duurzame gegevensdragers kan worden verstaan elk hulpmiddel dat de consument in staat stelt persoonlijk en specifiek aan hem gerichte informatie op te slaan, met name computerdiskettes, cd-roms en de harde schijf van de computer van de consument voor de opslag van elektronische berichten. De financiële dienstverlener zou de gegevens dus per elektronische post aan de consument kunnen toesturen of een cd-rom kunnen verschaffen, onder de mededeling dat het de bedoeling is de informatie op de harde schijf van zijn computer op te slaan. Aldus zou aan het duurzaamheidcriterium zijn voldaan. De financiële dienstverlener zal zich er ervan moeten vergewissen dat de duurzame gegevensdrager ter beschikking van de consument staat en voor hem toegankelijk. Als dit laatste niet het geval is, dan moet de informatie schriftelijk worden verschaft.

Het tweede lid bepaalt dat alle informatie in beginsel in de Nederlandse taal moet worden verstrekt tenzij de consument vraagt de informatie in een andere taal te stellen of wanneer de partijen een keuze hebben gemaakt voor de toepasselijkheid van het recht van een andere staat op de overeenkomst. In het geval van een financiële bijsluiter die betrekking heeft op de deelnemingsrechten van een beleggingsinstelling kan de beleggingsinstelling de toezichthouder bovendien verzoeken in te stemmen met een financiële bijsluiter in een andere taal.

Artikel 30

Lid 1

Maakt de financiële dienstverlener reclame voor een financieel product, dan dient de consument, hoe algemeen of concreet de reclame-uiting ook is, in het register van de Autoriteit Financiële Markten te kunnen nagaan of de financiële dienstverlener is geregistreerd en over welke vergunningen deze beschikt. Dit opdat de consument zich kan informeren over de kwaliteit en het karakter van de financiële dienstverlener.

Lid 2

Zoals gezegd wordt de keuze van de consument voor een financieel product in belangrijke mate reeds bepaald door de indruk die het product nalaat naar aanleiding van een reclame-uiting. Daarom is het van groot belang dat wanneer een complex product in een reclame-uiting wordt aangeprezen, de consument reeds attent wordt gemaakt op de eventuele financiële risico's die verband houden met dit product. De risico's moeten ten minste worden gecommuniceerd door een risico-indicator op te nemen in de reclame-uiting. Deze risico-indicator beoogt de consument door middel van een eenduidige indicator snel inzicht te verschaffen in het risiconiveau dat bij het desbetreffende complexe product hoort. Deze indicator vormt een afgeleide van de volledige beschrijving van de risico's die bij het

desbetreffende product horen. De wijze waarop de risico-indicator moet worden berekend zal worden uitgeschreven in de nadere regels van de toezichthouder.

Lid 3

Rendementsweergaven zijn bij uitstek geschikt om een financieel product aan te prijzen. Rendementen beogen het financiële potentieel van een product inzichtelijk te maken aan de consument. Het staat de financiële dienstverlener vrij om van rendementsweergaven gebruik te maken in reclame-uitingen en andere onverplichte precontractuele informatie. Echter als informatie over potentiële rendementen wordt verstrekt, moet deze informatie feitelijk juist, voor de consument begrijpelijk en bovendien niet misleidend zijn. In dit lid wordt, ter invulling van die laatste norm, bepaald dat een financiële dienstverlener zich niet mag beperken tot het geven van historische of toekomstige (ook wel “geprognosticeerde”) rendementen. De financiële dienstverlener is tevens gehouden de bijbehorende risico's en kosten die nodig zijn om de voorgespiegelde rendementen te kunnen behalen, zoals bijvoorbeeld aan- of verkoopkosten van beleggingstransacties, te vermelden. De risico's bestaan bijvoorbeeld uit de afhankelijkheid van de ontwikkelingen op de financiële markten.

Lid 4

De financiële dienstverlener dient ter vermindering van misleiding van de consument bij gebruik van gegarandeerde rendementen tevens de belangrijkste voorwaarden te vermelden om aanspraak te kunnen maken op de bedoelde garantie. Een rendement zal veelal gegarandeerd zijn, indien de financiële dienstverlener zich verplicht tot een uitkering of winstdeling van een bepaalde omvang, ongeacht bijvoorbeeld de ontwikkelingen op de financiële markten.

Lid 5

Bepaalde financiële producten zijn complex van aard. Mocht de financiële dienstverlener in een reclame-uiting of een andere vorm van onverplichte precontractuele informatie een complex product aanprijzen of toelichten, dan is het ter wille van de inzichtelijkheid voor de consument van belang dat deze weet dat hij zich verder kan verdiepen in belangrijke aspecten van een dergelijk product door gebruik te maken van gestandaardiseerde informatie. Daartoe dient de financiële dienstverlener de consument te wijzen op de verkrijgbaarheid van een financiële bijsluiting, waarin bedoelde aspecten aan de orde komen.

Artikel 31

Dit artikel bevat de specifieke bepalingen ten aanzien van het verstrekken van informatie in een reclame-uiting inzake krediet. Deze regels zijn deels overgenomen uit het Besluit kredietaanbiedingen (Bka), deels betreft het een aanscherping van de regels die in het Bka aan reclame-uitingen inzake krediet zijn gesteld. Het doel van het stellen van deze regel is de consument ook in de fase van werving al een behoorlijk beeld te geven van het product. Dit geeft hem de mogelijkheid aanbiedingen van verschillende financiële dienstverleners met elkaar te vergelijken en de financiële dienstverleners uit te kiezen die voor hem de meest gunstige aanbieding heeft.

Het eerste en tweede lid van artikel 31 verplichten de financiële dienstverlener openheid van zaken te geven over de belangrijkste kenmerken van het krediet wanneer hij een van deze belangrijkste kenmerken in zijn reclame uiting noemt. Het eerste lid ziet op reclame-uitingen inzake doorlopend krediet, het tweede lid op reclame-uitingen inzake niet-doorlopend krediet. Het noemen van één van de in het eerste of tweede lid genoemde kenmerken verplicht tot het noemen van alle in het eerste of tweede lid genoemde kenmerken. Artikel 4 van het Bka hield een soortgelijke bepaling in. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van artikel 4 van het Bka betreft de verplichting de maandlasten te vermelden in plaats van het termijnbedrag en de lengte van de betalingstermijn. Het in reclame-uitingen vermelden van het termijnbedrag met de vaste lengte van een maand komt de vergelijkbaarheid voor de

consument ten goede. Een andere belangrijke wijziging is de toevoeging van het vermelden van de totale kosten van het krediet. Het weergeven van de totale kosten van het krediet dient ter verduidelijking aan de consument hoeveel hij uiteindelijk na volledige afwikkeling van de overeenkomst concreet wordt geacht te hebben betaald vooral in vergelijking met de krediet som, dan wel kredietlimiet. De concrete totale kosten van het lenen van geld of het aankopen op krediet worden op deze manier inzichtelijk gemaakt. Het noemen van representatieve voorbeelden is overgenomen uit de artikelen 11 en 12 van het Bka.

Bij het vergelijken van verschillende kredieten is de hoogte van de maandlast voor veel consumenten belangrijk. Deze maandlast kan echter zeer laag uitvallen indien sprake is van een zeer lange looptijd van het product of indien bijvoorbeeld sprake is van aflossingsvrij krediet. In die gevallen is er wel sprake van een lage maandlast maar zijn de kosten voortvloeiend uit de overeenkomst inzake krediet die de consument uiteindelijk dient te dragen hoog. Ter voorkoming van lokadvertenties met zeer lage maandlasten bevat het derde lid van artikel 31 een minimum hoogte van de weer te geven maandlast van 2% van de betrokken kredietlimiet, dan wel krediet som in een reclame-uiting inzake krediet. Deze bepaling is overgenomen uit de Circulaire 'goed kredietgeverschap' die ter invulling dient van het begrip 'goed kredietgeverschap' zoals dit in de Wck is vastgelegd in artikel 16, eerste lid, onderdeel b, en artikel 13, onderdeel b. Het derde lid is niet van toepassing op reclame-uitingen inzake hypothecair krediet omdat deze vormen van krediet doorgaans een langere looptijd kennen dan overeenkomsten inzake consumptief krediet. Door de lange looptijd staat een maandlast van 2% van de betrokken krediet som wel erg ver van wat uiteindelijk de daadwerkelijke door de consument te betalen maandlast zal zijn.

Op grond van het vierde lid, dient de financiële dienstverlener ten eerste de informatie uit het eerste en tweede lid, en, indien van toepassing, de informatie uit het achtste lid, in een tabel weer te geven, indien hij schriftelijk, op een andere duurzame drager, via een elektronisch bericht (email) of op internet adverteert. Het gaat daarbij om het noemen van de informatie in één tabel. Bij adverteren op radio of televisie is het opnemen van de tabel niet verplicht. Wel gelden alle verplichtingen uit artikel 31, waaronder dus het noemen van de kenmerken van het krediet in het eerste en tweede lid, onverkort.

Ten tweede dient de financiële dienstverlener zich in die tabel te beperken tot het noemen van de informatie uit het eerste, dan wel tweede, en indien van toepassing, achtste lid. Ter voorkoming van een teveel aan informatie waardoor de consument de belangrijke informatie niet meer uit het geheel kan onderscheiden, mag de tabel slechts een beperkte hoeveelheid informatie bevatten. Ook dit is een wijziging ten opzicht van het bepaalde in het Bka, waarin dit voorschrift is vastgelegd in artikel 6.

Op grond van het vijfde lid, dient de financiële dienstverlener bij het noemen van de kenmerken uit het eerste of tweede lid de belangrijkste voorwaarden aan te geven om in aanmerking te komen voor het krediet. Deze bepaling dient ter voorkoming van het adverteren met zogenaamde 'vanaf-tarieven'. Een deel van de verplichtingen zoals die in het Bka slechts in het prospectus dienen te worden opgenomen, namelijk het bepaalde in artikel 10, eerste lid, onderdeel e, sub 1°, en onderdeel f, sub 1°, van het Bka, dienen op grond van het vijfde lid van artikel 31 al in de advertentie duidelijk te worden gemaakt. Het gaat hierbij in ieder geval om de verplicht af te sluiten verzekeringen en de te vestigen zekerheidsrechten, waaronder uiteraard het verstrekken van een hypotheek op de eigen woning. De eerste verplichting genoemd in het zesde lid is overgenomen uit artikel 13, sub b van het Bka.

Het zesde lid verplicht tot het noemen van alle toepasselijke kenmerken van het krediet uit het eerste of tweede lid, indien reclame wordt gemaakt voor met krediet aan te schaffen goederen of diensten. Op dit moment wordt er veel reclame gemaakt voor krediet waarbij met name de aan te schaffen flat-screen TV, home cinemaset, serre of computer alle aandacht krijgt. In de reclame wordt dan gesteld dat deze goederen allen heel eenvoudig

kunnen worden verkregen door met de financiële dienstverlener contact op te nemen en een lening af te sluiten. Door te verplichten in dit soort reclames openheid van zaken te geven over het krediet waarmee de goederen moeten worden aangeschaft en de kosten die aan dit krediet verbonden zijn wordt de eenvoud en het gemak van een lening genuanceerd en wordt het de consument mogelijk gemaakt in een vroege fase verschillende kredietaanbiedingen met elkaar te vergelijken.

Het zevende lid is een aanscherping van de regels uit het Bka. Deze bepaling wordt in dit besluit geïntroduceerd. Deze bepaling dient ter voorkoming van het adverteren met actietarieven van beperkte duur waarbij het voor de consument onduidelijk is dat er sprake van een actietarief is. Op grond van het bepaalde in de onderdelen a tot en met c van dit lid dit de financiële dienstverlener aan te geven hoe lang de actie duurt, wat de hoogte van het effectief kredietvergoedingspercentage of de kredietvergoeding na de actieperiode is en baseert hij de informatie uit het eerste of tweede lid op het tarief ná de actieperiode. Op grond van het achtste lid, dient, in het geval dat na de actieperiode een variabele rente geldt, de informatie uit het eerste of tweede lid gebaseerd te zijn op de, op het moment van het doen van de reclame-uiting, geldende variabele rente voor overeenkomsten inzake krediet van gelijke soort, omvang en duur.

Het negende lid is overgenomen uit artikel 4, derde lid, van het Bka. Ten opzichte van het Bka is slechts de gebezigde terminologie aangepast aan de Wfd en daarop gebaseerde lagere regelgeving. De strekking blijft onveranderd. Het noemen van het effectief kredietvergoedingspercentage op jaarbasis heeft uiteraard, op grond van het eerste of tweede lid, tot gevolg dat ook de andere kenmerken genoemd in deze beide leden dienen te worden weergegeven in de reclame-uiting. Deze bepaling dient ter uitwerking van het bepaalde in artikel 3 van de Richtlijn consumentenkrediet.

Het bepaalde in het tiende lid is overgenomen uit artikel 7 van het Bka. Ook in dit geval is slechts sprake van het aanpassen van de terminologie aan de Wfd en daarop gebaseerde lagere regelgeving. Deze bepaling draagt bij aan de vergelijkbaarheid van de verschillende reclame-uitingen inzake krediet.

Het elfde lid bevat een aantal voorschriften welke deels zijn overgenomen uit de verboden genoemd in de artikelen 14 en 15 van het Bka. In het bepaalde in onderdeel a is, naast datgene dat overgenomen is uit artikel 14 Wck, het doel van de bepaling tot uitdrukking gebracht. Het doel van onderdeel a is het voorkomen van advertenties die aanzetten tot het in een plotselinge opwelling afsluiten van een overeenkomst inzake krediet. Ter voorkoming van overkreditering is het van groot belang dat de consument een weloverwogen beslissing maakt al dan niet een overeenkomst inzake krediet aan te gaan.

Onderdeel b is overgenomen uit artikel 15 van het Bka. Wederom is slechts de terminologie aangepast aan de Wfd en daarop gebaseerde lagere regelgeving.

Onderdeel c is nieuw en betreft een aanscherping van de onder de Wck geldende regels ten aanzien van reclame-uitingen inzake krediet. Deze bepaling is opgenomen naar aanleiding van de consultatie van de Autoriteit Financiële Markten 'Toepassing van het Besluit kredietaanbiedingen op hypothecaire kredietverlening'. Uit deze consultatie is naar voren gekomen dat er brede steun in de markt bestaat voor het verbeteren van de informatievoorziening aan de consument waar het fiscale voordelen betreft. Op dit moment wordt er veelvuldig geadverteerd met rentetarieven waarin fiscale voordelen zijn verwerkt. Doorgaans wordt daarbij uitgegaan van het hoogste belastingtarief dat slechts op een beperkte groep consumenten van toepassing is. Bovendien komt men niet bij iedere overeenkomst inzake krediet in aanmerking voor belastingvoordelen. Op dit moment is de rente van een lening slechts aftrekbaar in geval men het krediet aanwendt voor de aankoop of het onderhoud of verbetering van de eigenwoning. In plaats van de consument te overladen met informatie over de verschillende rentetarieven bij verschillende belastingvoordelen en te verplichten de voorwaarden om in aanmerking te komen voor deze

belastingvoordelen te noemen, is er in dit besluit voor gekozen het adverteren met fiscale voordelen in reclame-uitingen inzake krediet te verbieden. Dit vergroot de vergelijkbaarheid van aanbiedingen van krediet in de verschillende reclame-uitingen en voorkomt dat de consument zoveel informatie krijgt dat hem de belangrijkste kenmerken van het krediet ontgaan.

Op grond van het twaalfde lid dient een financiële dienstverlener in een reclame-uiting inzake krediet informatie te verstrekken over de verkrijgbaarheid van het prospectus als bedoeld in artikel 38 van dit besluit.

Artikel 32

Ter wille van de begrijpelijkheid van reclame-uitingen voor de consument kan de Autoriteit Financiële Markten regels stellen ten aanzien van de manier van presenteren van informatie in die reclame-uitingen, waaronder begrepen informatie over rendementen. De Autoriteit Financiële Markten zou bijvoorbeeld in nadere regels kunnen bepalen dat rendementen in reclame-uitingen moeten worden berekend en weergegeven op eenzelfde manier als de rendementsberekeningen die onderdeel uitmaken van een financiële bijsluiter.

Artikel 33

Lid 1

Ten einde de consument die overweegt een financieel product te kopen in staat te stellen zich een oordeel te vormen over de financiële dienstverlener zelf, dient deze de informatie bedoeld onder a tot en met d kenbaar te maken aan de consument. De gegevens onder a stellen de consument in staat na te gaan van welke instelling hij voornemens is een financieel product af te nemen. De gegevens onder b gaan over de combinatie van aard van de dienst (bijvoorbeeld bemiddelen of adviseren) en de aard van het product (bijvoorbeeld verzekeringen of effecten). De combinatie van gegevens onder a en b kan de consument dan koppelen aan de informatie over aard van de registratie van de financiële dienstverlener in het register dat de Autoriteit Financiële Markten aanhoudt (onder d). Mochten de gegevens van de dienstverlener niet overeenkomen met de gegevens over de dienstverlener, dan kan dit voor de consument aanleiding zijn nadere informatie in te winnen bij de dienstverlener. De gegevens bedoeld onder c dienen ertoe de consument te informeren over de mogelijkheden om intern bij de financiële dienstverlener een klacht in behandeling te kunnen laten nemen en eventueel extern tegen de afhandeling van een klacht in het geweer te kunnen komen.

Lid 2

Op het uitgangspunt dat de financiële dienstverlener informatie verstrekt schriftelijk en voorafgaand aan de totstandkoming van een overeenkomst inzake een financieel product, mag een uitzondering worden gemaakt in het geval dat een financiële dienstverlener vanwege een dringend gewenste voorlopige verzekeringsdekking slechts mondeling (bijvoorbeeld per telefoon) informatie verstrekt aan een consument. In dat geval is de betreffende dienstverlener gehouden de door hem vanwege dit artikel te verstrekken informatie direct na de totstandkoming van bedoelde voorlopige dekking alsnog schriftelijk te verstrekken, als bedoeld in artikel 29 van dit besluit.

Artikel 34

Onderdeel a van dit artikel implementeert artikel 31 van de derde richtlijn schadeverzekering²⁰ en is gebaseerd op artikel 1, eerste lid, onderdeel a, van de Regeling

²⁰ Derde Richtlijn [92/49/EEG](#) van de Raad van 18 juni 1992 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende het directe verzekeringsbedrijf, met uitzondering van de

informatieverstrekking aan verzekeringnemers 1998. Een financiële dienstverlener, hier de aanbieder van schadeverzekeringen, is verplicht de consument annex de verzekeringnemer, in aanvulling op de algemene verplicht te verstrekken informatie als bedoeld in artikel 33 van het Bfd, te informeren over het recht dat van toepassing is op de overeenkomst van schadeverzekering. Bedoeld recht kan hetzij bij gebrek aan rechtskeuze van toepassing zijn op grond van het (inter)nationale privaatrecht hetzij op grond van een keuze door één of beide partijen. Door de informatie over het toepasselijk recht te verstrekken aan de consument kan deze zijn wettelijke rechten en plichten begrijpen.

Onderdeel b van dit artikel vloeit voort uit artikel 1, tweede lid, onderdeel b van de Regeling informatieverstrekking aan verzekeringnemers 1998. De aanbieder van schadeverzekeringen is verplicht de consument te informeren over de contactgegevens van de door hem aangewezen afhandelaar van schades veroorzaakt door motorrijtuigen tot wie de consument zich kan wenden.

Artikel 35

Dit artikel implementeert artikel 36, eerste lid, en bijlage III, onder A van de Richtlijn 2002/83/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 november 2002 betreffende levensverzekering (herschikking) en vloeit voort uit artikel 2, tweede lid, Regeling informatieverstrekking aan verzekeringnemers 1998.

Onderdeel a schrijft voor dat de verzekeraar zijn rechtsvorm, naamloze vennootschap of onderlinge waarborgmaatschappij, kenbaar moet maken aan de consument.

Op grond van onderdeel b dient het bedrag te worden genoemd of, indien dit niet mogelijk is, een nauwkeurige omschrijving van de uitkering(en), met vermelding van de factoren waarvan de hoogte afhankelijk is. Onder 'uitkeringen' moet in dit verband mede worden begrepen uitkeringen uitgedrukt in bijvoorbeeld aandelen. Tevens wordt hieronder begrepen de uitkering van per individuele verzekeringnemer geadmistreerde beleggingen.

In onderdeel c wordt met 'keuzemogelijkheden' bedoeld op bijvoorbeeld een recht het verzekerde bedrag periodiek binnen bepaalde grenzen te verhogen of een recht op contante opname van winstbijschrijvingen. Bij een keuzemogelijkheid voor de gerechtigde op een uitkering kan worden gedacht aan een verzekering op vaste termijn, waarbij de begunstigde, na het overlijden van de verzekerde, een recht heeft op de contante waarde van de uitkering die eerst op een latere datum verschuldigd is.

Onderdeel d heeft betrekking op bijvoorbeeld fractieverzekeringen en vreemde-valuta-polissen. De verzekeringnemer moet uiteraard op de hoogte zijn van de hierbij gebruikte rekeneenheden. Tevens moet hij weten of de uitkering daadwerkelijk plaats zal vinden in bijvoorbeeld Amerikaanse dollars of aandelen of dat deze zal worden omgerekend in Nederlandse guldens. In dat geval moet de bij de omrekening toegepaste methode worden weergegeven, bijvoorbeeld hoe de koers voor de omrekening wordt gekozen. De omzettingmethode moet niet alleen worden toegepast bij vreemde-valutaverzekeringen, maar ook bij uitkeringen die zijn uitgedrukt in bijvoorbeeld eenheden in een fonds of in fracties.

Met 'waarden', zoals deze term wordt gebruikt in onderdeel e, wordt bedoeld op beleggingen in de ruimste zin van het woord. Met 'fonds' wordt bedoeld op al dan niet in een rechtspersoon ondergebrachte gelden of andere goederen die ter collectieve belegging zijn verkregen teneinde de deelnemers in de opbrengst van de beleggingen te doen delen. Met

'aard' wordt bedoeld op de vraag of het aandelen betreft, obligaties, leningen, onroerende zaken, enzovoorts. Indien het aandelen of andere deelnemingsvormen betreft in een fonds is het voor de verzekeringnemer uiteraard van belang te weten wat de aard van de waarden is waarin het fonds belegt.

Onderdeel f beoogt de consument duidelijkheid te verschaffen over een eventuele winstdelingscomponent die verbonden kan zijn aan een product en daarmee van invloed is op het te verwachten resultaat. Om een compleet beeld te krijgen van de mogelijke opbrengsten van een product is het van belang dat de consument inzicht kan hebben in de wijze van toekenning van de winstdeling en in de toe te passen berekeningsmethode van de winstdeling, zoals ook bepaald is onder punt a.8 van Bijlage III van bovengenoemde richtlijn 2002/83/EG betreffende levensverzekering (hierna: richtlijn leven).

Onder 'nevenuitkeringen' (onderdeel g) wordt bijvoorbeeld verstaan een aanvullende ongevallendekking, een dekking van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid alsmede een uitkering uit hoofde van een contraverzekering bij een spaarkasovereenkomst.

Onderdeel h implementeert onderdeel a.5. van bijlage III van de richtlijn leven en verplicht de consument inzicht te verschaffen in zijn contractduur en daarmee de duur van zijn rechten en verplichtingen.

De verzekeraar dient op grond van onderdeel i, als bedoeld in onderdeel a.7. van bijlage III van de richtlijn leven, de consument te informeren over de periodiciteit of ontbreken daarvan ten aanzien van de premiebetaling, de belangrijkste tegenprestatie van de consument.

In onderdeel j is onderdeel a.7. van bijlage III van de richtlijn leven vervat. Op grond van deze bepaling dient de financiële dienstverlener de verzekeringnemer te informeren over de periode, dat wil zeggen het begin en einde, waarin premiebetaling verplicht is.

Met de zinsnede 'afkoop of premievrije waarde' in onderdeel k is bedoeld dat indien de overeenkomst voorziet in zowel een afkoop- als premievrije waarde, een opgave van beide waarden of opgave van de berekeningswijze van beide waarden wordt gegeven. Een verzekeraar dient ofwel het bedrag op te geven, ofwel een opgave van de berekeningswijze. Dit impliceert dat de verzekeraar, indien hij een opgave van de berekeningswijze geeft, vooraf dient aan te geven welke kostensoorten voor rekening van de polishouder komen.

Het recht van de verzekeringnemer, bedoeld in artikel 53 van de WTV 1993, waarnaar in onderdeel l wordt verwezen, betreft de zogenaamde afkoelingsperiode. Op grond daarvan moet de verzekeringnemer, voor zover het een individuele overeenkomst van levensverzekering met een looptijd van meer dan zes maanden betreft, een termijn van ten minste twee weken hebben, gerekend vanaf het tijdstip waarop hij ervan in kennis wordt gesteld dat de overeenkomst is gesloten, om de overeenkomst met onmiddellijke ingang schriftelijk op te zeggen. Met ingang van het tijdstip waarop de verzekeraar de opzegging heeft ontvangen (dat wil zeggen zonder terugwerkende kracht), zijn beide partijen ontheven van alle uit de overeenkomst voortvloeiende verplichtingen. Indien het een collectieve verzekering betreft of een verzekering met een looptijd van niet meer dan zes van maanden, behoeft de verzekeraar de informatie, bedoeld in dit onderdeel, niet te verstrekken.

Onderdeel m verplicht de verzekeraar, als bedoeld in onderdeel a.6. van bijlage III van de richtlijn leven, de consument voor te lichten over diens recht op opzegging van de levensverzekering, in het bijzonder de in acht te nemen formaliteiten en de opzeggingstermijn.

Een verzekeraar moet een globale indicatie geven van de fiscale behandeling van een bepaald type verzekering (onderdeel n). Ook de fiscale behandeling van uitkeringen en de

fiscale consequenties van afkoop moeten aan de orde komen. De term 'globale indicatie' geeft overigens aan dat niet in detail behoeft te worden ingegaan op fiscale aspecten. Evenmin behoeft te worden ingegaan op individuele omstandigheden van de verzekeringnemer.

Onderdeel o vloeit voort uit onderdeel a.16. van bijlage III van de richtlijn leven en schrijft voor dat de financiële dienstverlener de verzekeringnemer op de hoogte stelt van het recht dat van toepassing is op de overeenkomst van levensverzekering.

Onderdeel p verschafft de verzekeringnemer inzicht in hoe inhoudingen en kosten het rendement en de uiteindelijke uitkering kunnen beïnvloeden.

In sommige gevallen worden kosten van levensverzekeringen of spaarkasovereenkomsten met een beleggingscomponent naast de bruto-premie in rekening gebracht. In dat geval is het van belang dat de consument hiervan op de hoogte wordt gebracht. Het betreft hier niet slechts de kostensoorten, maar ook een kwantitatieve weergave van de kosten. Met onderdeel q wordt de verplichting hiertoe geregeld. Voor zover alle kosten al verwerkt zijn in de bruto-premie, legt onderdeel q geen extra verplichtingen op ten opzichte van onderdeel p.

Onderdeel r beoogt dat de verzekeringnemer duidelijk op de hoogte wordt gebracht van het beleggingsrisico dat verbonden is aan levensverzekeringen of spaarkasovereenkomsten met een beleggingscomponent en in hoeverre dat voor zijn rekening komt. Bij veel van de nieuwe overeenkomsten met een beleggingscomponent komt dit risico al dan niet geheel voor rekening van de verzekeringnemer. In geval van rekenvoorbeelden moet duidelijk aangegeven worden wat de effecten zijn van lagere rendementen dan de rendementen die in voorgaande periodes zijn gerealiseerd door het relevante fonds of de passende indexreeks.

Het tweede lid heeft betrekking op het tijdstip waarop de informatie moet zijn verstrekt. De derde richtlijn schadeverzekering en de richtlijn leven schrijven voor dat de informatie aan de verzekeringnemer moet zijn verstrekt 'voor de sluiting' van de overeenkomst. De reden hiervan is uiteraard dat de verzekeringnemer de informatie moet hebben ontvangen voordat hij gebonden is. Om redenen die samenhangen met het Nederlandse verbintenissenrecht, zou dit voorschrift, met name voor verzekeraars die overeenkomsten van levensverzekering aanbieden, naar de letter genomen, in de praktijk niet kunnen werken. Op grond van artikel 217, eerste lid, van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek komt een overeenkomst tot stand door aanbod en aanvaarding. Het indienen van het aanvraagformulier door de verzekeringnemer bij de verzekeraar wordt algemeen gezien als een aanbod van de verzekeringnemer aan de verzekeraar. Indien de verzekeraar het aanbod aanvaardt, bestaat de wilsovereenstemming en komt de overeenkomst tot stand. Dit betekent dat de verzekeraar, om de informatie letterlijk vóór het sluiten van de overeenkomst aan de verzekeringnemer mee te kunnen delen, de informatie eerst moet verstrekken; vervolgens zou hij, enige tijd later, moeten medelen dat hij het aanbod aanvaardt. Echter, uit het toezenden van de informatie kan de aanvaarding door de verzekeraar reeds blijken (aanvaarding kan ook uit de gedragingen van een partij blijken), zodat de wilsovereenstemming op dat moment daar is en de overeenkomst tot stand komt. Op die manier zou de verzekeraar slechts kunnen voldoen aan de voorschriften door de verzekeringnemer na het toezenden van de informatie nog eens expliciet te vragen of hij de aangevraagde verzekering nog wel wil sluiten. Het is zeer de vraag of deze extra stap en de tijd die daarmee gemoeid is, in het belang van de verzekeringnemer zouden zijn. In de aanhef van het eerste lid in combinatie met het tweede lid is derhalve een tweetal momenten geformuleerd waarop de informatie verstrekt kan worden. De verzekeraar kan ervoor kiezen de informatie niet vóór het sluiten van de levensverzekeringsovereenkomst te verstrekken, maar eerst tegelijk met de afgifte van de polis. De verzekeraar kan slechts gebruik maken van de laatste mogelijkheid, indien de verzekeringnemer het recht heeft de overeenkomst binnen 30 dagen kalenderdagen na de afgifte van de polis, dat wil zeggen met

terugwerkende kracht, op te zeggen. De onderhavige regeling en de afkoelingsperiode (zie eerste lid, onderdeel l) kunnen daardoor door elkaar heen lopen. Ter oplossing van de bovengenoemde civielrechtelijke vragen is dat naar de mening van de ondergetekende echter niet te vermijden en ook niet bezwaarlijk.

Het derde lid bevat een bepaling voor verzekeringen waarbij het beleggingsrisico voor rekening van de verzekeringnemer is. Na het sluiten van de overeenkomst kan de waarde van de beleggingen uiteraard stijgen of dalen. De verzekeraar kan contractueel bepalen dat, indien de verzekeringnemer gebruik maakt van het in het tweede lid bedoelde recht de verzekering met terugwerkende kracht op te zeggen, de inmiddels gerealiseerde waardemutaties voor diens rekening blijven (een dergelijke contractuele bepaling kan, uiteraard, niet tot strekking hebben dat bijvoorbeeld alleen waardedaling voor rekening van de verzekeringnemer blijft).

Het vierde lid bepaalt dat, indien de uitkering wordt uitgedrukt in eenheden van een fonds, de verzekeraar inzicht verschaft aan de verzekeringnemer in het beleggingsbeleid van het betreffende fonds. Gegeven het feit dat dit beleid het kader schept dat van invloed is op de mogelijke toekomstige uitkeringen en het beleggingsrisico, kan inzicht in het beleggingsbeleid een toegevoegde waarde hebben voor de consument. Met de informatie die op grond van het onderhavige lid wordt gegeven, wordt beoogd de verzekeringnemer een globaal inzicht te geven in het rendement- en risico profiel op langere termijn van het fonds waarin zijn premie wordt belegd. Belangrijke aspecten daarbij zijn de doelstelling van het beleggingsbeleid (onderdeel a), welke eventuele restricties die hierbij in acht moeten worden genomen (onderdeel b) en welke beleggingsvormen en afgeleide instrumenten (kunnen) worden gebruikt om de beleggingsdoelstelling te realiseren (onderdeel c). Bij de doelstelling van het beleid wordt in het bijzonder gedacht aan de rendementsdoelstelling met eventuele verwijzing naar de referentieportefeuille, ook wel benchmark genoemd. Eventuele restricties kunnen betrekking hebben op bijvoorbeeld de reikwijdte van het fonds. 'Beleggingstitels' hebben betrekking op aandelen, obligaties, leningen, onroerende zaken, enzovoorts. Indien het fonds beheerd wordt door een instelling die een vergunning heeft op basis van de Wet toezicht beleggingsinstellingen is de informatie genoemd in het vijfde lid reeds vervat in het prospectus dat op grond van die wet beschikbaar moet zijn. In dit geval kan volstaan worden met het ter hand stellen van dit prospectus aan de consument.

Artikel 36

Dit artikel beperkt de reikwijdte van de verplichting tot het verzekeren van risico's of personen in Nederland. In die gevallen is Nederland de lidstaat van verbintenis, dat wil zeggen de lidstaat waar het risico is gelegen dan wel waar de verzekeringnemer woonachtig of gevestigd is. De derde schaderichtlijn en de richtlijn leven schrijven namelijk voor dat de toepassingsvoorschriften met betrekking tot de voorgeschreven informatie door de lidstaat van het risico dan wel verbintenis wordt vastgesteld. Wel bepaalt artikel 36, wellicht ten overvloede, dat verzekeraars met zetel in Nederland, waar zij ook in de Europese Unie verzekeringen aanbieden, de door de richtlijnen voorgeschreven informatie moeten verstrekken, conform de uitvoeringsregelingen die in de desbetreffende lidstaat daarvoor gelden.

Artikel 37

Aansluiting is gezocht bij de voorschriften die gelden voor levensverzekeraars ingevolge het op de Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993 gebaseerde artikel 35, zoals voortvloeiend uit de Regeling informatieverstrekking aan verzekeringnemers 1998. In artikel 37 worden regels gesteld met betrekking tot de informatie die een verzekeraar moet verstrekken aan degenen die als verzekeringnemer betrokken zijn of zullen worden bij overeenkomsten van natura-

uitvaartverzekering, gesloten of te sluiten door die verzekeraar. Het artikel betreft de (pre)contractuele verhouding tussen verzekeraar en verzekeringnemer.

In onderdeel b wordt met 'keuzemogelijkheden' bedoeld op bijvoorbeeld gelden te de verschillende mogelijkheden waarop de uitvaart verzorgd kan worden. In de praktijk indexeren natura-uitvaartverzekeraars op verschillende wijzen op gezette tijden de verzekerde prestatie en/of de premies, bijvoorbeeld om deze in de pas te laten lopen met de geldontwaarding.

Voor een toelichting op onderdeel c wordt verwezen naar de toelichting op onderdeel i van artikel 35.

De toelichting op onderdeel j van artikel 35 geldt overeenkomstig voor onderdeel d.

Ingevolge onderdeel e doet de verzekeraar opgave van de wijze van indexering (waaraan deze wordt gerelateerd) en de frequentie of het tijdstip van indexering (bijvoorbeeld: jaarlijks per 1 januari).

Indien de verzekeraar, los van eventuele indexering, de mogelijkheid heeft de verzekerde prestatie en/of de premie te wijzigen, wordt dit op grond van onderdeel e meegedeeld.

Met 'opgave' van de afkoop- en premievrije waarde (onderdeel g) wordt bedoeld op een eventuele gegarandeerde afkoop- of premievrije waarde, dit in tegenstelling tot een 'indicatie' van die waarden, of een opgave van de berekeningswijze.

Het recht van de verzekeringnemer, bedoeld in artikel 26 van de WTN, waarnaar in onderdeel h wordt verwezen, betreft de zogenaamde afkoelingsperiode. Op grond daarvan moet de verzekeringnemer een termijn van ten minste twee weken hebben, gerekend vanaf het tijdstip waarop hij ervan in kennis wordt gesteld dat de overeenkomst is gesloten, om de overeenkomst met onmiddellijke ingang schriftelijk op te zeggen. Met ingang van het tijdstip waarop de verzekeraar de opzegging heeft ontvangen (dat wil zeggen zonder terugwerkende kracht), zijn beide partijen ontheven van alle uit de overeenkomst voortvloeiende verplichtingen.

De toelichting op onderdeel m van artikel 35 is van overeenkomstige toepassing op onderdeel i.

Voor een toelichting op onderdeel j wordt verwezen naar de toelichting op onderdeel o van artikel 35.

Op grond van onderdeel k dient de verzekeraar de consument te informeren over uitvaartonderneming die de uitvaart zal verzorgen, dan wel over de wijze van bepaling van die onderneming.

Het tweede lid dwingt duidelijkheid af over de toepasselijke opzegtermijn bij natura-uitvaartverzekeringen te zijn. De verzekeraar is namelijk verplicht de verzekeringnemer expliciet te informeren over een opzegtermijn die langer is dan twaalf kalendermaanden.

Het derde lid heeft betrekking op het tijdstip waarop de informatie moet zijn verstrekt. Hoewel er voor natura-uitvaartverzekeraars, anders dan voor levensverzekeraars, geen dwingende EG-richtlijn-verplichting is om te voorzien in een informatieregeling met een bepaalde inhoud, is gekozen voor dezelfde benadering als verwoord in de Regeling informatieverstrekking aan verzekeringnemers 1998. Het derde lid wijkt dus af van artikel 1, lid 4, van de Regeling informatieverstrekking WTN, dat in een eenvoudiger benadering dan ingevolge de Regeling informatieverstrekking aan verzekeringnemers 1998 voorziet. Deze Regeling

informatieverstrekking WTN komt overigens te vervallen met de inwerkingtreding van dit besluit. Reden voor deze wijziging is dat de financiële dienstverlener in de Regeling informatieverstrekking WTN wordt toegestaan de voorgeschreven informatie na de totstandkoming van de overeenkomst te verstrekken aan de consument, namelijk uiterlijk tegelijk met het afgeven van de polis. Dit terwijl de consument volgens de Regeling informatieverstrekking WTN geen opzegrecht toekomt wanneer deze na de totstandkoming van de overeenkomst de voorgeschreven informatie ontvangt en deze informatie hem tot de conclusie brengt dat het beter zou zijn om alsnog af te zien van de aankoop van het product. Het ontbreken van een dergelijk opzegrecht is niet in overeenstemming met de uitgangspunten van deze regeling over informatieverplichtingen, namelijk dat de consument óf voorafgaand aan het aangaan van een overeenkomst moet beschikken over de voorgeschreven informatie, dan wel dat de consument een recht heeft alsnog af te zien van de overeenkomst mocht hem na het doorlezen van ná het sluiten van de overeenkomst verstrekte informatie blijken dan het aangeboden product toch niet voldoet aan zijn wensen.

Het bepaalde in het vierde lid beperkt de financiële dienstverlener in de mogelijkheid om bepaalde informatie te geven niet zoals in beginsel voorgeschreven voorafgaand aan het sluiten van de natura-uitvaartverzekering maar onmiddellijk na dan wel gelijktijdig met het verstrekken van de polis. De dienstverlener moet namelijk in principe informatie bedoeld in de onderdelen g tot en met i van het eerste altijd voorafgaand aan het sluiten van de natura-uitvaartverzekering verschaffen aan de verzekeringnemer.

Het vijfde lid verklaart het bepaalde van het eerste tot en met het vierde lid van overeenkomstige toepassing op natura-uitvaartverzekeraars die zogenaamde fondsvormingscontracten aanbieden, als bepaald in artikel 2, eerste lid, Regeling informatieverstrekking WTN. Indien een natura-uitvaartverzekeraar dergelijke fondsvormingscontracten aanbiedt, ligt het in de rede dat hij zijn klanten op overeenkomstige wijze informeert als de verzekeringnemers met betrekking tot natura-uitvaartverzekeringen.

Omdat het voor de consument van belang is om te weten op welke wijze de verzekeraar het ingelegde geld belegt, verplicht het bepaalde in het zesde lid de verzekeraar informatie te verstrekken over het beleggingsbeleid. Dit is thans opgenomen in artikel 2, tweede lid, Regeling informatieverstrekking WTN.

Bij het introduceren van een opzegrecht voor de consument, in het geval hem de voorgeschreven informatie wordt verstrekt ná het aangaan van een overeenkomst inzake een natura-uitvaartverzekering (zie het derde lid) past een regeling voor toedeling van de beleggingsrisico's indien het verzekeringen betreft die strekken tot fondsvorming ter voldoening aan de verzorging van de uitvaart van de mens en een beleggingselement kennen. Net als het geval is in het derde lid, is deze toedelingsregeling gemodelleerd naar de toedelingsregeling waarin Regeling informatieverstrekking aan verzekeringnemers 1998 en dus ook artikel 35, zevende lid, voorziet.

Artikel 38

Op grond van het eerste lid van artikel 38 dient een financiële dienstverlener in krediet een prospectus beschikbaar te houden op internet. Het gaat hier om een zogenaamde passieve informatieplicht waarbij het prospectus met de informatie genoemd in het tweede tot en met zesde lid altijd op het internet moet zijn geplaatst, maar slechts op verzoek van de consument onverwijld en kosteloos moet worden verstrekt. De verplichting uit het eerste lid doet niets af aan de verplichting op grond van artikel 33.

In het tweede tot en met zesde lid van artikel 38 zijn de te behandelen onderwerpen in het prospectus opgenomen. Deze komen overeen met de onderwerpen van het prospectus overgenomen uit de artikelen 8 tot en met 10 van het Bka.

Het tweede lid van artikel 38 geeft de informatie weer die een financiële dienstverlener, voor zover van toepassing, over een krediet beschikbaar moet houden. De onderdelen uit het tweede lid zijn overgenomen uit artikel 10 van het Bka. Slechts het voorschrift vastgelegd in artikel 10, eerste lid, onderdeel g, van het Bka is niet overgenomen in verband met het vervallen van de verplichting van de financiële dienstverlener waar in dat onderdeel naar wordt verwezen. Wat betreft de andere onderdelen uit het eerste lid van artikel 10 van het Bka heeft wel een wijziging in terminologie plaatsgevonden ten behoeve van de coherentie met de terminologie die wordt gebezigd in de Wfd en daarop gebaseerde lagere regelgeving. De strekking van de bepalingen is gelijk gebleven. Zowel de informatie genoemd in onderdeel f, onder 2°, als onderdeel g van het tweede lid zijn niet van toepassing indien informatie wordt verstrekt over een hypotheek. Deze onderdelen vloeien voort uit respectievelijk artikel 33, onderdeel b, onder 1°, en artikel 29, eerste lid, van de Wck, die beide niet op hypothecair krediet van toepassing zijn.

De norm genoemd in onderdeel h van het tweede lid, aangaande het tot uitdrukking brengen van alle kosten van het krediet in het effectief kredietvergoedingspercentage zal worden geregeld in een ministeriële regeling onder de wet vergelijkbaar met de Regeling effectief kredietvergoedingspercentage onder de Wck.

Het derde lid is overgenomen uit het tweede lid van artikel 10 van het Bka. Inhoud en achtergrond zijn gelijk gebleven.

Het vierde en vijfde lid van dit artikel zijn overgenomen uit artikel 8 en artikel 9 van het Bka. Ook hier geldt dat inhoud en strekking zijn gelijk gebleven, behalve waar het gaat om de onderdelen a in beide leden. In plaats van te verplichten informatie op te nemen over de meest gebruikelijke betalingsregelingen wordt in de onderdelen a van beide leden verwezen naar de kenmerken van het krediet genoemd in het eerste (in artikel 38, vierde lid) en tweede lid (artikel 38, vijfde lid) van artikel 31. Ook in deze fase van informatieverstrekking zijn deze kenmerken belangrijk voor de consument om het krediet te begrijpen en te vergelijken met andere kredieten. Het vijfde lid, onder b, heeft een kleine redactiewijziging ondergaan ten opzichte van het Bka ter verduidelijking van de bedoeling van deze bepaling. Deze bepaling gaat om het berekenen van het totaal bedrag aan kredietvergoeding dat door de consument zal moeten zijn betaald als de overeenkomst regelmatig is afgewikkeld.

Evenals in reclame-uitingen dient ook hier, op grond van het zesde lid, te worden uitgegaan van de 2%-norm bij het weergeven van de maandlasten waar het gaat om krediet, niet zijnde een hypotheek. Verdere toelichting over deze norm kan worden gevonden in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 31, derde lid.

Om een dubbele informatieverplichting te voorkomen bepaalt het zevende lid dat aan de verplichting de informatie, bedoeld in artikel 38, tweede lid, beschikbaar te houden is voldaan als die informatie reeds in een financiële bijsluiter is vermeld.

Het achtste lid geeft de Autoriteit Financiële Markten de bevoegdheid regels te stellen met betrekking tot de wijze van verstrekken van de gegevens bedoeld in het tweede, vierde en vijfde lid van dit artikel.

Artikel 39

De doelstellingen van de financiële bijsluiter, namelijk het bieden van inzicht in complexe financiële producten en het kunnen vergelijken van complexe financiële producten, worden breed gesteund door aanbieders, intermediairs en consumenten.

In dit artikel zijn twee conclusies verwerkt die de regering heeft getrokken uit de resultaten van de evaluatie van de financiële bijsluiter²¹.

De eerste conclusie is niet op het eerste gezicht herkenbaar omdat de informatieverplichting in het eerste lid, net als in het Besluit financiële bijsluiter, ziet op financiële dienstverlening ten aanzien van zogenaamde complexe producten. Het begrip complex product heeft in het Bfd echter een andere, meeromvattende, inhoud gekregen in vergelijking tot het begrip complex product zoals deze in het Besluit financiële bijsluiter is gebruikt. Complexe producten zijn in het Besluit financiële bijsluiter gedefinieerd als combinatieproducten waarvan een element tot gevolg heeft dat de waarde van het product (mede) afhankelijk is van de ontwikkeling op de financiële markten of andere markten.

Gebleken is dat niet alleen het inzicht in en de vergelijking tussen dergelijke producten bijzonder lastig is voor de consument. Ook het inzicht in en de vergelijking van producten die een beleggingselement kennen met bepaalde producten waarmee eenzelfde doel kan worden gerealiseerd, die zijn samengesteld uit meerdere componenten, maar die geen beleggingselement kennen, vraagt bijzonder veel van de consument. Het betreft dus voor de consument ingewikkelde producten die fungeren als substituten van samengestelde producten die vanwege hun speculatieve component bijsluiterplichtig zijn.

In het bijzonder betreft het levensverzekeringen waarbij kapitaal wordt opgebouwd of renten worden uitgesteld of uitgekeerd en alle combinatiehypotheken (hypotheekvormen waarbij een deel van de aflossing plaatsvindt door middel van een kapitaalverzekering of beleggingsrekening). Het is gerechtvaardigd dat ook voor deze producten gestandaardiseerde informatie in de vorm van een financiële bijsluiter beschikbaar komt voor de consument. De regering meent met de Autoriteit Financiële Markten dat het wenselijk is de reikwijdte van de financiële bijsluiter aldus uit te breiden. Daarbij is in het bijzonder rekening gehouden met de eigenschappen van deze producten en de meerwaarde die een financiële bijsluiter kan hebben bij hun verkoop evenals met de impact die een uitbreiding van de bijsluiterplicht zal hebben op de bedrijfslasten.

Een tweede resultaat uit de evaluatie van de financiële bijsluiter is dat consumenten hebben aangegeven, dat ze de financiële bijsluiter eerder in het aankoopproces willen ontvangen.

De praktijk onder het Besluit financiële bijsluiter is dat de financiële bijsluiter wordt opgestuurd naar een potentiële afnemer zodra deze aangeeft interesse te hebben in een aangeboden product. Omdat voor (verzekering)producten de financiële bijsluiter vaak wordt toegesneden op de persoon, ontvangen consumenten de financiële bijsluiter in veel gevallen te laat in het verkoopproces, namelijk pas bij de offerte, om het beoogde nut te kunnen hebben. De wens om de financiële bijsluiter reeds in de oriëntatiefase beschikbaar te hebben heeft tot gevolg dat de informatie van de financiële bijsluiter niet langer op de persoon kan worden toegesneden zoals dat nu bij deze producten wel het geval is. Er zal gebruik moeten worden gemaakt van een (of meerdere) zogenaamd(e) "maatmens(en)". Dit is een noodzakelijke voorwaarde voor het bereiken van de tijdige beschikbaarheid en vergelijkbaarheid van de informatie.

Met de in het eerste lid vastgelegde nieuwe verstrekkingswijze wordt beoogd de mogelijkheden van de consument, om reeds voorafgaand aan contact met een financiële instelling producten met elkaar te vergelijken, te verbeteren. Een financiële dienstverlener dient voor elk complex product een financiële bijsluiter ter beschikking te houden op het internet die hij bovendien, desgevraagd, direct op verzoek aan de consument ter beschikking moet stellen. De financiële dienstverlener voldoet dus aan deze bepaling indien de informatie

²¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2003 - 2004, 26 676, nr. 7 en de brief van de minister van financiën van <datum>.

ter beschikking wordt gehouden op een website én wanneer deze tevens papieren informatie in voorraad houdt die op verzoek van de consument kosteloos wordt verstrekt. Een consument die zelf informatie verzamelt, is met een beschikbaar gehouden financiële bijsluiter beter dan voorheen bediend omdat essentiële informatie over de kenmerken en risico's van het product in alle gevallen reeds in de oriëntatiefase beschikbaar is en vergeleken kan worden.

Op het moment dat aan een consument al een financiële bijsluiter is verstrekt door een financiële dienstverlener of door een bemiddelaar die de consument aanbrengt bij deze financiële dienstverlener, is de financiële dienstverlener overigens niet gehouden voor een tweede maal een financiële bijsluiter op verzoek van de consument te verstrekken.

Zoals aangegeven in de algemene toelichting op dit hoofdstuk en in de toelichting op artikel 30 zijn, in aanvulling op de hierboven weergegeven maatregelen, ook de eisen aan reclame ten aanzien van complexe producten verscherpt. De keuze van de consument voor de aankoop van een bepaald product wordt immers in belangrijke mate reeds bepaald door de indruk die een reclame-uiting nalaat. In reclame-uitingen dient te worden verwezen naar de verkrijgbaarheid van de financiële bijsluiter (artikel 30, vijfde lid). Daarmee wordt bevorderd dat de financiële bijsluiter nadrukkelijk onder de aandacht van de consument wordt gebracht en cruciale informatie over risico, kosten en rendement de consument hem in een vroeg stadium bereikt.

Een combinatie van verscherpte eisen aan reclame en een actief te verstrekken financiële bijsluiter, zou de sector onnodig zwaar belasten en zou leiden tot hoge administratieve lasten. Daarom meent de regering af te moeten wijken van het advies van de Autoriteit Financiële Markten om een actieve verstrekingsplicht voor de financiële bijsluiter te handhaven.

Met de inwerkingtreding van dit artikel zal een einde komen aan de actieve verstrekingsplicht zoals die thans is vervat in het Besluit financiële bijsluiter, echter op grond van het tweede lid met uitzondering van de actieve verstrekingsplicht die blijft gelden voor de financiële bijsluiter die behoort bij een icbe in de zin van artikel 6 van de Wet toezicht beleggingsinstellingen. Op grond van de icbe-richtlijn 2001/107 dient de financiële dienstverlener de bijbehorende financiële bijsluiter voorafgaande aan de totstandkoming van de overeenkomst (actief) aan de consument aan te bieden. Van deze Europese regeling kan niet worden afgeweken.

Artikel 40

Op grond van de Wfd geldt dat de door de financiële dienstverlener verstrekte informatie in de financiële bijsluiter feitelijk juist, voor de consument begrijpelijk is en niet misleidend mag zijn. Uit de evaluatie van de financiële bijsluiter van 2004 blijkt dat de meerderheid van de respondenten van mening is dat financiële bijsluiters veelal te lang en te ingewikkeld en daardoor niet begrijpelijk zijn. Het is daarom zaak de financiële bijsluiter te verkorten door het aantal te adresseren onderwerpen te beperken en te benadrukken dat in een financiële bijsluiter een beperkt aantal onderwerpen aan bod mag en moet komen. Daarnaast zal de taal van de financiële bijsluiter moeten worden versimpeld. In de financiële bijsluiter zal volgens een voorgeschreven format en in voorgeschreven bewoordingen informatie moeten worden gegeven over ('slechts') de volgende onderwerpen.

- wat is de FB?
- wat houdt het product in?
- wat zijn de financiële risico's?
- waartoe verplicht u zich?
- kunt u uitstappen en wat zijn de gevolgen?

- wat gebeurt er bij overlijden?
- voorbeelden van rendementen en kosten.

Bovengenoemde uitgangspunten zijn gecodificeerd in het eerste lid. Andere gegevens dan de antwoorden op deze zeven vragen die centraal staan in de 'nieuwe' financiële bijsluiter, zal op grond van het besluit (vormvrij) aan de consument moeten worden meegedeeld (artikel 33 en verder). Het betreft bijvoorbeeld informatie over de fiscale aspecten van een product of de op het product van toepassing zijnde klachten- en garantieregelingen.

Consumenten hebben aangegeven het voornemen om een risico-indicator toe te voegen aan de financiële bijsluiter positief te waarderen. De regering heeft gemeend het advies van de Autoriteit Financiële Markten, om in het rijtje verplicht te adresseren onderwerpen van de financiële bijsluiter een risico-indicator op te nemen, over te nemen en een compacte, visuele weergave van het marktrisico van een product verplicht te stellen. Een risico-indicator draagt naar verwachting in grote mate bij aan het realiseren van de doelstelling van de financiële bijsluiter om op een eenvoudige en toegankelijke wijze inzicht te bieden in complexe financiële producten en de mogelijkheid te geven deze met elkaar te vergelijken. De exacte vormgeving van deze indicator is nog onderwerp van onderzoek door de Autoriteit Financiële Markten. Uiteraard heeft in dit kader overleg met de sector plaats.

In het tweede lid wordt aangekondigd dat het resultaat van dit onderzoek zal worden vastgelegd in nadere regels van de toezichthouder over de inhoud en de presentatie van deze risico-indicator. Dergelijke nadere regels zullen overigens ook worden opgesteld voor de andere onderwerpen die worden genoemd in het eerste lid, bijvoorbeeld de (voorbeeld)rendementen en de berekening en weergave van de kosten. Ook zal de Autoriteit Financiële Markten aangeven hoe in de informatieverstrekking gebruik moet worden gemaakt van een (of meerdere) zogenaamd(e) "maatmens(en)" (zie ook de toelichting bij artikel 39, eerste lid).

Artikel 41

Op grond van de icbe-richtlijn 2001/107 geldt een verplichting voor icbe's als bedoeld in artikel 6, eerste lid, van de Wet toezicht beleggingsinstellingen om een zogenaamd vereenvoudigd prospectus op te stellen. De inhoud van de verplichte onderwerpen in het vereenvoudigd prospectus wijkt als gevolg van de icbe-richtlijn enigszins af van de eisen aan de financiële bijsluiter neergelegd in artikel 40. De doelstelling van het vereenvoudigd prospectus is evenwel gelijk aan die van de financiële bijsluiter. Om die reden is er voor gekozen de verplichtingen ten aanzien van het vereenvoudigd prospectus te implementeren door middel van het opnemen van specifieke financiële bijsluiter-verplichtingen die gelden voor alle beleggingsinstellingen, zowel icbe's als bedoeld in artikel 6, eerste lid, van de Wet toezicht beleggingsinstellingen als niet-icbe's als bedoeld in artikel 5 van die wet.

Artikel 42

Het bepaalde in dit artikel vloeit voort uit artikel 3 van de richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten 2002/65/EG²². In dit richtlijnartikel zijn alle informatieverplichtingen opgenomen die gelden bij de verkoop op afstand van financiële diensten, ongeacht de aard van de betreffende dienstverlening. Indien het bijvoorbeeld de verkoop op afstand van een levensverzekering betreft, dan komen de precontractuele informatieplichten van de financiële dienstlener zowel voort uit de algemene bepalingen van de artikelen 33 en 35 als de distributiespecifieke bepalingen van artikel 42 e.v.

²² Idem noot 1.

Voor het eerste lid, onderdelen a tot en met c, wordt verwezen naar de toelichting op de onderdelen a, b en d van artikel 33.

Onderdeel d implementeert artikel 3, eerste lid, onder 1, onderdeel d van de richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten 2002/65/EG. Een financiële dienstverlener op afstand is ook verplicht zijn inschrijvingsnummer van het handelsregister en de naam van de betreffende Kamer van Koophandel te vermelden, indien hij is ingeschreven.

Onderdeel e implementeert artikel 3, eerste lid, onder 2, onderdeel a van de richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten 2002/65/EG. Onder de belangrijkste kenmerken vallen bijvoorbeeld de aard, duur en kosten van een verzekering of de hoogte, duur en periodieke rentebetalingen van een krediet. Tot de belangrijkste kenmerken van een overeenkomst op afstand behoren in ieder geval die onderdelen die voor de consument dusdanig essentieel dat hij zonder informatie daarover redelijkerwijs geen afgewogen oordeel kan vellen over het financieel product.

Artikel 3, eerste lid, onder 2, onderdeel b van de richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten 2002/65/EG is vervat in onderdeel f. Alle genoemde elementen zien op de belangrijkste tegenprestatie van de consument te verrichten jegens de financiële dienstverlener op afstand. Het dient voor de consument volstrekt helder te zijn wat hij moeten betalen aan kosten of belastingen etc. aan de dienstverlener, alvorens de overeenkomst op afstand inzake een financiële dienst tot stand komt.

In het tweede lid is geregeld dat bij de verkoop op afstand van levensverzekeringen geldt dat de financiële dienstverlener die informatie verstrekt bedoeld in artikel 35, eerste lid, onderdelen g, h, k, l, m, n, q, r, en s, tevens voldoet aan de informatieverplichting van artikel 42, eerste lid, onderdelen f, g, h, m, n, en t. De informatie bedoeld in het eerste lid, onderdelen g, h, k, l, m, n, q, r, en s komt immers vrijwel overeen met de informatie waarnaar wordt verwezen in artikel 42, eerste lid, onderdelen f, g, h, m, n, en t.

Een soortgelijke constructie geldt op grond van het derde lid voor de verplichting tot het verstrekken van informatie over natura-uitvaartverzekeringen, zoals beschreven in artikel 37, eerste lid, onder f, g en h.

Artikel 43

Het eerste lid van dit artikel inzake de beschikbaarstelling van informatie bij verkoop op afstand van financiële diensten implementeert allereerst artikel 5, tweede lid van de richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten 2002/65/EG. Bij wijze van uitzondering op het beginsel van voorafgaande informatieverstrekking, bedoeld in artikel 42, mag de financiële dienstverlener terstond ná het sluiten van de overeenkomst, mits aan twee voorwaarden is voldaan. Ten eerste dient de consument te hebben verzocht om een overeenkomst via bijvoorbeeld internet of per fax. Ten tweede dient vorenbedoelde techniek van gegevensuitwisseling te beletten dat de financiële dienstverlener de precontractuele informatie ook inderdaad voorafgaand aan de totstandkoming van de overeenkomst kan verstrekken.

Daarnaast regelt het eerste lid dat voor levensverzekeringen die op afstand worden verkocht, net als bij de reguliere verkoop van levensverzekeringen, geldt dat het is toegestaan de voorgeschreven informatie uiterlijk tegelijkertijd met de polis te verstrekken. Indien de voorgeschreven informatie tegelijkertijd met de polis wordt verstrekt, gaat op dat moment de herroepingstermijn in als bedoeld in artikel 40, tweede lid, van de wet. De consument heeft vanaf dat moment een termijn van 30 kalenderdagen waarbinnen deze de overeenkomst

zonder boete en zonder opgave van redenen kan ontbinden; een termijn die gelijk aan de periode waarvoor de regeling van artikel 35, tweede lid, geldt.

Omdat artikel 40 van de wet de consument reeds voorziet in de mogelijkheid een aangegane overeenkomst inzake een levensverzekering te ontbinden, is het voor de handhaving van de bestaande consumentenbescherming niet nodig om, aan de mogelijkheid voor de financiële dienstverlener om de voorgeschreven informatie op genoemde momenten na het aangaan van de overeenkomst te verstrekken, de voorwaarde te verbinden dat de consument contractueel een opzegrecht moet toekomen, zoals bedoeld in artikel 35, tweede lid. Dit voor het geval de consument uit de hem verstrekte informatie de conclusie trekt dat het product toch niet voldoet aan zijn wensen en deze alsnog wenst af te zien van de aankoop.

Beleggingsverzekeringen zijn echter van de reikwijdte van artikel 40 van de wet uitgesloten, omdat artikel 6, vierde lid, van de Richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten niet ziet op financiële producten waarvan de waarde (mede) afhankelijk is van de ontwikkelingen op de financiële markt en andere markten.

Om de consumentenbescherming bij een aankoop op afstand van een beleggingsverzekering gelijk te doen zijn als bij een reguliere aankoop van een beleggingsverzekering, bijvoorbeeld door tussenkomst van een tussenpersoon, is het nodig voor deze verkoop op afstand van beleggingsverzekeringen een bijzondere voorziening te treffen, in de vorm van een opzegrecht als bedoeld in artikel 35, tweede lid, naar het model van de RIAV 1998. Voor beleggingsverzekeringen geldt daarom wél dat aan de mogelijkheid voor de financiële dienstverlener om de voorgeschreven informatie op genoemde momenten na het aangaan van de overeenkomst te verstrekken, de voorwaarde is verbonden dat de consument contractueel een opzegrecht moet toekomen gedurende een termijn van 30 kalenderdagen.

Nu het eerste lid regelt dat ook voor overeenkomsten op afstand inzake beleggingsverzekeringen een opzegrecht kan gelden, moet ook een voorziening worden getroffen voor wijzigingen in de waarde van de beleggingsverzekering die zich voordoet tussen het moment dat de overeenkomst tot stand komt en deze wordt opgezegd. Dat is neergelegd in het tweede lid. Wederom is gekozen voor aansluiting bij de regeling die hiervoor is getroffen in de RIAV 1998 en artikel 35, derde lid, zodat er op dit punt geen onderscheid bestaat in de consumentenbescherming tussen de face tot face verkoop van beleggingsverzekeringen en de verkoop op afstand van levensverzekeringen.

Het derde lid implementeert het derde lid van artikel 5 van de richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten 2002/65/EG. De consument heeft het recht om de contractvoorwaarden te ontvangen, zodat de financiële dienstverlener verplicht is op eerste verzoek van de consument bedoelde informatie te verstrekken. Tevens is de financiële dienstverlener in beginsel verplicht op eerste verzoek van de consument in plaats van bijvoorbeeld internet van de fax gebruik te maken als middel om informatie ter beschikking te stellen. Op dit beginsel bestaat één uitzondering, namelijk indien het betreffende alternatieve informatiekanaal bijvoorbeeld onnodig duur of onnodig bewerkelijk mocht zijn.

Artikel 44

Artikel 3, derde lid van de richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten 2002/65/EG wordt geïmplementeerd in artikel 44. In geval van telefonische verkoop dient de financiële dienstverlener om te beginnen altijd zichzelf en het commerciële doel van het gesprek bekend. Met informatie kan de consument zichzelf een beeld verschaffen van wie hem om welke reden benadert voor een financiële dienst. Op het principe dat de financiële dienstverlener alle in artikel 42, eerste lid, bedoelde informatie voorafgaand aan de totstandkoming van de overeenkomst ter beschikking van de consument dient te stellen, bestaat een uitzondering indien aan twee voorwaarden is voldaan. Allereerst dient er sprake

te zijn van telefonische verkoop van een financiële dienst, en voorts dient de consument voorafgaande veelal mondelinge goedkeuring te hebben gegeven voor de beperkte informatieverstrekking.

Artikel 45

Als voorzien in het bepaalde in artikel 4, tweede lid, van de richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten 2002/65/EG is de financiële dienstverlener in aanvulling op artikel 44 verplicht de consument te informeren over alle rechten en plichten uit hoofde van de telefonisch totstandgekomen overeenkomst op afstand via inzake een financiële dienst. Aangezien de financiële dienstverlener alleen al uit logistiek oogpunt pas na mondelinge totstandkoming van de financiële dienst de consument kan informeren over alle contractvoorwaarden, dient bijvoorbeeld de aanbieder van verzekeringen bedoelde informatie te verschaffen zo snel als enigszins mogelijk na sluiten van de overeenkomst. Zie in dit verband artikel 5, tweede lid, de richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten 2002/65/EG.

Artikel 46

Het eerste lid van artikel 10 van de richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten 2002/65/EG wordt geïmplementeerd in het eerste lid van artikel 46. Het is bijvoorbeeld een adviseur in effecten niet toegestaan aan ongevraagde, niet-persoonlijke verkoop via telefoon of fax, ook wel 'cold calling' genoemd, te doen zonder dat de consument daarmee heeft ingestemd.

Het tweede lid implementeert artikel 10, tweede lid van de richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten 2002/65/EG. Ook in geval van andere communicatietechnieken dan ongevraagde niet-persoonlijke geautomatiseerde oproepen per telefoon of per fax dient de financiële dienstverlener voorafgaande toestemming te hebben verkregen van de consument. Daarbij maakt het niet uit of de consument verklaart akkoord te gaan dan wel uitdrukkelijk aangeeft geen bezwaar te hebben met de wijze van benaderen door de financiële dienstverlener.

Artikel 10, derde lid van de richtlijn verkoop op afstand van financiële diensten 2002/65/EG wordt geïmplementeerd in het derde lid. Deze bepaling schrijft voor dat geven of onthouden van toestemming door de consument deze niet met kosten mag opzadelen, en dat de eventuele kosten dus voor rekening van de financiële dienstverlener moeten blijven of komen.

Artikelen 47 en 48

Dat de financiële dienstverlener de consument dient de te informeren over alle algemene belangrijke wijzigingen in de financiële dienst of in het financiële product is al voorgeschreven op grond van artikel 31, derde lid, van de wet. Daarmee zijn de leden 7, 8 en 9 van artikel 2 van de Regeling informatieverstrekking aan verzekeringnemers 1998 en artikel 1, vijfde lid, van de Regeling informatieverstrekking WTN echter nog niet volledig ondergebracht in de nieuwe systematiek van de Wfd en het Bfd.

Artikel 2, achtste lid, onder d, van de Regeling informatieverstrekking aan verzekeringnemers 1998 en daarmee onderdeel a.8. van bijlage III bij de richtlijn leven 2002/83/EG is nu opgenomen in artikel 47, onder d. Het negende lid van voornoemde regeling en daarmee onderdeel a.9. van bedoelde bijlage is nu opgenomen onder e. Het zevende lid van artikel 2 van voornoemde regeling is opgenomen in onderdeel f van artikel 47.

Artikel 49

Dit artikel geeft aan dat in bijlage 9 bij dit besluit de berekeningswijze van de theoretische looptijd zal worden voorgeschreven. Artikel 49 is overgenomen uit artikel 2 van het Bka. Ook de in dit artikel bedoeld bijlage wordt uit het Bka overgenomen.

Omdat bij een doorlopend krediet de lengte van de overeenkomst in beginsel niet bekend is, moet, om toch inzicht te krijgen in de verplichting die de consument aangaat, bij de berekening van de theoretische looptijd een aantal veronderstellingen worden gemaakt. Deze uitgangspunten zijn opgenomen in de negende bijlage van dit besluit. Zij komen erop neer dat met wijzigingen van de betalingsregeling (de afgesproken hoogte, lengte en het aantal termijnbedragen), van de kredietvergoeding of van het uitstaand saldo slechts rekening wordt gehouden voor zover deze wijzigingen bij het aangaan van de overeenkomst inzake krediet zijn te voorzien of in omvang vast staan. Met wijzigingen die niet zijn te voorzien, of waarvan de omvang niet vaststaat wordt bij de berekening geen rekening gehouden.

Hoofdstuk 8 Gedragsregels

§ 1. Klachten- en geschillenbeslechting

Artikel 50

Om te waarborgen dat binnen de onderneming van de financiële dienstverlener alle personen die betrokken zijn bij de behandeling van klachten op de hoogte zijn van de wijze waarop deze klachtbehandeling dient plaats te vinden, verplicht artikel 51 tot het beschikbaar stellen van een beschrijving van de bij de klachtbehandeling te volgen procedure.

Artikel 51

Dit artikel geeft invulling aan de norm neergelegd in artikel 37, eerste lid, onderdeel a, Wfd ten aanzien van de interne klachtenbehandeling van de financiële dienstverlener. Artikel 51 verplicht tot het houden van een behoorlijke administratie van klachten die betrekking hebben op door de financiële dienstverlener verstrekte adviezen of die samenhangen met andere door de financiële dienstverlener verstrekte informatie. Het artikel verplicht niet tot het houden van een centrale administratie.

De klachtenadministratie dient onder andere de van een consument ontvangen klacht te bevatten. Indien de klacht schriftelijk is ontvangen bevat de klachtbrief zelf meestal ook al een omschrijving van die klacht (onderdeel c). Indien een klacht telefonisch is gemeld, kan de financiële dienstverlener voldoen aan onderdeel c door een telefoonnotitie in de administratie op te nemen met een korte adequate omschrijving van de klacht.

De beschrijving als bedoeld in onderdeel d van het eerste lid van artikel 51 ziet zowel op de inhoud als op de doorlooptijd van de behandeling van de klacht. Uit de administratie moet blijken hoe en wanneer inhoudelijk op een klacht is gereageerd en wat het eventuele verdere gevolg is geweest. Dit gaat zowel om schriftelijke reacties van de financiële dienstverlener als om aantekeningen van eventuele telefonische contacten waarin inhoudelijk is ingegaan op de klachtafhandeling. De beschrijving van de klachtbehandeling ziet niet op het aanhangig maken van een klacht bij een erkende geschilleninstantie en de verdere behandeling van dat geschil door deze instantie.

Artikel 52

De bewaarplicht vastgelegd in artikel 52 moet de Autoriteit Financiële Markten in staat stellen zich een redelijk beeld te vormen over de algemene kwaliteit van de klachtbehandeling. Dit omvat ook de doorlooptijd en de betrachte mate van zorgvuldigheid bij de behandeling van klachten door een financiële dienstverlener.

Artikel 53

In artikel 53 zijn de regels neergelegd voor de erkenning van een geschilleninstantie door de minister van Financiën. Om voor een erkenning in aanmerking te komen dient de geschilleninstantie te voldoen aan het bepaalde in de artikelen 55 tot en met 58.

Op grond van het tweede lid van dit artikel dient de minister binnen vier maanden te beslissen op de aanvraag om erkenning. Gezien de complexiteit van het door de minister te nemen besluit wordt een kortere termijn niet redelijk geacht.

In het derde lid wordt de mogelijkheid vastgelegd nadere voorschriften te verbinden aan de erkenning. Deze voorschriften vormen geen aanvullende voorwaarde voor het verkrijgen van een erkenning en kunnen in die zin het verlenen van een erkenning niet blokkeren. De voorschriften kunnen aan een te verlenen of reeds verleende erkenning worden gesteld.

Aan de verplichting gegevens te verstrekken aan de minister op grond van het vierde lid kan worden voldaan door het opnemen van deze gegevens in een openbaar jaarverslag. In dat geval dient slechts dit jaarverslag aan de minister te worden gezonden. De geschilleninstantie dient op grond van onderdeel b van dit lid een algemeen beeld te geven van de werkzaamheden ten aanzien van de in het voorgaande kalenderjaar ingediende en behandelde geschillen. Deze verplichting ziet niet op het per geschil uiteenzetten van de wijze van behandeling en de uitkomst daarvan.

De minister kan op grond van het vijfde lid de erkenning op een beperkt aantal gronden intrekken. Ten eerste is dat op verzoek van de instantie zelf. Ten tweede, zoals vastgelegd in onderdeel b van dit lid, indien op grond van onjuiste of onvolledige gegevens erkenning is verleend terwijl, waren de juiste of volledige gegevens ten tijde van de behandeling van de aanvraag om erkenning bekend geweest, deze erkenning nooit zou hebben plaatsgevonden. Daarnaast kan de erkenning worden ingetrokken indien de instantie niet (meer) voldoet aan het bepaalde in het vierde en vijfde lid van dit artikel en het bepaalde in de artikelen 55, 56, 57 of 58.

Artikel 55

De onafhankelijkheid en deskundigheid van de leden van het geschilbehandelende orgaan binnen de geschilleninstantie moet door de geschilleninstantie worden gewaarborgd. Hoe aan het deskundigheidsvereiste dient te worden voldaan wordt niet uitgewerkt in dit besluit. Het ligt in de rede dat de leden van het geschilbehandelende orgaan die de titel van meester in de rechten dragen worden geacht aan het deskundigheidsvereiste te voldoen, indien daarnaast bijvoorbeeld enkele jaren relevante werkervaring is opgedaan in de rechtsprekende macht of advocatuur, al dan niet gecombineerd met ervaring opgedaan in de betrokken branche van financiële dienstverlening.

Het onafhankelijkheidsvereiste is nader uitgewerkt. Voorkomen moet worden dat de leden van het geschilbehandelende orgaan nog banden hebben met de branche van financiële diensten en producten ten aanzien waarvan zij in hun functie in het bovengenoemde orgaan geschillen behandelen. Daarom mogen zij in het jaar voorafgaande aan de aanvaarding van hun functie en tijdens hun werkzaamheden als lid van een geschilbehandelende orgaan niet werkzaam zijn in de branche zelf of bij een daarbij betrokken brancheorganisatie.

Artikel 56

Op grond van artikel 56 dient de geschilleninstantie een reglement vast te stellen voor de behandeling van geschillen. De inhoud van dit reglement is voor een belangrijk deel gebaseerd op de Aanbeveling van de Europese Commissie van 30 maart 1998 betreffende de principes die van toepassing zijn op de organen die verantwoordelijk zijn voor de buitengerechtelijke beslechting van consumentengeschillen²³ en de Erkenningsregeling

²³ Aanbeveling nr. 98/257/EG (PbEG L 115).

geschillencommissies consumentenklachten 1997²⁴. Indien het reglement van een geschilleninstantie niet voldoet aan de minimum vereisten die zijn neergelegd in artikel 56, zal de minister van Financiën niet overgaan tot erkenning van de betreffende geschilleninstantie. Bovendien kan de erkenning van een geschilleninstantie worden ingetrokken indien de geschilleninstantie het reglement niet (langer) naleeft (artikel 56, eerste lid, aanhef).

a. een duidelijke omschrijving van de geschillen die ter behandeling aan de geschilleninstantie kunnen worden voorgelegd

Hierbij dient te worden gedacht aan een beschrijving van de soorten geschillen die aan de geschilleninstantie kunnen worden voorgelegd, alsmede de eventueel bestaande grenzen ten aanzien van het geografisch gebied waarvoor het orgaan bevoegd is en van de waarde van het onderwerp van het geschil.

b. regels met betrekking tot het aanhangig maken van een geschil

Hieronder vallen ook de stappen die de consument eventueel vooraf moet nemen, alsmede regels betreffende de termijn binnen welke geschillen aanhangig moeten worden gemaakt.

i. de voorwaarden waaronder een geschil door middel van een verkorte schriftelijke procedure kan worden afgedaan

Geschilleninstanties kunnen er voor kiezen om bepaalde geschillen door middel van een verkorte schriftelijke procedure af te doen. Daarbij kan worden gedacht aan geschillen die vergelijkbaar zijn met geschillen die de geschilleninstantie reeds heeft behandeld en ten aanzien waarvan vaste jurisprudentie is ontstaan, met andere woorden de geschillen die als standaardgeschillen kunnen worden aangemerkt. Van belang is dat betrokken partijen ook in een verkorte procedure ten minste eenmaal hun standpunt kenbaar moeten kunnen maken. Indien een geschilleninstantie er voor kiest om bepaalde geschillen door middel van een verkorte schriftelijke procedure af te doen, dient de instantie dit kenbaar te maken in het reglement. Daartoe zal duidelijk moeten worden weergegeven onder welke voorwaarden een geschil door middel van een dergelijke afwijkende procedure wordt afgedaan.

j. het soort regels waarop de geschilleninstantie haar beslissingen baseert

Hierbij kan worden gedacht aan wettelijke bepalingen, gedragscodes etc.

k. de mogelijkheid dat de beslechting van een geschil resulteert in een niet-bindend advies

Een geschilleninstantie dient aan partijen de mogelijkheid te bieden om een geschil te beslechten door middel van een niet-bindend advies. Een geschilleninstantie die aan partijen uitsluitend de mogelijkheid biedt om een minnelijke schikking te beproeven komt voor een erkenning door de minister van Financiën niet in aanmerking. Dit geldt ook indien de geschilleninstantie uitsluitend de mogelijkheid zou bieden om bindende uitspraken te doen (al dan niet in combinatie met de mogelijkheid om een minnelijke schikking te beproeven). Omdat artikel 37, eerste lid, onder b, van de Wfd, financiële dienstverleners verplicht zich aan te sluiten bij een erkende geschilleninstantie, zou een verplichting in het Bfd om in het reglement op te nemen dat geschillen door de geschilleninstantie worden beslecht door middel van bindend advies, in strijd zijn met artikel 17 van de Grondwet²⁵. Om die reden dient het reglement van een geschilleninstantie te voorzien in de mogelijkheid dat de

²⁴ Staatscourant nr. 248.

²⁵ Artikel 17 Grondwet bepaalt dat niemand tegen zijn wil kan worden afgehouden van de rechter die de wet hem toekent.

beslechting van een geschil resulteert in een niet-bindend advies. Dit laat onverlet dat een geschilleninstantie die overeenkomstig onderdeel k de mogelijkheid biedt om een geschil te beslechten door middel van een niet-bindend advies, daarnaast ook de mogelijkheid biedt om een minnelijke schikking te beproeven en of een geschil te beslechten door middel van een bindend-advies, mits daarbij wordt voldaan aan onderdeel l.

n. regels omtrent de vaststelling van de hoogte van het bedrag, dat, zo dit verschuldigd is, bij het aanhangig maken van het geschil dient te worden voldaan

Deze bepaling dient te worden gelezen in samenhang met artikel 57.

Artikel 57

De buitengerechtelijke geschillenbeslechting heeft onder andere tot doel de consument een laagdrempelig alternatief te bieden voor de gang naar de rechter. Daartoe dienen de kosten voor het aanhangig maken van het geschil beperkt te blijven. Op grond van artikel 57 dient de erkende geschilleninstantie daarvoor zorg te dragen.

§ 2. Krediettransacties

Artikel 59

Het bepaalde in dit artikel is overgenomen uit artikel 28, eerste lid, van de Wck. De terminologie is slechts aangepast zodat deze passend is voor de Wfd en de daarop berustende lagere regelgeving. Er is geen inhoudelijke wijziging ten opzichte van de Wck beoogd. De strekking van het artikel blijft zodoende gelijk.

De zinsnede aangaande het beschikken over 'genoegzame, andere dan mondelinge, inlichtingen' zoals te lezen in artikel 28, eerste lid, van de Wck is vervangen. Daarvoor in de plaats gekomen is de zinsnede beschikken over 'voldoende schriftelijke of op een duurzame drager vastgelegde informatie'. Ook hier is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Er is enkel een keuze gemaakt voor meer modern taalgebruik en aansluiting gezocht bij de gehanteerde terminologie in de Wfd en daarop berustende regelgeving. Er is sprake van voldoende informatie wanneer op basis van deze informatie kan worden beoordeeld of het aangaan van de overeenkomst verantwoord is in het kader van het voorkomen van overkreditering.

Het bepaalde in artikel 59 neemt niet weg dat ook bij het aangaan van een overeenkomst inzake krediet waarvan de krediet som of kredietlimiet minder dan €1000 bedraagt, de aanbieder van krediet verplicht is te onderzoeken of het aangaan van de overeenkomst verantwoord is voor de consument.

De verplichting om de verzamelde bescheiden welke gegevens inhouden te bewaren is in het Bfd neergelegd in artikel 13.

Artikel 60

Ook het bepaalde in artikel 60 is overgenomen uit de Wck, namelijk artikel 28, tweede lid. Ook hier is slechts sprake van aanpassing van de terminologie en is geen inhoudelijke wijziging ten opzichte van het bepaalde in de Wck beoogd. De verplichting tot het bewaren van bescheiden welke gegevens inhouden is ook wat dit artikel betreft neergelegd in artikel 13.

Artikel 61

Het vereiste voor de aanbieder van krediet het acceptatiebeleid vast te leggen is in dit besluit expliciet neergelegd in artikel 61. Dit artikel behelst niet alleen het verplicht vastleggen van de criteria maar verplicht ook tot het daadwerkelijk toepassen van deze criteria bij de

beoordeling van een kredietaanvraag van een consument. Het acceptatiebeleid van de aanbieder van krediet moet erop gericht zijn overkreditering van de consument te voorkomen.

Hoofdstuk 9. De verhouding tussen aanbieder en bemiddelaar

§ 1. Provisie

De artikelen 62 tot en met 68 zijn gebaseerd op het Besluit provisie kredietbemiddeling dat dient ter uitwerking van artikel 27 van de Wck. De grondslag voor deze bepalingen is te vinden in artikel 53, tweede lid, van de Wfd. Uitgangspunt van deze bepalingen is het bevorderen van zorgvuldige kredietbemiddeling ter voorkoming van overkreditering van de consument. Voorkomen dient te worden dat kredietbemiddelaars door onevenredig hoge provisies worden aangezet tot productiejacht. Het doel van deze bepalingen is gelijk gebleven ten opzichte van de Wck.

In het Besluit provisie kredietbemiddeling onder de Wck worden de opgelegde normen gerelateerd aan de provisieovereenkomst. Artikel 2 van dat besluit stelt de uitvoering van de provisieovereenkomst naar de inhoud van de provisieovereenkomst, zoals geregeld in dat besluit, verplicht. Deze systematiek is in dit besluit losgelaten.

Artikel 62

Aangezien in dit besluit de normen aangaande provisie niet gerelateerd worden aan de provisieovereenkomst is het vereiste van schriftelijkheid van de provisieovereenkomst, zoals opgenomen in artikel 3 van het Besluit provisie kredietbemiddeling komen te vervallen. De tweede verplichting uit artikel 3 van het Besluit provisie kredietbemiddeling is hier wel overgenomen. Er bestaat slechts aanspraak op provisie ter zake van tot stand gekomen overeenkomsten. Deze bepaling is in de algemene toelichting bij het Besluit provisie kredietbemiddeling als volgt toegelicht: "Het ontbreken van een dergelijke bepaling zou ertoe kunnen leiden dat de bemiddelaar te allen tijde op provisie kan rekenen, ongeacht of de krediettransacties waarvoor bemiddeld wordt, tot stand komen. Bij een dergelijke vaste bron van inkomsten bestaat het gevaar dat het belang dat de bemiddelaar heeft bij een goed verloop van de door zijn bemiddeling wel tot stand gekomen krediettransacties te gering wordt, hetgeen een zorgvuldige kredietbemiddeling in de weg kan staan."

Artikel 63

In dit artikel is het verbod op afsluitprovisie vastgelegd. Een bemiddelaar heeft alleen van maand tot maand gedurende de looptijd van de desbetreffende overeenkomst aanspraak op provisie. Deze bepaling is overgenomen uit artikel 4 van het Besluit provisie kredietbemiddeling, echter niet in zijn geheel. De verplichting dat de provisie slechts kan worden uitgedrukt op basis van een percentage van het uitstaand saldo ter zake van de krediettransactie, is komen te vervallen. Deze verplichting diende onvoldoende het doel van deze reeks van bepalingen inzake de provisie voor kredietbemiddeling. Het staat daarom vanaf de inwerkingtreding van de Wfd de partijen vrij hoe de provisie te berekenen.

De zinsnede 'hoogstens van maand tot maand' is opgenomen zodat daadwerkelijk en direct met de uitkering van provisie kan worden gestopt indien zich een geval voordoet als omschreven in artikel 64, wanneer een consument twee maanden achterstallig is in de betaling van een vervallen termijnbedrag. Uitbetaling in kleinere perioden is wel mogelijk, in grotere niet, aangezien dan de mogelijkheid ontbreekt direct het bepaalde in artikel 64 uit te voeren. In dat laatste geval zou dat artikel zijn doelmatigheid verliezen.

Ook het tweede lid van artikel 4 van het Besluit provisie kredietbemiddeling is hier niet overgenomen, ook niet in aangepaste vorm naar aanleiding van het schrappen van het percentagevereiste voor de berekening van de provisie. De toelichting bij dit tweede lid van artikel 4 stelt dat voorkomen moet worden dat voor verschillende kredietsoorten verschillende percentages gelden omdat de bemiddelaar dan een prikkel krijgt om een bepaalde kredietsoort te slijten aan de consument. Er is gekozen voor het schrappen van deze bepaling aangezien de consument onder de Wfd voldoende beschermd wordt geacht door middel van de verplicht aan hem te verstrekken informatie en de bepalingen inzake een zorgvuldig advies. De bescherming van de consument die met deze bepaling is beoogd wordt zodanig gewaarborgd door de informatie- en adviesverplichtingen dat deze bepaling kan worden geschrapt.

In verband met het vervallen van het percentagevereiste ten aanzien van de berekening van de provisie is artikel 5 van het Besluit provisie kredietbemiddeling niet overgenomen. Dit artikel bevat enkel regels inzake dit percentage en kan daarom eveneens komen te vervallen.

Artikel 64

Dit artikel is overgenomen uit artikel 6 van het Besluit provisie kredietbemiddeling. Door middel van deze bepaling krijgt de kredietbemiddelaar een geldelijk belang bij de kredietwaardigheid van de door hen aangebrachte consumenten. Al dan niet tijdelijke niet-nakoming van de betaling van de vervallen termijnbedragen door de consument heeft een weerslag op de provisie van de kredietbemiddelaar. De bemiddelaar krijgt zodoende een direct belang bij zorgvuldige bemiddeling van zijn kant.

Met de twee maanden termijn is aansluiting gezocht bij de minimumtermijn, vastgelegd in artikel 33, aanhef en onderdeel c, sub 1° van de Wck voor vervroegde opeisbaarheid van het door de consument verschuldigde.

Zodra de achterstalligheid van de consument weer minder is dan twee maanden is weer provisie verschuldigd. De in de tussentijd niet uitgekeerde provisie mag niet alsnog worden uitbetaald.

Artikel 65

Het bepaalde in artikel 65 is overgenomen uit artikel 7 van het Besluit provisie kredietbemiddeling. Het artikel regelt het, in beginsel definitieve, verval van provisie in een aantal gevallen, met wederom als doelstelling het scheppen van een belang voor de kredietbemiddelaar bij zorgvuldige bemiddeling.

Artikel 66

Het doel van dit artikel is overgenomen uit artikel 8 van het Besluit provisie kredietbemiddeling. Op grond van de bepaling uit het Besluit provisie kredietbemiddeling is het verboden provisie uit te betalen in de vorm van het verstrekken van zaken of het verlenen van diensten. Dit hield in feite het gebod in provisie uit te betalen in geld. Dat gebod is opgenomen in artikel 66 met die toevoeging dat van girale uitbetaling sprake dient te zijn.

§ 2. Modelvolmacht

Artikel 67

Het bepaalde ten aanzien van de modelvolmacht is overgenomen uit de artikelen 21, eerste lid, onder a, en 22 van de Wet assurantiebemiddelingsbedrijf. De grondslag voor de bepaling

is te vinden in artikel 50 Wfd. Er is geen inhoudelijke wijziging ten opzichte van de Wet assurantiebemiddelingsbedrijf beoogd. De strekking van het artikel blijft gelijk. Wel is aansluiting gezocht bij de in de Wfd gehanteerde terminologie en systematiek.

Hoofdstuk 10. Corrigerende bevoegdheden

PM

Hoofdstuk 11. Slotbepalingen, overgangsrecht en inwerkingtreding

Artikel 68

Bij overeenkomsten inzake niet-doorlopend krediet, welke zijn afgesloten voor het tijdstip van in werking treden van het Besluit provisie kredietbemiddeling, hoeft niet te worden voldaan aan de artikelen 62 tot en met 68. Deze beperking is gebaseerd op artikel 9, eerste lid, van het Besluit provisie kredietbemiddeling.

Artikel 69

In dit artikel is het door de Autoriteit Financiële Markten en het Platform Financiële Dienstverlening geadviseerde overgangsregime voor de verplichtingen inzake deskundigheid uitgewerkt. Dit regime houdt in dat de in bijlage 10 genoemde bestaande diploma's gelijk worden gesteld met diploma's afgegeven door een door het college van deskundigen erkend exameninstituut. Voorwaarde is wel dat deze bestaande diploma's moeten zijn behaald in de periode van 1 januari 2000 tot 1 juli 2007. Indien een dergelijk diploma vóór 1 januari 2000 is behaald, geldt de aanvullende voorwaarde dat de houder van het diploma in de periode van 1 januari 2000 tot de datum van inwerkingtreding van de Wfd ten minste drie jaar relevante werkervaring moet hebben opgedaan. Het ligt in de rede dat de Autoriteit Financiële Markten door middel van het formuleren van beleid een nadere uitwerking gaat geven aan het begrip 'relevante werkervaring'.

Indien de houder van een bestaand diploma voldoet aan de voorwaarden van artikel 69 en zijn diploma derhalve wordt beschouwd als een geldig Wfd-diploma in de zin van artikel 15, eerste lid, onderdeel a, of tweede lid, onderdeel a, is daarmee ook artikel 16 van overeenkomstige toepassing. Dit betekent dat het 'omgezette' diploma geldig blijft zolang de houder ervan tijdig aan de verplichtingen in het kader van permanente educatie voldoet.

Artikelen 70 en 71

De artikelen 70 en 71 bevatten beide een wijziging van bestaande besluiten. Dit in verband met het vervallen van de Wet assurantiebemiddelingsbedrijf en het gedeeltelijk intrekken van de Wck bij inwerkingtreding van de Wfd.